

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 1.

SINDSSYGEASYLERNES VIRKSOMHED

1904.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1904.)

Efter de fra Asylerne indkomne Aarsberetninger

udgivet af

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1906.

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Fjerde Række.
(Statistique officielle de la Norvège, Quatrième série.)

Nr. 1—81 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1 Januar 1901—31 December 1903, Side 1—6.

Trykt 1904.

- Nr. 82. Folketælling 3 December 1900. Tredie Hefte: Beboede Huse og Husholdninger. (*Recensement. III. Maisons habitées et ménages.*)
- 83. Folketælling 3 December 1900. Fjerde Hefte: Folkemængde fordelt efter Nationalitet, Følested og Trosbekjendelse. Blinde, Døvstumme og Sindssyge. (*Recensement. IV. Population classée par nationalité, par lieu de naissance et par culte. Aveugles, sourds-muets et aliénés.*)
- 84. Skolestatistik 1900. (*Instruction publique.*)
- 85. Fagskolestatistik 1899—1900, 1900—01 og 1901—02. (*Ecoles professionnelles.*)
- 86. Fængselsstyrelsens Aarvog 1901—1902. I. Det norske Fængselsvæsen i det 19de Aarhundrede. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons. I. Notices historiques.*)
- 87. Norges Skibsfart 1902. (*Navigation.*)
- 88. Skiftevæsenet 1901. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 89. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1902. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
- 90. Norges Handel 1903. (*Commerce.*)
- 91. Civil Retspleie 1901 og 1902. (*Justice civile.*)
- 92. Norges postvæsen 1903. (*Statistique postale.*)
- 93. Norges Sparebanker 1903. (*Caisses d'épargne.*)
- 94. Norges kommunale Finantser 1900. (*Finances des communes.*)
- 95. Rekruteringsstatistik 1903. (*Recrutement.*)
- 96. Skolestatistik 1901. (*Instruction publique.*)
- 97. Fængselsstyrelsens Aarvog 1901—1902. II. Aarsberetning 1901—1902. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons. II. Statistique des prisons.*)
- 98. De offentlige Jernbaner 1903/04. (*Chemins de fer publics.*)
- 99. Rigsforsikringsanstaltens Industristatistik 1895—1899. (*Statistique industrielle de l'Office royal des assurances ouvrières.*)
- 100. Private Aktiebanker 1903. (*Banques privées par actions.*)
- 101. Norges Fiskerier 1903. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 102. De faste Eiendomme 1900. (*Propriétés foncières rurales.*)
- 103. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1902. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 104. Telegrafvæsen 1903/04. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)

Trykt 1905.

- Nr. 105. Sindssygeasyllernes Virksomhed 1903. (*Hospices d'aliénés.*)
- 106. Beretninger om Amternes økonomiske Tilstand i Femaaret 1896—1900. I—II. (*Rapports sur l'état économique des préfetures.*)
- 107. Skiftevæsenet 1902. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 108. Norges kommunale Finantser 1901. (*Finances des communes.*)
- 109. Valgstatistik 1903. (*Statistique électorale.*)
- 110. Norges Skibsfart 1903. (*Navigation.*)
- 111. Folketælling 3 December 1900. Femte Hefte: Folkemængde fordelt efter Livsstilling. (*Recensement. V. Population classée par professions.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 1.

SINDSSYGEASYLERNES VIRKSOMHED

1904.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1904.)

Efter de fra Asylerne indkomne Aarsberetninger

udgivet af

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1906.

For Aarene 1884—1898 se Norges officielle Statistik, Tredie Række.
For Aarene 1899—1903 se Norges officielle Statistik, Fjerde Række
Nr. 2, 29, 58, 74 og 105.

Indholdsfortegnelse.

Table des matières.

	Side
Indledning, Oversigt over Sygepladsene m. v. paa de norske Sindssygeasylers	1
Oversigt over Antallet af de paa Sindssygeasylerne Behandlede, Middelbelæg og Antal Forpleiningsdage (Tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i Sindssygeasylerne Behandlede (Tab. II)	6-7
Interkurrente Sygdomme paa Asylerne (Tab. III)	8-9
Tilsammen Behandlede (Tab. IV)	10-11
Tilbageliggende fra 1903 (Tab. V)	10-11
Indkomne (Tab. VI)	12-13
Udskrevne helbredede (Tab. VII)	12-13
Udskrevne i bedret Tilstand (Tab. VIII)	14-15
Udskrevne uhelbredede (Tab. IX)	14-15
Døde (Tab. X)	16-17
Tilbageliggende ved Udgangen af 1904 (Tab. XI)	16-17
Sygdomsform og Behandlingens Udfald for samtlige Asyler (Tab. XII)	18-19
Forholdet af Tilbageliggende, Indkomne, Udgaaede og Døde til samtlige paa Sindssygeasylerne Behandlede (Tab. XIII)	18-19
Tiden paa Aaret for de Syges Indlæggelse paa Asylerne (Tab. XIV)	20
Kjøn og Alder ved Indlæggelsen paa Sindssygeasylerne (Tab. XV)	21
Sindssygdommens eller sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen (Tab. XVI)	21
Dødsarsagerne hos de paa Sindssygeasylerne Døde (Tab. XVII)	22-23
De Indkomnes Hjemstavn (Tab. XVIII)	24-25
De Indkomnes Egteskabsforhold (Tab. XIX)	25
Aarsagerne til Sindssygdom hos de Indkomne (Tab. XX)	26-29
De Indkomnes Stand og Stilling (Tab. XXI)	30-31

	Pag.
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1904	1
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des places et le total des journées d'entretien (Tab. I)	6-7
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (Tab. II)	6-7
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (Tab. III)	8-9
Nombre des aliénés traités dans les hospices (Tab. IV)	10-11
Nombre des aliénés en traitement dans les hospices au 1er janvier 1904 (Tab. V)	10-11
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (Tab. VI)	12-13
Nombre des sorties en état de guérison (Tab. VII)	12-13
Nombre des sorties en état d'amélioration (Tab. VIII)	14-15
Nombre des sorties en état de non guérison (Tab. IX)	14-15
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (Tab. X)	16-17
Nombre des aliénés restés en traitement au 31 décembre 1904 (Tab. XI)	16-17
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (Tab. XII)	18-19
Rapport du nombre des sorties et des décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices d'aliénés (Tab. XIII)	18-19
Tableau des entrées dans les hospices réparties par mois (Tab. XIV)	20
Répartition des aliénés par âge et par sexe lors de leur admission dans les hospices (Tab. XV)	21
Durée de la maladie ou du dernier accès lors de l'admission des aliénés (Tab. XVI)	21
Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (Tab. XVII)	22-23
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (Tab. XVIII)	24-25
Tableau des entrées réparties par état civil (Tab. XIX)	25
Tableau des entrées dans les hospices d'aliénés réparties par cause présumée de la maladie (Tab. XX)	26-29
Tableau des entrées réparties par profession et par condition sociale (Tab. XXI)	30-31

	Side		Pag.
Middeltal af daglig arbejdende Syge i Asylerne (Tab. XXII)	30-31	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices (Tab. XXII)	30-31
Oversigt over Anvendelsen af Indespærring (Tab. XXIII)	32	Relevé de l'application de reclusion (Tab. XXIII)	32
Extrakt af Regnskaberne for Gaustad, Eg Rotvold, Rønvik, Kristiania, Oslo, Kristiansand, Neevengaarden, Trondhjem Asyler og Kriminalasylet for Budgetterminen 1903—1904 (Tab. XXIV)	33-34	Tableau des recettes et des dépenses des établissements d'aliénés de Gaustad, d'Eg, de Rotvold, de Rønvik, de Kristiania, d'Oslo, de Kristiansand, de Neevengaarden, de Trondhjem et de l'établissement d'aliénés criminels 1903—1904 (Tab. XXIV)	33-34
—			
Uddrag af Aarsberetningen for Gaustad Sindssygeasyl	35	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad	35
Uddrag af Aarsberetningen for Kristiania Sindssygeasyl	36	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania	36
Uddrag af Aarsberetningen for Oslo Hospitals Asyl	43	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo	43
Beretning for Doktor Dedichens Sindssygeasyl	44	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de dr. Dedichen	44
Beretning for Akershus Amts Sindssygeasyl paa Blakstad	45	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (à Blakstad)	45
Uddrag af Aarsberetningen for Eg Sindssygeasyl	54	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg	54
Uddrag af Aarsberetningen for Neevengaardens Sindssygeasyl	60	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden	60
Uddrag af Aarsberetningen for Rosenberg Sindssygeasyl	69	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg	69
Uddrag af Aarsberetningen for Møllendal Sindssygeasyl	75	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal	75
Uddrag af Aarsberetningen for Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl	77	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem	77
Uddrag af Aarsberetningen for Rotvold Sindssygeasyl	89	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold	89
Af Direktør Sollieds Beretning for Rønvik Sindssygeasyl	93	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik	93
Af Asyllæge Evensens Beretning for Kriminalasylet	96	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels	96

Oversigt

over Sindssygeasylernes Virksomhed i 1904.

Antallet af Sindssygeasyl var 14 med ialt 2 052 Sygepladse.

Asylerne var:

Gaustad, Statsasyl ved Kristiania, med 330 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Kristiania kommunale Asyl med 120 Pladse, 76 for Mænd og 44 for Kvinder.

Oslo Hospitals Asyl i Kristiania med 40 Pladse, kun for Kvinder.

Dr. Dedichens Asyl, privat, ved Kristiania, med 58 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Blakstad, Akershus Amts kommunale Asyl i Asker, med 106 Pladse, 59 for Mænd og 47 for Kvinder (ifølge kongelig Resolution af 30te Januar 1904). Det aabnedes for regelmæssig Drift 17de November.

Kristiansands kommunale Asyl med 21 Pladse.

Eg, Statsasyl i Kristiansand, med 260 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Neevengaarden, kommunalt Asyl i Bergen, med 240 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Rosenbergs Asyl, privat, i Bergen, med 175 Pladse, 120 for Mænd og 55 for Kvinder.

Møllendals Asyl, privat, ved Bergen, med 80 Pladse, 45 for Mænd og 35 for Kvinder.

Trondhjems Hospitalsstiftelses Asyl, kommunalt, med 82 Pladse.

Rotvold, Statsasyl ved Trondhjem, med 275 Pladse, 145 for Mænd (hvoraf 15 i Landbrugskolonien) og 130 for Kvinder.

Rønvik, Statsasyl ved Bodø, med 230 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Kriminalasylet i Trondhjem kan modtage ca. 35 Patienter, kun Mænd.

Tabel 1 giver en Oversigt over *Asylernes Virksomhed*, Behandlingens Udfald, Forpleiningsdagens Antal m. m. I 1904 *indlagdes* 957 mod 932 i 1903 og 1 052 i 1902. Det store Antal Indkomne i sidstnævnte Aar fremkom

ved Overflytninger dels fra forskellige Asylter til det nye Rønvik Asyl og dels fra Gaustad til Rotvold; trækkes disse fra, bliver der 29 Syge færre indkomne i 1902 end i 1903. Forholdet af Indlæggelser til Antallet af Sygepladse for samtlige Asylter (2 052) udgjorde 46,63 pCt. og var for hvert Asyl følgende:

Rotvold	73,8 pCt.	Rønvik	43,5 pCt.
Kristiania	65,8 —	Rosenberg	25,1 —
Dedichens Privatasyl	58,6 —	Møllendal	20,0 —
Eg	56,2 —	Trondhjem	9,8 —
Gaustad	52,7 —	Kristiansand	9,5 —
Blakstad	51,9 —	Kriminalasylet	8,6 —
Neevengaarden	47,5 —	Oslo	7,5 —

Procentforholdet af *Mænd og Kvinder* sees af følgende Sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbageiggende fra 1903	54,5 pCt.	45,5 pCt.
Indkomne i 1904	51,2 —	48,8 —
Tilsammen Behandlede	53,4 —	46,6 —
Udgaaede og Døde	49,9 —	50,1 —
Tilbageiggende ved Udgangen af 1904	54,9 —	45,1 —

Forholdet af Tilbageiggende, Indkomne, Udgaaede og Døde til samtlige Behandlede ved de enkelte Asylter sees af Tabel XIII.

Af de *Udgaaede* udskreves 21,4 pCt. helbredede, 26,0 pCt. bedrede, 35,5 pCt. uhelbredede, 1,3 pCt. efter afgiven Erklæring og 15,8 pCt. døde.

Forpleiningsdagens Antal udgjorde 723 009 eller gennemsnitlig for hver af samtlige Behandlede 250,4 Dage (i 1903 252,2 Dage; i 1902 232,1 Dage).

Middeltallet af daglig behandlede Syge var 1 975,4 (i 1903 1 910,8; i 1902 1 841,0). Antallet af de for *Fattigvæseners* og *Privates* Regning behandlede Syge sees af Tabel II. For det Offentliges Regning forpleiedes 85,0 pCt., for Privates 15,0 pCt.

Sundhedstilstanden har gennemgaaende været meget god; de interkurrente Sygdomme vil sees af Tabel III.

Dødsarsagerne og de Dødes Alder sees af Tabel XVII. Den hyppigste Dødsarsag var Tuberkulose, som foraarsagede 23,6 pCt. af samtlige Dødsfald; 11,4 pCt. skyldtes Lungetuberkulose alene. Derefter er opført Insania med 16,4 pCt., Paralysis generalis med 12,9 pCt. samt Lungebetændelse med 10,0 pCt.

Tabel XIV viser Fordelingen af *de Indkomne paa de enkelte Maanedes*, som efter Hyppigheden af Indlæggelser faar følgende Orden:

December	110	Marts	81	September	71
Januar	91	Oktober	78	Mai	69
Juni	90	April	77	Februar	67
Juli	87	August	76	November	53

Der indlagdes flest i 4de Kvartal (241); derefter kom 1ste Kvartal med 239, 2det Kvartal med 236 og 3die Kvartal med 234. Af 12 til Observation indlagte Personer er 7 ikke medregnet i Tabellen.

De Indkomnes Alder (Tabel XV) kjendes for 947, idet 10 til Observation indlagte ikke er medregnet. Med Hensyn til Alderen for 4 i Kristiania Asyl indlagte Personer er det kun oplyst, at den var over 60 Aar.

Heraf var:

5,0 pCt. mellem 10—20 Aar.	14,7 pCt. mellem 50—60 Aar.
25,6 — — 20—30 —	7,4 — — 60—70 —
23,8 — — 30—40 —	2,4 — — 70—80 —
20,8 — — 40—50 —	0,3 — — 80—90 —

Med Hensyn til *Sygdommens eller det sidste Anfalds Varighed* ved Indlæggelsen (Tabel XVI) er der oplyst følgende for 946, idet 11 til Observation indlagte ikke er medregnet. Den var for:

42,4 pCt. under $\frac{1}{2}$ Aar,
10,3 — fra $\frac{1}{2}$ —1 — ¹⁾
5,6 — « 1—2 —
35,0 — « 2 Aar og derover,
6,7 — ukjendt ¹⁾ .

De Indkomnes Hjemstavn (Tabel XVIII) anføres for 947, idet 7 til Observation indlagte og 3 med ukjendt Hjemstavn, ikke er medregnet. 66,1 pCt. var fra Landdistrikterne, 33,3 pCt. fra Byerne; 0,6 pCt. var hjemmehørende i Udlandet (Sverige, Danmark og Finland).

De Indkomnes Egteskabsforhold (Tabel XIX) kjendes for 947, hvoraf 54,9 pCt. var ugifte, 37,2 pCt. gifte og 7,9 pCt. i Enkestand. 10 til Observation indlagte er ikke medregnet.

En Sammenstilling af de opgivne *Aarsager til Sindssygdom* hos de Indkomne er gjort i Tabel XX, som omfatter 947 Indlæggelser, idet 10 til Observation indlagte ikke er medregnet. Der kjendes ingen Aarsag for 342 eller 36,1 pCt. Blandt de andre 605 anføres arveligt Anlæg overhovedet hos 359 eller 59,3 pCt., som eneste Aarsag hos 253 eller 41,8 pCt. Drik er anført hos 51 eller 8,4 pCt. og Syfilis hos 24 eller 4,0 pCt.

¹⁾ Jfr. Anmærkningerne til Tabel XVI.

Stand og Stilling (Tabel XXI) er opgivet for 942, idet 5 er opført under ukjendt eller uden Stilling, og 10 til Observation indlagte ikke er medregnet. Af disse tilhørte:

29,8	pCt. Bonde-, Husmands- og Inderststanden,
21,5	— Arbejderstanden,
12,5	— Haandværkerstanden,
11,0	— Tjenerstanden,
9,0	— Sjømandsstanden (Fiskere),
4,4	— Handelsstanden.

Indespærring opgives at have været anvendt paa de i Tabel XXIII opførte 8 Asyler; paa 7 af disse i tilsammen $2221\frac{1}{7}$ Døgn eller 7,4 Timer pr. 100 Forpleiningsdage, deraf $63\frac{1}{2}$ Døgn i de 4 Statsasyler og 2156 Døgn i de 2 bergenske Privatsyler.

Fra Kristiansands Asyl, hvor en Patient «som oftest har maattet holdes indespærret», foreligger ingen detaljerede Opgaver.

Arbejdsvirksomheden blandt de Sindssyge fremgaar af Tabel XXII.

Et Uddrag af Regnskaberne fra en Del Asyler meddeles i Tabel XXIV. For de 4 Statsasyler og Kriminalasylet er dette hentet fra «Forklaringer til Statsregnskabet, Budgetaaret 1904—1905».

Den *psykiatriske Undervisning* paa Gaustad Asyl holdtes i 1ste Semester for 9 medicinske Studerende og 1 Distriktslæge.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over Antallet af de paa
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbageliggende ved Udgangen af 1903.			Indkomne i 1904.			Tilsammen Behandlede i 1904.			Ud-					
										helbredede.			bedrede.		
	Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.	
Gaustad	344	186	158	174	104	70	518	290	228	20	8	12	51	37	14
Kristiania	113	69	44	79	46	33	192	115	77	16	8	8	23	10	13
Oslo	41	-	41	3	-	3	44	-	44	-	-	-	1	-	1
Dedichens	31	16	15	34	17	17	65	33	32	4	2	2	7	1	6
Blakstad	-	-	-	¹⁾ 31	18	13	31	18	13	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	24	12	12	2	-	2	26	12	14	-	-	-	-	-	-
Eg	273	143	130	146	74	72	419	217	202	36	16	20	14	4	10
Neevengaarden	238	123	115	114	49	65	352	172	180	34	13	21	34	15	19
Rosenberg	179	125	54	44	27	17	223	152	71	10	4	6	7	5	2
Møllendal	91	51	40	16	5	11	107	56	51	9	3	6	5	2	3
Trondhjem	84	43	41	8	2	6	92	45	47	-	-	-	1	-	1
Rotvold	258	136	122	203	97	106	461	233	228	35	13	22	66	31	35
Rønvik	228	121	107	100	48	52	328	169	159	26	11	15	20	11	9
Kriminalasylet	26	26	-	3	3	-	29	29	-	-	-	-	1	1	-
Tilsammen	1 930	1 051	879	957	490	467	2887	1541	1346	190	78	112	230	117	113

¹⁾ Foruden disse var 24 (12 Mænd og 12 Kvinder) overflyttet fra Gaustad Asyl, saa at det
²⁾ Blakstad var kun i Drift 45 Dage.

Tabel II. Forholdet mellem offentlige og
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbageliggende fra 1903.			Indkomne i 1904.			Tils. Behand-								
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.	
Gaustad	290	157	133	54	29	25	131	80	51	43	24	19	421	237	184
Kristiania	113	69	44	-	-	-	79	46	33	-	-	-	192	115	77
Oslo	29	-	29	12	-	12	1	-	1	2	-	2	30	-	30
Dedichens	-	-	-	31	16	15	-	-	-	34	17	17	-	-	-
Blakstad	-	-	-	-	-	-	⁶⁾ 28	17	11	3	1	2	28	17	11
Kristiansand	24	12	12	-	-	-	1	-	1	-	-	1	25	12	13
Eg	223	115	108	50	28	22	117	59	58	29	15	14	340	174	166
Neevengaarden	200	99	101	38	24	14	95	41	54	19	8	11	295	140	155
Rosenberg	164	112	52	15	13	2	39	25	14	5	2	3	203	137	66
Møllendal	88	49	39	3	2	1	15	4	11	1	1	-	103	53	50
Trondhjem	79	41	38	5	2	3	8	2	6	-	-	-	87	43	44
Rotvold	216	117	99	42	19	23	167	79	88	36	18	18	383	196	187
Rønvik	223	119	104	5	2	3	96	45	51	4	3	1	319	164	155
Kriminalasylet	26	26	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	29	29	-
Tilsammen	1 675	916	759	255	135	120	780	401	379	177	89	88	2455	1317	1138

¹⁾ 4 Mænd og 5 Kvinder er overflyttet fra Private til Fattige.
²⁾ 1 Mand og 1 Kvinde er overflyttet fra Private til Fattige.
³⁾ 1 Mand og 3 Kvinder er overflyttet fra Private til Fattige. 2 Mænd er gaaet over fra delvis
⁴⁾ 2 Mænd og 2 Kvinder er overflyttet fra Private til Fattige. 1 Mand har delvis Understøttelse
1 Kvinde havde i 6 Maaneder Bidrag af det Krohgske Legat for at behandles paa bedre For-
Note givne Oplysninger.
⁵⁾ 1 Mand og 1 Kvinde er overflyttet fra Private til Fattige.
⁶⁾ Foruden disse var 24 (12 Mænd og 12 Kvinder) overflyttet fra Gaustad Asyl, saa at det

Sindssygeasylerne Behandlede.

hospice le nombre des places et le total des journées d'entretien.

gaede.										Tilsammen Udgaede og Døde.			Tilbageiggende ved Udgangen af 1904.			Middelbelæg.	Antal Forplejningsdage.
uhelbredede.			efter afgiven Erklæring.			Døde.											
Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf				
	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.			
82	43	39	4	3	1	25	15	10	182	106	76	336	184	152	343,9	125 858	
25	11	14	1	1	-	10	8	2	75	38	37	117	77	40	121,9	44 631	
2	-	2	-	-	-	2	-	2	5	-	5	39	-	39	40,6	14 865	
22	13	9	1	1	-	1	1	-	35	18	17	30	15	15	32,7	11 972	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	18	13	39,1	1 760	
1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	25	12	13	24,3	8 901	
71	41	30	3	3	-	18	5	13	142	69	73	277	148	129	275,9	100 966	
11	6	5	-	-	-	18	10	8	97	44	53	255	128	127	243,4	89 066	
6	4	2	-	-	-	19	12	7	42	25	17	181	127	54	181,8	66 545	
1	-	1	-	-	-	3	2	1	18	7	11	89	49	40	89,3	32 679	
1	-	1	-	-	-	4	1	3	6	1	5	86	44	42	85,3	31 232	
66	36	30	3	3	-	19	7	12	189	90	99	272	143	129	268,9	98 424	
27	9	18	-	-	-	20	12	8	93	43	50	235	126	109	235,3	86 111	
-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	2	-	27	27	-	27,3	9 999	
315	163	152	12	11	1	140	74	66	887	443	444	2 000	1 098	902	1 975,4	723 009	

samlende Antal Indkomne var 55.

private i Sindssygeasylerne Behandlede.

des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

lede i 1904.			Udgaede.						Døde.						Tilbageiggende ved Udgangen af 1904.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.
97	53	44	128	77	51	29	14	15	19	10	9	6	5	1	283	154	129 ¹⁾	53	30	23
-	-	-	65	30	35	-	-	-	10	8	2	-	-	-	117	77	40	-	-	-
14	-	14	3	-	3	-	-	-	1	-	1	1	-	1	26	-	26	13	-	13
65	33	32	-	-	-	34	17	17	-	-	-	1	1	-	-	-	-	30	15	15
3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	17	11	3	1	2
1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	12	12	1	-	1
79	43	36	99	52	47	25	12	13	18	5	13	-	-	-	225	118	107 ²⁾	52	30	22
57	32	25	65	28	37	14	6	8	16	9	7	2	1	1	218	104	114 ³⁾	37	24	13
20	15	5	19	12	7	4	1	3	19	12	7	-	-	-	165	113	52	16	14	2
4	3	1	13	3	10	2	2	-	3	2	1	-	-	-	87	48	39	2	1	1
5	2	3	5	1	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-	82	42	40	4	2	2
78	37	41	145	71	74	25	12	13	14	5	9	5	2	3 ⁴⁾	228	122	106 ⁴⁾	44	21	23
9	5	4	70	29	41	3	2	1	20	12	8	-	-	-	231	124	107 ⁵⁾	4	2	2
-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	27	27	-	-	-	-
432	224	208	614	304	310	137	66	71	121	64	57	15	9	6	1 741	958	783	259	140	119

til hel offentlig Forpleining; for 7 Mænd og 3 Kvinder betales delvis privat.

af det Offentlige; 1 Mand, der med Departementets Bifald opholder sig i Trondhjem, er medregnet; pleining. De i Beretningen fra Asylet opførte Tal er rettede i Overensstemmelse med de i denne

samlende Antal offentlig Forpleiede var 52.

Tabel III. Interkurrente Sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede Tilfælde.			Gaustad.		Kristi- ania.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.					
Absces	22	13	9	3	1	-	-	-
Acne rosacea	1	-	1	-	-	-	-	-
Angina	9	1	8	-	1	-	-	-
Bronkit	5	1	4	1	2	-	-	-
Bursit	2	-	2	-	-	-	-	-
Carbunkel, Furunkel	12	7	5	-	1	-	-	-
Combustio	1	1	-	-	-	-	-	-
Conjunktivit	2	-	2	-	-	-	-	-
Contusio	2	-	2	-	-	-	-	-
Cystit	4	2	2	-	-	-	-	-
Diarré	53	15	38	3	-	-	-	-
Distorsio	1	-	1	-	-	-	-	-
Eczem	1	-	1	-	-	-	-	-
Endometrit	1	-	1	-	-	-	-	-
Erysipelas	16	6	10	4	4	-	-	-
Erythema nodosum	5	-	5	-	-	-	-	-
Febris catarrhalis	6	1	5	-	-	-	-	-
Fractura	5	2	3	-	-	³⁾ 1	-	-
Gastrit	1	-	1	-	1	-	-	-
Herpes zoster	5	4	1	-	-	-	-	-
Hypopyonkeratit	1	1	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia conjunctivæ	1	1	-	-	-	-	-	-
Hæmarthros	1	1	-	1	-	-	-	-
Hæmatemesis	1	-	1	-	-	-	-	-
Icterus catarrhalis	2	1	1	-	-	-	1	1
Impetigo	1	-	1	-	-	-	-	-
Influenza	46	27	19	15	10	-	-	-
Katarr	1	-	1	-	-	-	-	-
Kræft	2	-	2	-	-	-	-	-
Luxatio	3	2	1	¹⁾ 1	²⁾ 1	-	-	-
Lymfangit	3	2	1	-	-	-	-	-
Morbus Brighti	1	1	-	-	-	-	-	-
Otitis media	1	1	-	-	-	-	-	-
Panaritium	4	2	2	1	-	-	-	-
Parulis	3	-	3	-	-	-	-	-
Pleurit	8	4	4	1	2	-	-	-
Pneumoni	4	3	1	-	-	-	-	-
Psoriasis	1	1	-	-	-	-	1	-
Retentio placente	1	-	1	-	1	-	-	-
Rheumatismus acutus	3	1	2	-	-	-	-	-
Tabes dorsalis	1	1	-	-	-	-	-	-
Tendo synovitis antibrachii	1	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	20	7	13	-	-	-	-	-
Tumor mediastini	1	1	-	-	-	-	-	-
Tyflit	1	1	-	-	-	-	-	-
Tyfoidfeber	8	4	4	-	-	-	-	-
Ulcera	3	3	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi perf	1	-	1	-	-	-	-	-
Urticaria	1	1	-	-	-	-	-	-
Vulnera	2	-	2	-	-	-	-	-
Tilsammen	281	120	161	30	24	1	2	1

1) Humeri, paadraget ved Fald under Gaardsarbejde.

2) Maxillæ inferioris, paadraget ved stærk Gabning.

3) Fibulæ, indtraf hos en Paralytiker.

4) Begge angrebne ved Indkomsten.

5) Potts Fraktur hos en gammel Epileptiker, der uden ydre Foranledning var faldt overende

6) Heraf var 2 Tilfælde af Potts Fraktur, foranlediget hos den ene ved Glidning paa Gulvet, hos anlediget ved at blive slængt i Gulvet af en anden Patient.

paa Asylerne i 1904.

dans les hospices d'aliénés.

Kristian- sand.	Eg.		Neeven- gaarden.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	
-	4	2	-	-	-	-	-	-	6	6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-
-	-	4	-	-	-	-	-	2	I	I	-
-	-	-	-	-	-	I	-	I	-	-	-
-	-	I	-	-	-	I	-	-	-	-	-
-	7	3	-	-	-	-	-	-	-	I	-
-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	I	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	I	-	I	2	-
-	I	4	-	-	I	I	-	-	10	33	-
-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-
-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	-	2	-	-	-	-	-	-	I	4	-
-	-	-	-	I	-	-	-	2	-	2	-
-	-	-	-	-	-	2	I	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁵⁾ I	⁶⁾ 3	-
-	2	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	I	-
-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	9	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-
-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-
-	I	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-
-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	I	2	2	-
-	-	-	2	I	I	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	I	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-
-	I	2	-	2	-	-	-	⁴⁾ 2	6	7	-
-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	2
-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
1	20	24	3	5	9	10	4	11	48	86	2

paa Gulvet.

den anden ved at sparke paa en Dør; det tredie Tilfælde var en Fraktur af 9de høire Costa, for-

Tabel IV. Tilsammen

Nombre des aliénés

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.									
Melancholia	424	158	266	44	62	2	9	12	2	5	-	-
Mania	262	108	154	38	37	2	4	10	3	3	-	-
Amentia	226	81	145	-	-	8	18	-	2	1	-	2
Dementia	1 121	674	447	130	68	38	20	13	1) 7	1) 10	12	7
Paranoia	239	147	92	5	13	12	4	-	1	1	-	-
Insania periodica.....	128	50	78	-	-	8	5	-	5	9	1	-
— epileptica	50	38	12	5	2	2	-	1	-	-	-	1
— hysterica	78	4	74	3	39	1	3	5	-	-	-	2
— hypochondrica	18	14	4	11	3	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	125	87	38	-	-	22	12	-	5	3	3	-
— neurasthenica.....	9	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	54	54	-	22	-	2	-	-	4	-	-	-
Paralysis generalis.....	57	50	7	10	-	13	2	-	2	-	-	-
Vitia organica cerebri..	6	4	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia	67	47	20	13	3	1	-	3	1	-	2	1
Til Observation	23	22	1	9	1	3	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	2 887	1 541	1 346	290	228	115	77	44	33	32	18	13

1) Dementia præcox 5 Mænd og 2 Kvinder. Dementia senilis 1 Mand og 3 Kvinder. Dementia

2) Dementia præcox 38 Mænd og 30 Kvinder. Dementia senilis 5 Kvinder.

Tabel V. Tilbageliggende

Nombre des aliénés en traitement

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	241	86	155	28	40	1	7	12	1	2
Mania	151	61	90	25	22	-	1	10	2	2
Amentia	109	38	71	-	-	3	11	-	1	-
Dementia	835	505	330	84	45	26	10	12	4	8
Paranoia	201	118	83	4	13	9	4	-	-	1
Insania periodica.....	70	33	37	-	-	6	4	-	2	2
— epileptica	41	30	11	4	2	2	-	1	-	-
— hysterica	55	3	52	2	30	1	-	5	-	-
— hypochondrica	12	8	4	7	3	-	-	-	-	-
— degenerativa	81	56	25	-	-	9	7	-	2	-
— neurasthenica.....	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	36	36	-	14	-	-	-	-	3	-
Paralysis generalis.....	36	33	3	6	-	9	-	-	1	-
Vitia organica cerebri	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-
Idiotia	44	30	14	7	3	-	-	1	-	-
Til Observation	10	10	-	5	-	2	-	-	-	-
Tilsammen	1 930	1 051	879	186	158	69	44	41	16	15

1) Stemmer ikke med Opgaverne i Beretningen for 1903.

Behandlede.

traités dans les hospices.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	28	58	10	32	6	8	9	7	1	4	42	52	14	16	-
-	2	15	25	5	6	4	12	12	18	-	-	12	24	17	13	-
-	-	7	26	32	52	10	4	2	2	-	-	8	24	10	16	2
II	7	84	34	58	45	82	32	25	18 ²⁾	38 ²⁾	35	95	73	85	85	9
-	4	40	24	21	19	21	10	3	1	-	-	30	10	7	6	7
-	-	5	10	6	12	3	1	-	3	3	5	13	23	4	10	2
-	-	-	1	9	3	5	-	2	1	1	1	7	2	7	-	-
-	-	-	9	-	5	-	2	-	-	-	2	-	5	-	2	-
-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	14	11	7	4	12	-	1	1	2	-	8	2	9	5	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	6	-	-	-
-	-	7	-	11	-	3	-	-	-	-	-	3	-	1	-	1
-	-	4	1	7	-	1	-	-	-	-	-	6	3	7	1	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-
I	-	7	2	5	2	5	1	2	-	-	-	1	3	6	5	3
-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
12	14	217	202	172	180	152	71	56	51	45	47	233	228	169	159	29

secund. 4 Kvinder. Dementia paran. 1 Mand og 1 Kvinde.

ved Udgangen af 1903.

dans les hospices au 1er janvier 1904.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	12	25	8	19	4	4	8	5	1	3	15	28	8	9	-
-	1 ¹⁾	2	11	4	3	4	11	11	15	-	-	6	10	7	4	-
-	-	4	14	13	26	6	2	2	1	-	-	3	13	4	4	2
II	7	66	31	44	32	70	27	23	15	37	32	64	43	69	68	7
-	1 ¹⁾	3	30	23	18	18	7	3	-	-	-	23	8	6	6	7
-	-	4	6	6	5	3	1	3	2	2	3	6	9	2	5	2
-	-	-	1	7	3	4	-	2	1	1	1	5	2	5	-	-
-	-	-	6	-	4	-	1	-	-	-	2	-	2	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	11	10	5	3	11	-	-	1	2	-	5	1	7	3	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
-	-	5	-	9	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1
-	-	2	1	4	-	1	-	-	-	-	-	4	1	6	1	-
I	-	6	2	4	2	2	-	2	-	-	-	-	-	1	5	2
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
12	12	143	130	123	115	125	54	51	40	43	41	136	122	121	107	26

Tabel VI. Ind-
Nombre des entrées dans

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.									
Melancholia	183	72	111	16	22	1	2	-	1	3	-	-
Mania	111	47	64	13	15	2	3	-	1	1	-	-
Amentia	117	43	74	-	-	5	7	-	1	1	-	2
Dementia	286	169	117	46	23	12	10	1	¹⁾ 3	¹⁾ 2	12	7
Paranoia	38	29	9	1	-	3	-	-	1	-	-	-
Insania periodica	58	17	41	-	-	2	1	-	3	7	1	-
— epileptica	9	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1
— hysterica	23	1	22	1	9	-	3	-	-	-	-	2
— hypochondrica	6	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	44	31	13	-	-	13	5	-	²⁾ 3	²⁾ 3	3	-
— neurasthenica	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	18	18	-	8	-	2	-	-	1	-	-	-
Paralysis generalis	21	17	4	4	-	4	2	-	1	-	-	-
Vitia organica cerebri	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	23	17	6	6	-	1	-	2	1	-	2	1
Til Observation	13	12	1	4	1	1	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	957	490	467	104	70	46	33	3	17	17	18	13

¹⁾ Dementia præcox.

²⁾ Af disse er 1 Mand og 1 Kvinde opført under Diagnosen «Katatonia» efter Konference med

³⁾ Dementia præcox 1. Dementia senilis 2.

Tabel VII. Udskrevne
Nombre des sorties

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.						
Melancholia	68	26	42	5	7	-	3	-	-
Mania	56	27	29	3	2	1	3	1	1
Amentia	55	19	36	-	-	6	2	-	1
Insania periodica	2	1	1	-	-	-	-	1	-
— hysterica	4	-	4	-	3	-	-	-	-
Alcoholismus	4	4	-	-	-	1	-	-	-
Vitia organica cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	190	78	112	8	12	8	8	2	2

komne.

les hospices d'aliénés.

Kristian- sand.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	16	33	2	13	2	4	1	2	-	1	27	24	6	7	-
-	1	13	14	1	3	-	1	1	3	-	-	6	14	10	9	-
-	-	3	12	19	26	4	2	-	1	-	-	5	11	6	12	-
-	-	18	3	14	13	12	5	2	3	¹⁾ 1	³⁾ 3	31	30	16	17	2
-	1	10	1	3	1	3	3	-	1	-	-	7	2	1	-	-
-	-	1	4	-	7	-	-	-	1	1	2	7	14	2	5	-
-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-
-	-	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	1	2	1	1	-	1	-	-	-	3	1	2	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
-	-	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	1	-	1	-	3	1	-	-	-	-	-	2	1	-	1
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	2	74	72	49	65	27	17	5	11	2	6	97	106	48	52	3

Dr. Dedichen.

helbredede.

en état de guérison.

Eg.		Neeven- gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
5	11	3	5	1	3	2	1	9	8	1	4
7	5	2	3	-	-	1	4	4	7	8	4
4	3	5	12	3	3	-	1	-	7	1	7
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
16	20	13	21	4	6	3	6	13	22	11	15

Tabel VIII. Ud-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	39	11	28	2	1	-	1	1	-	3
Mania	22	13	9	8	4	-	1	-	-	-
Amentia	16	6	10	-	-	-	2	-	-	-
Dementia	37	24	13	13	4	-	1	-	-	-
Paranoia	9	7	2	2	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	43	17	26	-	-	2	1	-	-	1
— epileptica	8	7	1	2	-	-	-	-	-	-
— hysterica	10	-	10	-	5	-	1	-	-	-
— hypochondrica	5	4	1	3	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	25	15	10	-	-	7	6	-	1	1) 2
— neurasthenica	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	7	7	-	3	-	1	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	6	5	1	4	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	230	117	113	37	14	10	13	1	1	6

1) Deraf er en opført under Diagnosen «Katatonia».

Tabel IX. Udskevne
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	46	17	29	3	8	-	-	1	2	2
Mania	16	5	11	3	5	-	-	1	1	1
Amentia	13	6	7	-	-	-	2	-	2	-
Dementia	152	87	65	30	17	7	8	-	1) 1	2) 1
Paranoia	23	14	9	-	1	2	1	-	-	-
Insania periodica	6	2	4	-	-	-	-	-	-	4
— epileptica	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	14	1	13	1	8	-	1	-	-	-
— hypochondrica	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	14	9	5	-	-	1	2	-	3) 3	1
— neurasthenica	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	5	5	-	2	-	-	-	-	2	-
Paralysis generalis	5	3	2	1	-	-	-	-	1	-
Idiotia	13	7	6	2	-	1	-	-	1	-
Tilsammen	315	163	152	43	39	11	14	2	13	9

1) Dementia præcox. 2) Dementia senilis. 3) En af disse er opført under Diagnosen

skrevne bedrede.

état d'amélioration.

Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trønd-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	5	1	4	-	-	1	1	-	-	7	11	-	1	-
-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	3	2	-	1	-
-	-	3	6	1	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-
-	-	4	1	-	1	-	1	-	-	3	2	4	3	-
1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	3	2	3	-	-	-	-	-	1	9	14	4	3	-
-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-
1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	3	-	1	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	10	15	19	5	2	2	3	-	1	31	35	11	9	1

uhelbredede.

état de non guérison.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trønd-hjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	7	10	1	1	-	-	-	-	-	-	4	5	-	2
-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
-	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	2	2	-	-
-	1	19	6	2	-	3	1	-	1	1 ¹	1	20	15	5	14
-	-	5	4	2	1	-	-	-	-	-	-	4	1	1	1
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-
-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	3	1	1
-	1	41	30	6	5	4	2	-	1	-	1	36	30	9	18

«Katantonia».

Tabel X.
 Nombre des décès dans

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	16	4	12	-	2	-	1	1	-	-
Mania	13	4	9	3	3	-	-	1	-	-
Amentia	18	6	12	-	-	1	1	-	-	-
Dementia	47	28	19	5	4	2	-	-	-	-
Paranoia	4	1	3	-	1	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica.....	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	24	23	1	7	-	5	-	-	1	-
Vitia organica cerebri....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia.....	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	140	74	66	15	10	8	2	2	1	-

1) Dementia senilis.

Tabel XI. Tilbageliggende
 Nombre des aliénés restés en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.									
Melancholia	256	101	155	¹⁾ 35	44	2	4	9	-	-	-	-
Mania	155	59	96	21	23	1	-	8	1	1	-	-
Amentia	124	44	80	-	-	1	11	-	-	-	-	2
Dementia	887	537	350	²⁾ 84	43	29	11	13	6	9	12	7
Paranoia	203	125	78	3	11	10	3	-	1	1	-	-
Insania periodica.....	76	30	46	-	-	6	4	-	4	4	1	-
— epileptica.....	36	27	9	3	2	2	-	1	2	-	-	1
— hysterica.....	49	3	46	2	23	1	1	5	-	-	-	2
— hypochondrica.....	11	8	3	7	3	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	80	61	19	-	-	14	4	-	-	-	3	-
— neurasthenica.....	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	35	35	-	17	-	-	-	-	1	-	-	-
Paralysis generalis.....	28	24	4	2	-	8	2	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri....	3	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia.....	44	33	11	7	3	-	-	3	-	-	2	1
Til Observation.....	8	8	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2 000	1 098	902	184	152	77	40	39	15	15	18	13

1) 2 Mænd overført fra «til Observation» til «Dementia». 2) 1 Mand overført fra «til Observation»

Døde.

les hospices d'aliénés.

Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	5	-	1	-	-	-	-	1	-	2	2	1	-	-
-	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-
-	4	2	1	-	-	-	-	-	-	2	4	1	2	-
2	-	2	5	9	5	1	-	1	-	2	3	5	1	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
5	13	10	8	12	7	2	1	1	3	7	12	12	8	1

ved Udgangen af 1904.

traitement au 31 décembre 1904.

Kristian- sand.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	16	27	5	21	5	5	6	5	-	4	20	26	12	9	-
-	2	7	17	2	3	4	10	9	12	-	-	5	13	9	7	-
-	-	2	17	22	32	5	1	2	1	-	-	2	10	8	6	2
11	6	63	28	50	39	70	25	24	16	38	33	70	53	71	67	9
-	4	33	20	18	17	19	10	3	1	-	-	25	6	6	5	7
-	-	3	6	4	9	3	1	-	3	3	3	4	9	-	7	2
-	-	-	1	7	1	2	-	2	1	1	1	4	1	4	-	-
-	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	10	8	6	1	11	-	1	1	2	-	4	2	8	3	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
-	-	5	-	6	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1
-	-	2	-	4	-	1	-	-	-	-	-	5	2	2	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	-	6	-	4	-	4	1	2	-	-	-	-	-	4	3	3
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
12	13	148	129	128	127	127	54	49	40	44	42	143	129	126	109	27

til «Melancholia».

Tabel XII. Sygdomsform og Behandlingen
Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbage- liggende fra 1903.	Indkomne i 1904.	Til- sammen Behand- lede.	Ud-	
				hel- bredede.	bedrede.
Melancholia	241	183	424	68	39
Mania	151	111	262	56	22
Amentia	109	117	226	55	16
Dementia	835	286	1 121	-	37
Paranoia	201	38	239	-	9
Insania periodica	70	58	128	2	43
— epileptica	41	9	50	-	8
— hysterica	55	23	78	4	10
— hypochondrica	12	6	18	-	5
— degenerativa	81	44	125	-	25
— neurasthenica	5	4	9	-	2
Alcoholismus	36	18	54	4	7
Paralysis generalis	36	21	57	-	-
Vitia organica cerebri	3	3	6	1	1
Idiotia	44	23	67	-	6
Til Observation	10	13	23	-	-
Tilsammen	1 930	957	2 887	190	230

Paa Gaustad er 2 Mænd overført fra «til Observation» til Dementia og
1 Mand — « — — — « Melancholia.

Tabel XIII. Procentforholdet af Tilbageiggende, Indkomne, Ud-
Rapport du nombre des sorties et des décès comparé

	Tilsammen for alle Asyler.	Gaustad.	Kristi- ania.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Tilbageiggende fra 1903	66,9	66,4	58,9	93,2	47,7	-
Indkomne i 1904	33,1	33,6	41,1	6,8	52,3	100,0
Udgaede helbredede	6,7	3,9	8,3	-	6,2	-
— bedrede	8,1	9,8	12,0	2,3	10,8	-
— uhelbredede	11,0	15,8	13,0	4,6	33,8	-
— efter afgiven Erklæring	0,4	0,8	0,5	-	1,5	-
Døde	4,9	4,8	5,2	4,5	1,5	-
Tilsammen udgaede og døde ...	31,1	35,1	39,0	11,4	53,8	-
Tilbageiggende ved Aarets Udgang	68,9	64,9	61,0	88,6	46,2	100,0

Udfald for samtlige Asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaaede		Døde.	Tilbage- liggende ved Ud- gangen af 1904.	Procentforhold til					
				samtlige for samme Sygdom behandlede				samtlige	
uhel- bredede.	efter afgivet Erklæring.			Hel- bredede.	Bedrede.	Uhel- bredede.	Døde.	Behand- lede.	Ind- komne.
46	-	16	256	16,0	9,2	10,9	3,8	14,7	19,1
16	-	13	155	21,4	8,4	6,1	5,0	9,1	11,6
13	-	18	124	24,3	7,1	5,8	8,0	7,8	12,2
152	-	47	887	-	3,3	13,6	4,2	38,8	29,9
23	-	4	203	-	3,8	9,6	1,7	8,3	4,0
6	-	1	76	1,6	33,6	4,7	0,8	4,4	6,1
4	-	4	36	-	16,0	8,0	8,0	1,7	0,9
14	-	1	49	5,1	12,8	18,0	1,3	2,7	2,4
2	-	-	11	-	27,8	11,1	-	0,6	0,6
14	-	5	80	-	20,0	11,2	4,0	4,3	4,6
2	-	-	5	-	22,2	22,2	-	0,3	0,4
5	-	2	35	7,4	13,0	9,3	3,7	1,9	1,9
5	-	24	28	-	-	8,8	42,1	2,0	2,2
-	-	1	3	16,7	16,7	-	16,7	0,2	0,3
13	-	4	44	-	9,0	19,4	6,0	2,3	2,4
-	-	-	8	-	-	-	-	8,8	1,4
315	12	140	2 000						

gaaede og Døde til de paa hvert Asyl tilsammen Behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Kristian- sand.	Eg.	Neeven- gaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trond- hjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminal- asylet.
pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
92,3	65,2	67,6	80,3	85,0	91,3	56,0	69,5	89,7
7,7	34,8	32,4	19,7	15,0	8,7	44,0	30,5	10,3
-	8,6	9,7	4,5	8,4	-	7,6	7,9	-
-	3,3	9,7	3,1	4,7	1,1	14,3	6,1	3,5
3,8	17,0	3,1	2,7	0,9	1,1	14,3	8,2	-
-	0,7	-	-	-	-	0,7	-	-
-	4,3	5,1	8,5	2,8	4,3	4,1	6,1	3,4
3,8	33,9	27,6	18,8	16,8	6,5	41,0	28,3	6,9
96,2	66,1	72,4	81,2	83,2	93,5	59,0	71,7	93,1

Tabel XIV. Oversigt over Tiden paa Aaret for de Syges Indlæggelse paa Asylerne.

Tableau des entrées dans les hospices réparties par mois.

Asyl.	Januar.			Februar.			Marts.			April.			Mai.			Juni.			Juli.			August.			September.			Oktober.			November.			December.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.			
Gaustad	22	13	9	8	6	2	18	12	6	8	4	4	9	8	1	15	9	6	14	6	8	17	10	7	14	11	3	13	7	6	11	3	8	21	12	9
Kristiania	11	6	5	5	3	2	7	4	3	4	4	-	4	2	2	10	5	5	9	6	3	5	1	4	7	4	3	6	4	2	4	2	4	2	7	5
Oslo	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Dedichens	5	3	2	5	3	2	2	1	1	4	1	3	3	3	3	2	2	-	3	1	2	4	1	3	2	1	1	2	1	1	-	-	-	1	1	1
Blakstad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	18	13
Kristiansand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Eg	10	6	4	10	2	8	12	5	7	13	7	6	13	5	8	12	4	8	14	9	5	16	10	6	6	4	2	14	9	5	12	5	7	11	5	6
Neevengaarden	10	5	5	7	1	6	13	5	8	11	4	7	10	4	6	9	3	6	9	4	5	4	3	1	11	3	8	14	8	6	4	2	2	12	7	5
Rosenberg	4	2	2	5	3	2	3	3	-	6	5	1	5	2	3	5	3	2	7	5	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	-
Møllendal	1	-	1	1	-	1	6	3	3	1	-	1	-	-	-	1	-	1	2	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Trondhjem	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
Rotvold	16	7	9	19	10	9	11	5	6	17	9	8	17	10	7	21	11	10	17	6	11	21	8	13	21	13	8	14	6	8	12	3	9	17	9	8
Rønvik	10	3	7	7	5	2	6	4	2	12	6	6	8	3	5	13	4	9	12	8	4	3	1	2	6	3	3	11	7	4	5	2	3	7	2	5
Kriminalasylet	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	91	46	45	67	33	34	81	44	37	77	40	37	69	37	32	90	42	48	87	46	41	76	36	40	71	39	32	78	44	34	53	18	35	110	59	51

1) Ved Asylets Aabning overflyttedes fra Gaustad Asyl 24 (12 Mænd og 12 Kvinder).

Tabel XV. De Sindssyges Alder ved Indlæggelsen.

Répartition des aliénés par âge et par sexe lors de leur admission dans les hospices.

Asyl.	Tilsammen.	Deraf		10—		20—		30—		40—		50—		60—		70—		80—90.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Gaustad	170	101	69	5	1	25	17	25	17	30	16	11	14	4	3	-	1	1	-
Kristiania	79	46	33	3	2	17	8	13	10	7	2	5	8 ¹⁾	1 ¹⁾	3	-	-	-	-
Oslo	3	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens	34	17	17	2	2	4	5	3	4	4	4	2	2	1	-	1	-	-	-
Blakstad	31	18	13	-	1	3	2	10	5	3	2	1	2	1	1	-	-	-	-
Kristiansand	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Eg	143	71	72	3	-	19	20	14	18	16	17	12	9	2	8	5	-	-	-
Neevengaarden	114	49	65	7	3	10	14	15	20	10	11	4	9	3	6	-	1	-	1
Rosenberg	44	27	17	1	-	2	2	7	6	6	3	8	3	3	1	-	2	-	-
Møllendal	16	5	11	-	-	3	3	-	-	2	1	6	1	-	-	-	-	-	-
Trondhjem	8	2	6	-	-	-	-	-	2	2	-	1	-	3	-	-	-	-	-
Rotvold	200	94	106	4	4	31	25	16	26	17	26	12	12	9	8	5	5	5	-
Rønvik	100	48	52	5	4	10	19	5	8	8	8	10	7	7	5	2	1	1	-
Kriminalasylet	3	3	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen ²⁾	947	481	466	30	18	124	118	109	116	105	92	66	73	32	38	13	10	2	1

¹⁾ Over 60 Aar.²⁾ 9 Mænd og 1 Kvinde, indlagte til Observation paa Gaustad, Eg og Rotvold Asyler, ikke medregnet.

Tabel XVI. Sygdommens eller det sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen.

Durée de la maladie ou du dernier accès lors de l'admission des aliénés.

Asyl.	Ialt indkomne.		Under 1/2 Aar.			1/2—			1—			2 Aar og derover.			Ukjendt Tid.			
	Tilsammen.	Deraf		Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.															
Gaustad	170	101	69	44	20	24	21	10	11	13	8	5	56	40	16	36	23	13
Kristiania	79	46	33	41	23	18	15 ¹⁾	9 ¹⁾	6	-	-	-	23 ²⁾	14 ²⁾	9	-	-	-
Oslo	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Dedichens	33	16	17	16	6	10	3	-	3	5	4	1	9	6	3	-	-	-
Blakstad	31	18	13	3	1	2	-	-	-	-	-	-	28	17	11	-	-	-
Kristiansand	2	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Eg	143	71	72	85	27	58	17	10	7	12	8	4	23	21	2	6	5	1
Neevengaarden	114	49	65	56	22	34	8	4	4	6	2	4	42	21	21	2	2	2
Rosenberg	44	27	17	7	5	2	7	4	3	3	1	2	27	17	10	-	-	-
Møllendal	16	5	11	5	1	4	-	-	-	3	1	2	8	3	5	-	-	-
Trondhjem	8	2	6	1	-	1	1	-	1	-	1	-	6	2	4	-	-	-
Rotvold	200	94	106	86	30	56	17	10	7	8	5	3	71	41	30	18	8	10
Rønvik	100	48	52	56	23	33	8	4	4	3	3	-	31	18	13	2	-	2
Kriminalasylet	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Tilsammen ³⁾	946	480	466	401	158	243	97	51	46	53	32	21	331	203	128	64	36	28

¹⁾ 1/2—3 Aar.²⁾ Over 3 Aar.³⁾ 10 Mænd og 1 Kvinde, indlagte til Observation paa Gaustad, Dedichens, Eg og Rotvold Asyler, ikke medregnet.

Tabel XVIII. De Indkomnes Hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaaerden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminal-asylet.	
Bygderne i:																
Akershus Amt	48	15	2	-	2	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Smaalenenes	30	29	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buskerud	30	24	1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jarlsberg og Larvik	14	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hedemarkens	39	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-
Kristians	28	13	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	13	-	-	-
Bratsberg	25	1	-	-	-	-	-	21	-	3	-	-	-	-	-	-
Nedenes	32	-	-	-	-	-	-	28	-	2	1	-	-	-	-	1
Lister og Mandal	35	-	-	-	-	-	-	30	-	5	-	-	-	-	-	-
Stavanger	28	-	-	-	-	-	-	16	5	6	1	-	-	-	-	-
Søndre Bergenhus	65	1	-	-	-	-	-	1	40	15	7	-	1	-	-	-
Nordre	22	-	-	-	-	-	-	-	12	6	3	-	1	-	-	-
Romsdals	40	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	36	1	-	-
Søndre Trondhjem	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	49	-	-	-
Nordre	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	41	-	-	-
Nordlands	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48
Tromsø	32	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	30	-	-
Finmarken	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	-	-
Bygderne tilsammen	626	115	5	-	6	31	-	96	57	40	13	4	163	94	2	-
Byerne:																
Kristiania	107	21	68	2	11	-	-	1	-	-	-	-	3	-	1	-
Hølen	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	3	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Fredriksstad	8	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikshald	7	3	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	5	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hønefoss	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svelviken	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horten	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsvinger	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	4	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Porsgrund	4	1	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Brevik	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Langesund	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	5	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Østerrisør	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tvedestrand	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	6	1	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Grimstad	3	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	15	-	-	-	-	-	2	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Flekkelfjord	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Egersund	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sammenlagt	197	54	69	3	23	-	2	37	2	3	-	-	3	-	1	-

Tabel XVIII. (Forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Kristiansand.	Eg.	Neevngaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminalasylet.
Overført	197	54	69	3	23	-	2	37	2	3	-	-	3	-	1
Stavanger	12	-	-	-	1	-	-	7	2	-	-	-	-	-	-
Haugesund	8	1	-	-	1	-	-	3	1	1	1	-	-	-	-
Bergen	50	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	-	-
Aalesund	4	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-
Molde	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
Kristiansund	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
Trondhjem	23	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	18	-	-
Stenkjær	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Levanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Namsos	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Bodø	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Narvik	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tromsø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vadsø	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Byerne tilsammen	315	55	70	3	25	-	2	47	57	4	3	4	39	5	1
Fra Sverige	4	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
- Danmark	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Finland	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukjendt eller uopgivet Hjemstavn	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt ¹⁾	950	170	79	3	34	31	2	143	114	44	16	8	203	100	3

¹⁾ 4 paa Gaustad og 3 paa Eg til Observation indlagte er ikke medregnet.

Tabel XIX. Oversigt over Egteskabsforholdene hos de Indkomne.

Tableau des entrées reparties par état civil.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I Enkestand.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad	170	101	69	85	48	37	77	52	25	8	1	7
Kristiania	79	46	33	48	28	20	25	16	9	6	2	4
Oslo	3	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens	34	17	17	18	10	8	14	6	8	2	1	1
Blakstad	31	18	13	24	14	10	6	4	2	1	-	1
Kristiansand	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Eg	143	71	72	70	36	34	53	25	28	20	10	10
Neevngaarden	114	49	65	69	27	42	36	19	17	9	3	6
Rosenberg	44	27	17	25	17	8	15	9	6	4	1	3
Møllendal	16	5	11	10	2	8	6	3	3	-	-	-
Trondhjem	8	2	6	4	2	2	2	-	2	2	-	2
Rotvold	200	94	106	106	49	57	78	38	40	16	7	¹⁾ 9
Rønvik	100	48	52	56	31	25	37	14	23	7	3	4
Kriminalasylet	3	3	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-
Tilsammen ²⁾	947	481	466	520	266	254	352	187	165	75	28	47

¹⁾ Deraf 2 separerede.

²⁾ 9 Mænd og 1 Kvinde, indlagte til Observation paa Gaustad, Dedichens, Eg og Rotvold Asyl, ikke medregnet.

Tabel XX. Liste over de opgivne Aarsager til

Tableau des entrées dans les hospices d'aliénés

Aarsager.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristi- ania.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Deraf Md. Kv.		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
I. Arveligt Anlæg												
er antaget hos.....	359	174	185	50	43	10	11	2	-	-	5	3
II. I eller uden Forbindelse med arveligt Anlæg er opgivet følgende andre Aarsager:												
a. <i>Psykiske Aarsager.</i>												
Religiøse Grublerier.....	11	2	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Økonomiske Bekymringer....	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sorger, Ærgrelser og andre Sindsindtryk.....	79	27	52	13	19	-	-	-	-	-	-	-
Ulykkelige Familie- eller Kjæresteforhold.....	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pludselig Sindsbevægelse (Skræk etc.).....	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b. <i>Legenlige Sygdomme.</i>	¹⁾ 35	15	20	8	10	-	-	-	-	-	-	-
Tyfus.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoideber.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza.....	5	1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Gigtfeber.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beri-Beri.....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Refrigerium.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose.....	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis.....	24	18	6	7	-	3	4	-	-	-	-	-
Anæmi.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Læsioner af Hovedet.....	13	13	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-
Apoplexi.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningit.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitium organic. cerebri.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsi.....	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Døvstumhed.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hysteri.....	8	1	7	-	3	1	2	-	-	-	-	2
Neurastheni.....	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Solstik.....	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Arteriosklerose og Ateromasi.....	5	3	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Vitium cordis.....	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pneumoni.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Astma.....	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Struma.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knæledsbetændelse.....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Panaritium.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Heraf er opgivet fra Gaustad: 1 Influenza, 5 Tuberkulose, 1 Syfilis, 1 Chlorose, 4 Nerve- og kronisk Artrit, 1 Pleurit, 1 kronisk Bronkit, 1 kronisk Diarré.
Fra Neevengaarden: Scephæmi, Tuberkulose, Diabetes insipidus, Pleurit, Pneumoni, Appendicit,

Tabel XX.

Aarsager.	Samtlige Asyler.		Gaustad.		Kristi- ania.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.		
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.									
<i>c. Intoxikationer.</i>												
Drik	51	47	4	18	-	8	1	-	-	1	-	1
<i>d. Fysiologiske Udviklings- processer.</i>												
Menstruationsuordner	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Besvangring	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Abort	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselseng	14	-	14	-	4	-	-	-	-	1	-	-
Diegivning	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klimakterium	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alderdom	10	5	5	-	1	-	1	-	-	-	-	-
<i>e. Forskjellige svækkende Indflydelser.</i>												
Masturbation	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning (Metrorrhagi)	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overanstængelse (legemlig og aandelig)	21	4	17	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Fattigdom og Ondtliden	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fængselsstraf	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>f. Andre Aarsager.</i>												
Amerikaophold	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tidligere Anfald af Sindssyg- dom	12	7	5	7	5	-	-	-	-	-	-	-
Degeneration	26	18	8	-	-	15	6	-	-	-	1	-
Imbecillitet	6	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Legemlig Svaghed og andre Svækkelsestilstande	5	-	5	-	2	-	1	-	-	-	-	1
Ulykkestilfælde (Beskadigelse)	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
En eller flere af de ovennævnte Aarsager er opgivet for....	605	301	304	76	57	40	25	2	-	15	6	7
Ingen kjendt Aarsag.....	342	180	162	25	12	6	8	1	17	2	12	6
Tilsammen ¹⁾	947	481	466	101	69	46	33	3	17	17	18	13

¹⁾ 9 Mænd og 1 Kvinde, indlagte til Observation paa Gaustad, Eg og Rotvold Asyler, ikke

²⁾ Født Idiot.

(Forts.).

Kristian- sand.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trønd- hjem.		Røtvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	4	-	6	-	2	-	2	1	-	-	3	-	2	-	2
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	2	-	1	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	2	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	2	-	8	-	-	-	-	-	-	1	3	1	1	-
-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	2	37	43	40	41	15	9	3	7	1	5	49	57	32	34	2
-	-	34	29	9	24	12	8	2	4	1	1	45	49	16	18	1
-	2	71	72	49	65	27	17	5	11	2	6	94	106	48	52	3

medregnet.

Tabel XXI. Oversigt over de paa Sindssyge-
Tableau des entrées réparties par

Stand.	Samtlige Asyler.			Gautstad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
Akademisk og teknisk Stand	9	7	2	2	-	-	-	1	4	1
Arbejderstanden	203	130	73	38	13	13	8	-	-	-
Bonde-, Husmands- og Inderstanden ..	281	142	139	29	18	-	-	-	2	3
Borgerstanden	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Embeds- og Bestillingsmandsstanden...	24	9	15	-	-	-	3	1	5	3
Forskjellige Funktionærer	19	8	11	1	2	-	-	-	-	-
Haandværkerstanden	118	75	43	9	6	23	4	1	-	1
Handelsstanden	41	21	20	8	4	4	1	-	4	6
Kunstnere (Musikere etc.)	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Lægds- og Fattiglemmer, Omstreifere etc.	36	18	18	1	-	-	-	-	-	-
Militærstanden	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skolelærerstanden	16	2	14	-	5	-	-	-	1	2
Sjømandsstanden og Fiskere	85	53	32	11	3	1	1	-	1	1
Tjenerstanden	104	9	95	-	18	3	16	-	-	-
Ukjendt eller uden Stilling	5	5	-	²⁾ 2	-	1	-	-	-	-
Tilsammen ¹⁾	947	481	466	101	69	46	33	3	17	17

¹⁾ 10 til Observation paa Gautstad, Eg og Rotvold indlagte Personer ikke medregnet. ²⁾ Deraf 1

Tabel XXII. Middeltal af daglig
Nombre moyen par jour des aliénés occupés

Asyl.	Ialt.			Gaards-, Have- og Markarbeide.			Brænde- skjæring og Bæring af Kul og Ved.	Kunst- og Haand- værks- arbeide.
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Md.
Gautstad	155,3	93,9	61,4	21,3	17,8	3,5	11,7	18,2
Kristiania	31	16	15	-	-	-	-	2,25
Oslo	11,83	-	11,83	-	-	-	-	-
Dedichens	5,95	1,9	4,05	1,05	1,05	-	-	0,76
Kristiansand	11	5	6	-	-	-	2	-
Eg	128,42	79,41	49,01	22,11	16,86	5,25	14,23	10,18
Neevengaarden	144,85	70,05	74,80	12,18	11,14	1,04	7,85	2,97
Rosenberg	69,55	52,05	17,50	20,13	20,13	-	1,50	5,90
Møllendal	53	26	27	4	4	-	-	-
Trondhjem	42,8	23,6	19,2	3,2	3,2	-	2,5	3,5
Rotvold	138,4	74,8	63,6	10,4	10,4	-	21,5	5,4
Rønvik	146,8	88,7	58,1	33,2	31,9	1,3	4,1	8,7
Kriminalasylet	17,8	17,8	-	0,10	0,10	-	0,23	1,2

¹⁾ Konvolutarbeide. ²⁾ Heri ogsaa indbefattet Have- og andet Arbeide. ³⁾ Haandarbeide. ⁴⁾ Mattelægning. ⁵⁾ 2 Træarbeide og 7 Notbinding. ⁶⁾ Not- og Garnbinding.

asyletne Indkomnes Stand og Stilling:

profession et par condition sociale.

Blakstad.		Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	5	-	-	22	7	15	19	7	1	-	4	-	-	1	-	-	-	-
2	2	-	-	18	18	11	13	10	8	2	3	-	2	18	15	3	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
-	1	-	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-
-	-	-	-	¹⁾ 6	9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	2	11	10	16	4	1	2	1	-	1	11	13	1	-	1
-	-	-	-	1	1	2	4	-	1	-	-	-	-	2	2	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	1	1	-	2	5	2	1	-	1	4	-	2	⁴⁾ 6	⁴⁾ 5	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-
-	-	-	-	11	11	2	3	4	-	-	-	-	-	5	3	17	10	1
-	3	-	-	1	13	2	15	-	3	1	4	-	-	1	12	1	11	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 2	-	-	-	-
18	13	-	2	71	72	49	65	27	17	5	11	2	6	94	106	48	52	3

«Rentenist». ³⁾ Deraf en Rentenist og 1 Straffange. ⁴⁾ Deraf 1 Mand og 3 Kvinder Renfiner.

arbeidende Syge i Asyletne.

au travail dans les divers hospices.

Husgjerning.			Drev- og Uldplukning etc.			Kvinde- ligt Haand- arbeide.	Kontor- arbeide.	Forskjelligt andet Arbeide.
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Md.
57,2	27,6	29,6	11,6	11,4	0,2	28,1	1,9	¹⁾ 5,3
18,25	13,75	4,5	-	-	-	10,5	-	-
3,54	-	²⁾ 3,54	2,91	-	2,91	5,38	-	-
0,03	-	0,03	-	-	-	4,02	-	³⁾ 0,9
2	-	-	-	-	-	4	-	⁴⁾ 3
43,84	26,04	17,80	14,55	11,18	3,37	22,59	0,92	-
73,23	39,87	33,36	6,97	6,97	-	40,40	0,87	⁵⁾ 0,38
17,11	14,14	2,97	10,38	⁶⁾ 10,38	-	14,53	-	-
16	10	6	3	3	-	21	-	⁷⁾ 9
9,6	5,3	4,3	10,4	9,1	1,3	13,6	-	-
37,5	17,2	20,3	20,3	20,3	-	43,3	-	-
26,1	12,9	13,2	32,5	28,1	4,4	39,2	0,6	⁸⁾ 2,4
2	2	-	14,19	14,19	-	-	-	¹⁾ 0,08

⁴⁾ Pindeskjæring. ⁵⁾ 0,28 Mattelegning og 0,10 Arbeide hos Maskinisten. ⁶⁾ Drevplukning og

Tabel XXIII. Oversigt over Anvendelse af Indespærring.

Relevé de l'application de reclusion.

Asyl.	Tilsammen.						Indespærring er anvendt i følgende Antal Timer pr. 100 Forplejningsdage.	Epileptisk Uro og Forvirring.				Voldsomhed.				Undvigelsestrang, Voldsomhed og Uro.				Voldsomhed, Uro og Ødelæggelseslyst.				Usømmelig Opførsel.			
	Tilfælde.			Personer.				Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.	
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Gaustad	2	2	-	1	1	-	0,1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Oslo	4	-	4	1	-	1	0,3	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kristiansand . .	1	1	-	1	1	-	1) Uopg.	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Eg	5	1	4	4	1	3	1,2	-	-	-	-	-	-	1	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosenberg	16	12	4	9	5	4	29,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	4	5	4	-	-	-	-		
Møllendal	30	16	14	21	11	10	98,5	-	-	-	-	-	-	16	14	11	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rotvold	84	39	45	46	22	24	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	45	21	24	1	-	1	-		
Rønvik	16	6	10	15	6	9	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	10	6	9	-	-	-	-		
Tilsammen	158	77	81	98	47	51		2	-	1	-	1	4	1	1	17	18	12	13	56	59	32	37	1	-	1	-

1) Maatte som oftest holdes indespærret.

Tvangstrøje er anvendt paa Rosenberg Asyl hos 2 Kvinder i 28 Døgn og paa Møllendal Asyl hos 3 Kvinder i 324 Døgn paa Grund af Ødelæggelseslyst.

Tabel XXIV. Uddrag af Regnskaberne. ¹⁾

	Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Kristiania.			
	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.		
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
Samlede Indtægter	264 700	2,10	186 531	1,85	179 361	1,82	164 381	1,91	75 599	1,70		
Samlede Udgifter	269 662	2,14	178 813	1,78	178 505	1,82	163 643	1,90	75 490	1,69		
Deraf Lønninger	54 889	0,44	38 613	0,38	38 040	0,39	34 820	0,40	16 951	0,38		
Bespisningen ²⁾	94 200	0,75	66 039	0,65	67 622	0,69	50 664	0,59	33 439	0,75		
Vask og Renhold	3 148	0,03	3 091	0,03	2 133	0,02	2 450	0,03	5 569	0,12		
Belysning	24 789	0,20	4 297	0,04	3 246	0,03	1 176	0,01	3 152	0,07		
Brænde			13 787	0,14	13 707	0,14	22 355	0,27	1 514	0,03		
Inventariet			10 494	0,08	4 482	0,04	4 846	0,05	4 175	0,05	1 931	0,04
Bygningerne			10 490	0,08	6 987	0,07	4 435	0,05	2 516	0,03	1 425	0,03
Medicinske Fornødenheder	2 951	0,02	1 542	0,02	2 479	0,03	3 702	0,04	1 981	0,04		
Pr. Individ og pr. Dag kommer Bepis- ningen paa		0,62		0,55		0,58		0,48		0,64		

1904.

3

¹⁾ Fra Dr. Dedichens, Blakstad, Rosenberg og Møllendal Asyl er dels ingen, dels meget ufuldstændige Meddelelser indkomne. ²⁾ Heri indbefattet Kostholdet til Pleiepersonalet og den øvrige Betjening.

Tabel XXIV (Forts.). Uddrag af Regnskaberne.

	Oslo.		Kristiansand.		Neevengaarden.		Trondhjem.		Kriminalasylet.	
	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.	Ialt.	Pr. Ligge- dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Samlede Indtægter	22 423	1,50	11 609	1,30	146 533	1,64	34 286	1,10	11 723	1,17
Samlede Udgifter	21 868	1,47	9 745	1,10	146 073	1,64	31 958	1,03	27 930	2,97
Deraf Lønninger	3 934	0,26	2 630	0,30	29 218	0,33	8 832	0,28	12 462	1,25
Bespisningen	9 499	0,64	¹⁾ 5 608	0,63	47 385	0,53	13 606	0,44	⁴⁾ 6 791	0,68
Vask og Renhold	825	0,06	-	-	951	0,01	761	0,02	1 802	0,18
Belysning	292	0,02	-	-	3 070	0,04	597	0,02	463	0,05
Brænde	2 695	0,18	522	0,06	9 472	0,11	2 387	0,08	1 562	0,16
Inventariet	349	0,02	364	0,04	4 719	0,05	586	0,02	963	0,10
Bygningerne	1 805	0,12	415	0,05	²⁾ 3 017	0,03	960	0,03	898	0,09
Medicinske Fornødenheder	295	0,02	10	-	³⁾ 937	0,01	617	0,02	284	0,03
Pr. Individ og pr. Dag kommer Bepis- ningen paa		0,53		0,63		0,44		0,37		0,46

¹⁾ Underholdning til de Syge. ²⁾ Brandkontingent. ³⁾ Heri indbefattet Bøger. ⁴⁾ Heri indbefattet Skraatobak (365 Kr.) og Transportomkostninger (0,50 pr. Dag).

Af Direktør A. Lindboe's Beretning for Gaustad Asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.

Dødsårsagerne hos de i Aarets Løb Afdøde vil sees af Tabel XVII. Intet af Dødsfaldene eller Sektionerne frembød noget af særlig Interesse. Som sædvanlig fandtes der forskellige mere eller mindre udtalte Forandringer i Hjernen og dens Hinder, saaledes i enkelte Tilfælde Skjævheder af Hjerneskallen, Pachymeningitis externa og i et enkelt Tilfælde interna, Fortykkelse og Ødemer i de tynde Hinder, delvis Fastvoxen af disse til Corticalis, tildels Atrofi af Hjernemassen o. s. v. Hos de under Dødsårsagen Insania opførte var væsentlig Udtømmelse af Kræfterne Dødsårsagen, dels i Forbindelse med Alderdomssvækkelse. Hos et Par Kvinder og i ethvert Fald 3 Mænd var Kræfterne allerede ved Indkomsten saa daarlige, at Døden indtraadte deis næsten strax, dels efter faa Dages Forløb.

Det i forrige Aarsberetning omhandlede nye Vagtværelse for urolige Kvinder i Afdeling E k har været til uvurderlig Nytte i Asylets daglige Gjer-ning, idet man undgaar Flytning til en anden Afdeling af saadanne Patienter, ligesom det har aabnet Adgangen til at modtage flere saadanne Kvinder, da man i Virkeligheden har vundet for Asylet 8 à 9 Pladse. Et før i Tiden ubenyttet, men for en Del Aar siden istandsat, Rum i den tilsvarende Afdeling paa Mandssiden, som man nu i nogle Aar har brugt som Fællessoveværelse i Afdeling E m, er i Løbet af sidste Aar ligeledes taget i Brug som Vagt-værelse for urolige Mænd istedetfor det, som man i en Del Aar har havt i Afdeling C m.

Der er efterhaanden i en Del Aar og særlig i sidstforløbne Aar og i den sidste Tid, efterat man er kommen efter med Reparationer og Maling af Sygeafdelingerne, anskaffet ikke ganske lidet af Kurvmøbler, Havebænke o. l., hvorved Asylet efterhaanden, som der har kunnet afsees Penge til det, mere og mere faar et noget modernere Præg.

Af Overlæge Dr. med. Harald Holms Beretning for Kristiania Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania.

— — Der døde i Løbet af 1904 i Asylet 8 Mænd og 2 Kvinder.

1. L. B., 54 Aar, Overkonstabel, indkom 30te August 1900 og er behandlet under Diagnosen Paralysis generalis. Inficeret med Syfilis 21 Aar gammel. Omtrent 1 Aars Tid før Indlæggelsen begyndte han at blive rastløs og sove daarlig, men kunde dog fortsætte i sin Stilling indtil 1 Maaned før Indlæggelsen. I Aarets Løb forandrede hans Væsen fuldstændig. Fra at være en rolig og behersket Mand blev han efterhaanden mere og mere brutal, hidsig og opfarende, har ogsaa frembudt en Række Storhedsforestillinger, «han er svært stærk», har været umaadelig flink paa Skolen og opførte sig i den sidste Del af sin Funktionstid, som om det var ham, der styrede hele Politistationen paa Kampen. Da han lige før Indkomsten i Asylet skulde henvende sig til Læge, vilde han absolut optræde i Snipkjole og Floschat.

Ved Indkomsten i Asylet viste han sig sløv, var daarlig orienteret, udygtig til at udføre selv de letteste Regnestykker, Talen var kludret og hesiterende, Pupillerne smaa og reaktionsløse. Patellarreflexer ophævede. Rombergs Symptom +. I Ansigtet idiofibrillære Rykninger. A. a. radiales rigide.

Under Asylopholdet opstod der hos ham en Række nye ambitiøse Idéer; han havde mange Penge i Banken, eiede en Mængde værdifuldt Sølvtoi o. s. v. I Almindelighed holdt han sig snil og medgørlig, var dog ikke sjelden urolig om Natten. I Løbet af Aaret 1901 havde han ialt 4 apoplektiforme Anfald med Bevidstløshed, som varede en Dags Tid. Efter et af Anfaldene var han i nogen Tid afasisk. Hans Sløvhed tiltog. Gangen blev mere og mere ustø og bredsporet. I Februar 1904 et Krampeanfald med Rykninger over hele Legemet. Morgentemperatur 39,9^o, Aftentemperatur 38°. Den følgende Dag var Temperaturen atter normal. 1ste Marts atter et Krampeanfald, der varede fra Morgenen til Kl. 4 Eftermiddag. Temperaturen saavel Morgen som Aften 39,5^o. Døden indtraadte den følgende Morgen.

Sektion: Hjernens Vægt 1200 Gram. Hinderne viser ingen tydelige Forandringer eller Sammenvoxninger, ligesom der hverken paa Overfladen eller ved Gjennemsnit af Hjernen makroskopisk kan sees noget abnormt. I venstre Lunges nederste Lap er Konsistentsen fastere end i Lungerne

forøvrigt. Paa Snit viser denne Lap sig at være blodoverfyldt, og fra Snitfladen kan udpresses en sparsom, skummende Vædske. Ingen tuberkuløse Afsætninger. Hjertets Vægt 320 Gram, Konsistentsen slap, Muskulaturen skjør. Milten stor, slap, Vægt 250 Gram.

Dødsårsag: Pneumonia.

2. O. A. H., 45 Aar, Arbejder, indkom 9de April 1902 og er behandlet under Diagnosen Paralysis generalis. Inficeret med Syfilis for flere Aar siden og skal turvis have drukket meget. Han indkom 29de Marts 1902 i Kristiania kommunale Sygehus som lidende af Phlegmone pedis. Dagen efter Indkomsten blev han urolig, forstyrret, begyndte at skrive lange Anklageskrifter til Overlægen over sine Medpatienter, Betjeningen og Lægerne, gik oppe om Natten og var tildels voldsom. Som lidende af Delirium blev han derefter overflyttet til Sorgenfri Sygehus, hvor den urolige Tilstand holdt sig uforandret, og efter nogle Dage overført til Asylet. Her holdt han sig de første 4 Maaneder urolig, viste stærkt forhøiet Selvfølelse, talte ustandselig om sig selv og sine Oplevelser. Hans Tankegang var dog stærkt springende, saa hans Udtalelser ofte blev tøvede og sammenhængsløse. Ved objektiv Undersøgelse fandtes ved Indkomsten reaktionsløse Pupiller. Patellarreflexer ophævede. Romberg +. Let Hesitation ved vanskeligere Ordsammensætninger. Radialarterierne rigide. 8 Dage efter Indkomsten havde han et apoplektiformt Anfald med Bevidstløshed, som varede i nogle Timer. I Løbet af Aaret 1903 holdt han sig for det Meste urolig, blev mere og mere sløv, Gangen bredsporet og stolprende. I Begyndelsen af 1904 begyndte en stærk Aftmagring. Hans Tale var nu næsten uforstaaelig. Den sidste Maaned reagerede han ikke paa Tiltale. Hænderne kolde, cyanotiske. Pulsen næsten ufolbar. Døden indtraadte 29de Juni 1904.

Sektion: Hjernens Vægt 1310 Gram, Hjertets 230 Gram med lys, skjør Muskulatur. Lungerne viser intet patologisk, specielt ingen Pneumoni. Milten ikke blød, Vægt 130 Gram. Ved de øvrige Organer intet sygeligt.

Dødsårsag: Antagelig Hjertesvækkelse.

3. H. F. B. S., 44 Aar, fhv. Skibsmægler, indkom i Asylet 27de Oktober 1903 og er behandlet under Diagnosen Paralysis generalis. Syfilis i 20-Aars Alderen, blev behandlet med Smørekur. I et halvt Aars Tid før Indkomsten i Asylet havde han været slap, arbejdsudygtig og glemsom, urolig og ængstelig om Natten. 5te August 1903 indkom han i Diakonhjemmets Sygehus, var her urolig, af og til voldsom, hoppede en Gang ud af Vinduet, rev itu Sengklæder og Undertøi. Siden Midten af September s. A. Storhedsforestillinger. 26de September 1903 overflyttedes han til Dedichens Privatasyl, var her afvekslende rolig og urolig, tilfreds, men sløv og med udtalte Storhedsforestillinger, var uhyre rig, eiede Fartøier paa alle Have, tjente 200 Millioner om Aaret o. s. v. 13de Oktober indlagdes han i Kristiania kommunale Sygehus, IV Afdeling, hvorfra han efter vel en Uge blev overflyttet til Asylet. Her holdt han

sig i det Store og Hele ganske rolig og medgjørlig, men sløv med saagodtsom ophævet Dømmeevne, medens Hukommelsen for Hændelser i hans tidligere Liv syntes nogenlunde bevaret. Derimod havde han liden Rede paa, hvor han nu befandt sig, kjendte Maaned og Aarstal, men ikke Dag og Datum. Han tilkjendegav en Række Storhedsforestillinger af den forskjelligste Art, samtlige af et svimlende Indhold. Han var Kristian den 9de af Skandinavien, eiede 1 000 Skibe, tjente 200 000 Millioner Kroner. Han røbede ingen Hallucinationer.

Ved objektiv Undersøgelse fandtes ved Indkomsten reaktionsløse Pupiller. Saavel Bug- og Cremaster- som Patellarreflexer fuldstændig ophævede. Romberg +. Nogen Ataxi i Armene. Af og til fibrillære Rykninger omkring Munden. Tydelig hesiterende Tale. Sensibiliteten betydelig nedsat, især for Smerte, over hele Legemet, paa Læggene næsten Anæsthesi.

Under Asylopholdet magrede han betydelig af tiltrods for, at Appetiten var god. Døden indtraadte 30te Juni 1904 uden fremtrædende Dyspnøe. Obduktion foretoges ikke.

Dødsarsag: Hjertelammelse.

4. K. J. L., 56 Aar, Maskinmester, indkom 29de Juni 1904, er behandlet under Diagnosen Amentia. Han var tidligere behandlet i Asylet fra 29de Juni 1902 til 7de April 1904 under samme Diagnose og var udskrevet helbredet. Ifølge de ved hans første Indlæggelse medfølgende Oplysninger skal der intet have været at mærke ved ham før nogle Dage i Forveien. Han begyndte da at klage over Hovedpine under Arbeidet og Mathed. 3 Dage før Indkomsten blev han urolig, fik ikke sove om Natten, troede, at Nogen havde givet ham Gift, forsøgte at kaste sig ud af Vinduet. De følgende Dage var han rasende, voldsom og skrigende, vilde ikke spise. Det oplystes endvidere, at han i 8-Aars Alderen havde faaet et voldsomt Stød i Hovedet ved at støde mod en Jernstang. For 2 Aar siden havde han en Blodbrækning paa Grund af Ulcus ventriculi. I Asylet blev Patienten snart roligere og fik Forstaaelse af, at han havde været syg. Mente selv, at hans Sygdom skyldtes huslige Bekymringer, som foraarsagede, at Humøret blev daarligt; han begyndte at henfalde i religiøse Grublerier og i Tanken paa den yderste Dag, som han antog, var nær. Benægtede bestemt at have været hallucineret. Siden Indkomsten var han plaget af stærke kardialgiske Smerter, havde første Aften en mørkfarvet Afføring, senere gjentagne Gange Brækninger. Ved objektiv Undersøgelse blev intet abnormt paavist.

Tilstanden holdt sig paa denne Maade rolig uforandret omtrent 2 Maaneder, naar undtages, at han en enkelt Dag (19de Juli) pludselig blev urolig, sang i vilden Sky og var opbragt, talte forvirret. Den følgende Dag var imidlertid Uroen forsvunden; men Erindringen om Gaarsdagen var meget taaget. I August begyndte han paany at tale forvirret, paastod, han var en Morder, og at han ikke kunde dø, optraadte voldsomt ligeoverfor Medpatienter, fægtede med Armene. Indtil

Nytaarstid 1903 holdt han sig urolig og forvirret, nægtede undertiden at spise, gjorde en enkelt Gang et Suicidiumsførsøg, idet han med en afbrukken Ske tilføiede sig et Saar paa Armen. Den første Halvdel af Aaret 1903 holdt han sig rolig, men stadig noget deprimeret, siden blev han mere fornøiet, og fra Høsten 1903 til hans Udskrivelse i April 1904 var der overhovedet intet tydeligt Tegn paa Sindssygdom at mærke hos ham, hvorfor han udskreves helbredet. Efter 3 Ugers Forløb blev han imidlertid atter urolig og søvnløs, gik oppe om Natten og talte høit og truende og førte Samtaler med sine tidligere Medpatienter; efter Klage fra Naboerne blev han ved Politiets Mellekomst indlagt i Kristiania kommunale Sygehus 6te Mai 1904, hvor han fremdeles var urolig, men orienteret og renlig. Efter 3 Dage blev han paany indlagt i Asylet. Her var han den første Maaned urolig, i Regelen i ypperligt Humør, spøgende og gemytlig, undertiden ogsaa sarkastisk og ubehagelig. Selvfølelsen tydelig forhøiet. 19de Juli er noteret: De 2 sidste Dage flere sortfarvede, kaffegrudlignende Brækninger. Afføringen idag tjærefarvet. Hans Udseende yderst anæmisk. Pulsen liden, blød. Han er rolig, svarer fornuftig paa Tiltale. Ved Undersøgelse af Underlivet kan der ikke paa-vises noget ømfindtligt Sted. Nogen tydelig Tumor kan heller ikke palperes. Leverdæmpningen liden, gaar ikke nedenfor Costalbuen.

Den følgende Dag ingen Brækning, han holdt sig rolig, svarede fornuftig paa Spørgsmaal. 21de Juli: Igaarftes ved 9-Tiden blev han urolig, for op af Sengen og ud af Døren. Et Kvarter efter kollaberede han pludselig og døde Kl. 9 Efterm.

Sektion: Hjernens Vægt 1395 Gram. Dura temmelig stærkt sammen-vokset til Lacunar. De tynde Hinder fortykkede. Intet særligt at mærke ved makroskopisk Undersøgelse af Hjernen. Hjertet stort, Vægt 420 Gram. Venstre Ventrikel har stærkt hypertrofiske Vægge, Muskulaturen fast uden Tegn til Fedtdegeneration. Aortaklapperne forkalkede. Ogsaa i den tilstødende Del af Aorta ascendens adskillig Ateromasi. Ved Hjertets øvrige Klapper intet særligt. Lungerne viser normale Forhold. Leveren er af almindelig Størrelse, noget bleg, men uden Tegn til Fedtdegeneration. Intet ved Milt og Nyrer. Ved Opklipning af Tyndtarmene findes spredt nedover i Slimhinden talrige 2-kronestore og større hæmorrhagisk infiltrerede Flækker i Slimhinden med ganske lette, overfladiske Erosioner. Større Ulcerationer lader sig intetsteds paa-vise. Tarmindholdet sparsomt, dels graagult, dels blodfarvet. De tykke Tarme er fyldt med tjærefarvede Exkrementer. Slimhinden her normal. I Maveposen ubetydelig Vædske. Slimhinden noget bleg, men viser forøvrigt normalt Udseende.

Dødsarsag: Hæmatemesis.

5. K. A. T., 49 Aar, Malersvend, indkom 22de Juli 1904, behandlet under Diagnosen Paralysis generalis et tabes dorsalis. Han var overført fra Ullevaal Sygehus, hvor han var indlagt 15de s. M. Her havde han stadige Anfald af Raseri, talte om, at han var Jesus, maatte paasættes

Tvangstrøie. Han skulde siden Sommeren 1903 havt Symptomer af Tabes. Syfilis benægtes. Patientten indkom i Asylet i en halvt comatøs Tilstand, svarede ikke paa Tiltale. Der saaes kloniske Rykninger i Arme og Ben. Han var overordentlig afmagret. Over hele Legemet talrige Exkorationer; over Os sacrum et større Decubitussaar. Ved objektiv Undersøgelse fandtes Strabismus divergens paa høire Øie. Pupillerne reaktionsløse. Dæmpning over høire Lunges Bagflade fra Spina scapulae til Basis med en Del krepiterende Lyd, men ingen tydelig Blæsen. Blærens øverste Grændse i Høide med Navlen. Der var Ischuria paradoxa. Patellarreflexer ophævede. Puls 80. Temperatur 38,4. De 7 følgende Dage holdt Temperaturen sig mellem 38⁰ og 39⁰. Han hostede ikke. Han laa rolig med lukkede Øine, saa yderst medtaget ud. Det var kun muligt at faa ham til at nyde lidt Melk. De fysikalske Forhold over Lungerne uforandrede. Urinretentionen holdt sig, hvorfor han kateteriseredes Morgen og Aften. Urinen svagt æggehvide- og pusholdig.

Døden indtraadte 1ste August. Obduktion foretoges ikke efter Hustruens Forlangende.

Dødsarsag: Pneumonia.

6. N. H., 65 Aar, Portner, indkom 3die Juni 1901, er behandlet under Diagnosen Dementia. Patienten var overført fra Rigshospitalet, hvor han var indlagt 9de Mai s. A. i bevidstløs Tilstand, der vedvarede ca. 1 Uge, hvorefter han lidt efter lidt kom sig. Siden var han paa Hospitalet urolig, søvnløs, talte usammenhængende og tøvet, var desorienteret. Han skal ifølge Oplysningerne have været Biberius. Det meddeltes endvidere, at han gennem Aarene jevnlig har havt «Besvimelsesanfald», som har været i flere Timer, men ikke ledsaget af Kramper.

Under Asylopholdet holdt han sig for det Meste stille, talte tøvet og usammenhængende, svarede i Almindelighed ganske forkjert paa Spørgsmaal. Han var fuldstændig desorienteret i alle Retninger, kunde ikke udføre selv de simpleste Regnestykker, syntes ikke hallucineret. Ved objektiv Undersøgelse fandtes trægt reagerende Pupiller, rigide Radialarterier, men forøvrigt normale Forhold. Tilstanden holdt sig paa denne Maade uforandret, indtil han 23de Juni 1904 fik et regulært epileptisk Anfald, som varede en Dags Tid. 12te September endnu et Krampeanfald af samme Varighed. Aftenen før sidste Anfald steg Temperaturen pludselig til 40,2⁰ og holdt sig de 2 følgende Dage mellem 39,5 og 38,1. Pulsen liden, blød. Han svedede stærkt; ingen Hoste. Over Lungernes Forflade normal Perkussionslyd med enkelte grove Blærer; Bagfladerne undersøgtes ikke paa Grund af hans yderst medtagne Tilstand. Døden indtraadte 14de September om Morgen.

Sektion: Hjernens Vægt 1180 Gram. De tynde Hinder tildels fortykkede over hele Hjernens Overflade; noget subarachnoidalt Oedem. Forøvrigt var makroskopisk intet særligt at mærke ved Hjernen, undtagen at Arterierne synes noget stive paa Basis. Ved Hjertet intet. Der fandtes

Pneumoni i rødt Hepatisationsstadium i begge Lungers nederste Lapper. Ved de øvrige Organer intet at mærke.

Dødsårsag: Pneumonia.

7. A. K., 38 Aar, Gravør, indkom 28de Oktober 1901, behandlet under Diagnosen Paralysis generalis. Syfilis for flere Aar siden. Han havde i nogle Maaneder før Indkomsten frembudt Symptomer paa «Nervøsitet» og vist et andet Væsen end før; den sidste Uge i Forveien var han bleven voldsom, vilde foretage Lystture, havde store Planer, skulde arve Millioner, sløste med sine Penge. Han fortsatte dog i sit Arbeide indtil 3 Dage før Indlæggelsen. I Asylet holdt han sig i Begyndelsen i stærkt løftet Stemning, hans Tale viste undertiden udpræget Idéflugt; han var urolig, men ikke voldsom. Hans Storhedsforestillinger vexlede stadig, eiede snart Guld og Diamanter, snart en Fabrik, hvor han var Direktør o. s. v. Ved objektiv Undersøgelse fandtes ophævet Pupillarreaktion for Lys paa begge Sider, ophævede Patellarreflexer, Analgesi paa Læggene, Romberg tvivlsom, ingen Hesitation eller Ataxi. Storhedsforestillingerne blev efterhaanden mere og mere eventyrlige, han var uægte Søn af en Fyrste, Oberst i et Garderegiment, vilde købe Panserskibet Eidsvold o. s. v. Til enkelte Tider var han nogenlunde vel orienteret, til andre rent forvirret. I Løbet af det første Aar var han kun en enkelt Gang urenlig, var ofte urolig og tildels aggressiv, blev stadig mere sløv, Talen begyndte at blive hesiterende. Siden laa han for det Meste tilsengs, kunde ikke give nogen Besked, rakte kun Haanden frem med et udtryksløst Smil. 2 Dage før sin Død fik han et Frostanfald med efterfølgende Sved. Hans Tilstand blev strax yderst debil med frekvent, overfladisk Respiration, yderst svag Puls, Fingrene og Ansigtet cyanotisk. Der saaes kloniske Rykninger i Hænder og Ansigt. Han hostede ikke. Tp. 39,6. Nogen fysikalsk Brystundersøgelse kunde ikke foretages paa Grund af hans medtagne Tilstand. Den følgende Dag holdt Temp. sig mellem 39⁰ og 40⁰. Han døde 18de December. Obduktion foretoges ikke.

Dødsårsag: Pneumonia.

8. O. H., 71 Aar, fhv. Bryggearbeider, behandlet under Diagnosen Dementia senilis, indkom 17de Juli 1903, overflyttet fra Ullevaal Sygehus, hvor han havde ligget siden 6te s. M. Paa Sygehuset havde han havt Raserianfald, hvorunder han havde været voldsom mod Sygepleierskerne, var desuden urenlig og søvnløs. Ved Indkomsten i Asylet var han aldeles forvirret og desorienteret, angav snart, at han var i England, snart paa et Dampskib. Hans Svar og øvrige Udtalelser var saa tøvet, at nøiere Examination var umulig. Der fandtes træg Pupillarreaktion og rigide a. a. radiales, forøvrigt normale Forholde ved objektiv Undersøgelse. Konen oplyste, at Patienten havde været sløv i 10 Aar, havde desuden drukket op alt, hvad han havde tjent og mishandlet sin Hustru. Under Asylopholdet holdt Tilstanden sig i det Væsentlige uforandret, han gik oppe, deltog lidt i Husarbeide, var for det Meste rolig. Den sidste 1½ Maaned laa han

tilsengs; idet han efterhaanden var bleven mere og mere hjælpeløs, stod stille ude i Gaarden og frøs, faldt let omkuld o. s. v. I denne sidste Tid har han været meget urolig, gjort Forsøg paa at komme op, faldt ud paa Gulvet og faaet en Del Skrammer. Forøvrigt laa han i en Døs, som den sidste Uge gik over i en comatøs Tilstand. Han hostede ikke, og der var ingen Temperaturforhøielse, ingen Kramper. Pulsen holdt sig den sidste Maaned omkring 60. Døde stille 31te December. Obduceredes ikke.

Dødsarsag: Antagelig Hjertesvækkelse.

9. M. W., Børstenbinders Hustru, 65 Aar, indkom 29de Juni 1904, behandlet under Diagnosen Melancholia. Patienten skulde 2—3 Maaneder før Indlæggelsen pludselig være blevet urolig og havde en Dag gaaet ud i Kjøkkenet og bibragt sig 2 Saar i Halsen, idet hun udraabte, at hun var ulykkelig og havde gjort saa meget galt. Dette Selvmordsforsøg stod siden for hende som en Rædsel, hun var «fortabt», den Onde var efter hende, saa sorte Skikkelser; hun gik oppe om Natten, klagede over Hovedsmerter. De sidste 14 Dage var der Næringsvægtring tilstede. Ved Optagelsen i Asylet var hun ganske rolig, svarede ordentlig, omend langsomt paa Spørgsmaal, fastholdt fremdeles de depressive Idéer, sagde, at Djævelen havde lukket hendes Mund, saa hun ikke fik spise, at hun var uværdig til at gives Føde, og at hendes Synder var saa store, at hun ikke kunde faa Tilgivelse for dem. Ved objektiv Undersøgelse blev intet patologisk paavist med Undtagelse af, at Læberne var tørre og skorpede, Tungen belagt, og hun var betydelig afmagret. Hun begyndte strax efter Indkomsten at tage nogen Næring til sig. Dagen efter Indkomsten steg Temperaturen til 38,3^o. Over Lungernes Forflade hørtes en Del grove Rallelyd, paa Bagfladerne henimod Basis stærkt svækket Respiration men uden tydelige Bilyd. Døden indtraadte 3die Juli om Aftenen.

Sektion: Hjernens Vægt 1180 Gram. Ved Hjernen og dens Hinder intet særligt at mærke. Hjertets Vægt 220 Gram. Omkring Hjertet betydelige Fedtansamlinger. Muskulaturen rødbrun, meget skjør. Intet ved Klapperne. Let Ateromasi i Aorta. I høire Lunges saavel øverste som nederste Lap og i venstre Lunges øverste Lap findes flere, tildels konfluerende, pneumonisk infiltrerede Foci. Milten blød, men liden. Forøvrigt normale Forholde.

Dødsarsag: Pneumonia.

10. A. K. G., 62 Aar, Pige, indkom 20de August 1904, behandlet under Diagnosen Amentia. Hun indkom paa Ullevaal Sygehus 13de August s. A. som lidende af Melancholi. Ifølge Oplysningerne skulde hun i flere Aar have været sygelig mistænksom ligeoverfor sine Omgivelser, som hun mente, vilde hende ondt. Siden Indkomsten paa Ullevaal var hun meget urolig, tildels voldsom, rev Klæderne af sig selv og af Vagten, skreg høit og udstødte løsrevne Sætninger og Ord. Hun maatte derfor paalægges Tvangstrøie. Ingen Selvmordstilbøieligheder. Hun indkom i Asylet i Tvangstrøie og var, da denne blev fjernet, i Begyndelsen meget urolig,

fægtede med Armene og udstødte usammenhængende Ord. Hun fik 2 Gram Trional og var derefter om Natten rolig. De følgende Dage laa hun for det Meste i en halvt soporøs Tilstand, slog af og til ud med Armene eller gjorde Forsøg paa at komme ud af Sengen. Det var umuligt at faa nogensomhelst Besked af hende. Hun spiste meget lidet. Nattesøvnen ofte urolig. De fysikalske Forholde var ved Indkomsten normale. Pulsen dog blød, ca. 60. Den soporøse Tilstand gik efterhaanden over i Coma med hørbart, frekvent Aandedræt med aaben Mund. Ingen Hoste eller Trachealrallen. Temperaturen normal. De sidste 14 Dage spiste hun kun lidt flydende Middagsmad, men nød ellers intet. Hun døde 7de September.

Sektion: Hjernens Vægt 1410 Gram. Ved Hjernen og dens Hinder intet særligt. Heller intet ved Hjertet, Lungerne eller de øvrige Organer.

Dødsarsag: Antagelig Hjertesvækkelse.

Af Asyllæge Aalls Beretning for Oslo Hospitals Asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo.

— — *Sundhedstilstanden* har været meget god. 2 Patienter afgik ved Døden. Den ene en Gaardbrugers 35-aarige, ugifte Datter var behandlet i Asylet siden 8de December 1891 for Mania, der optraadte i Midten af Oktober en akut Nefrit der bortrev hende den 2den November 1904 Klokken 2 Eftm. Den anden ved Døden afgaaede Patient var en Sogneprestes 52-aarige, ugifte Datter, behandlet i Asylet siden 7de December 1900. Der optraadte i den sidste Maaned gangrænøse ulcera paa Ryggen og Benene. Døde 22de November 1904 af Gangræna og Paralysis cordis.

De sædvanlige *A d s p r e d e l s e r* som Kjøreture, Juletræ har fundet Sted.

Foruden de almindelige *R e p a r a t i o n e r* er Gas indlagt til Betyggelse mod Ildebrand og for at skaffe bedre Belysning.

Af Overlæge Dedichens Beretning for hans Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dedichen.

Medens det gennemsnitlige Antal Liggedage pr. Patient for samtlige Asylers Vedkommende i dette Aar har været 252,5, var det for dette Asyl endnu kun 184,2. Dette betinges delvis af, at Anstalten endnu ikke er kommen til at virke efter sin oprindelige Bestemmelse. Fortrinsvis er den jo beregnet paa økonomisk mere velstillede Syge, for hvem det er nogenlunde ligegyldigt, om Opholdet koster lidt mere eller lidt mindre, naar bare de Syge faar det godt. Men for en stor Del af dem, som søger hid, spiller Omkostningsspørgsmaalet en saavidt betydelig Rolle, at Opholdet af Hensyn dertil maa afkortes saa meget, som raadeligt er. Ja, for mange er Anstalten nærmest at betragte som en Optagelsesstation, hvor man i paatrængende Tilfælde kan faa anbragt sine Syge, indtil der bliver Plads paa en af de offentlige Anstalter. Naar saaledes i dette Aar næsten to Trediedele af de Udskrevne er udgaaet uhelbredede, da hænger dette for en væsentlig Del sammen med det korte Ophold, og de Syges Overføring til et andet Asyl.

I Aarets Løb døde en Paralytiker, hvis Sygdom havde et temmelig raskt Forløb. I Slutningen af December 1903 begyndte han at vise sig klodset, maatte hjælpe til med Fingrene, naar han spiste o. l. I Midten af Januar blev han saa forandret, at hans nærmeste Underordnede tilkaldte en Slægtning, som reiste med ham til et af vore Turisthoteller. Her kunde han ikke blive længe, da han slap Flatus ved Spisebordet og paa anden Maade viste sig selskabelig umulig. Han indlagdes saa paa et Hotel med en Pleierske og Nattevagt for at tilsees af en Læge, men rømte herfra og kom først igjen Dagen efter. Han havde tilbragt Natten ude og forfrosset den ene Taa. I Begyndelsen af Februar indlagdes han saa her. Han var da yderligere sløv, urenlig. Det ene Øie kunstigt, hvad han forøvrigt ikke vilde indrømme, selv efter at det var udtaget, det andet reagerer for Lys. Reflexer i Orden. Lues ved man intet om. Han fik Jodkalium og en Smørekur uden Virkning. Han viste sig i den følgende Tid mest oprømt, syngende, pralede af sine Marmorslotte, sin prægtige Røst, sine Millioner, er Keiser. Til andre Tider erklærede han at være af Gibs. Han har foræret Kongen «Drott», som er et umaadelig fint Fartøi. Det har kostet Kr. 900,00. Ofte var han ogsaa stuporøs. I Slutningen af Januar 1904 haardnakket Obstruktion og Retentio urinae, saa han oftere maatte kateteriseres. Urinen blodholdig. Afføring kunde bare fremkaldes ved gjentagne store Sæbevandsklysterer, Glycerinsuppositorier og Drastica i Forening. Temperaturen viste i Februar en let Øgning, men bare en enkelt Gang (5te Februar) saa høit

som til 37,9. Den 14de om Morgenen var den 39,0, om Aftenen 39,5, og der paavistes Krepitation nedad til venstre paa Bagfladen. Under vedvarende Feber og tiltagende Svækkelse døde han 18de. Obduktionen, som foretoges af Prof. Harbitz og Dr. Heiberg Hansteen, viste Trombose af Venerne i Plexus pampiniformis med herfra udgaaende Emboli til høire Lunge og Infarktdannelse her. Bronkopneumoni i begge Lunger, Lungeødem. Fortykkede, fastsiddende Hinder. Kronisk Meningoenkefalit.

Af Direktør Dahles Beretning for Akershus Amts Sindssygeasyl paa Blakstad.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (à Blakstad).

Anlægget var for Asylbygningernes Vedkommende paa det Nærmeste færdigt ved Udgangen af Oktober Maaned, og efterat det den 6te November var taget i Øiesyn af Amtets Ordfører, Medicinaldirektøren m. fl., aabnedes det for regelmæssig Drift den 17de s. M., idet der denne Dag fra Gaustad overflyttedes 24 Syge, Halvparten af hvert Kjøn. Samtlige disse anbragtes foreløbig i Centralafdelingen. I Begyndelsen af December ankom et lignende Antal Syge, der havde været udsat i privat Forpleining i Ullensaker Lægedistrikt.

Sundhedstilstanden var særdeles god saavel blandt de Syge som Betjeningen.

Hvad Asylets Virksomhed i det forløbne korte Tidsrum angaar, har Resultaterne i klinisk Henseende været meget opmuntrende. Særlig hos de fra Kolonierne indlagte Syge har der været en, i Betragtning af det korte Tidsrum, til dels meget iøinefaldende Fremgang at spore saavel i deres legemlige som psykiske Tilstand. Flere af disse sidste Patienter var ved Indkomsten i en temmelig medtaget Forfatning, yderst urenlige og hensunkne i dyb Sløvhed; navnlig paa dem viste Asylopholdet sig at have en heldig og raskt indtrædende Virkning.

For Patienternes daglige Beskjæftigelse har der i Centralafdelingen været sørget ved at give dem Adgang til at deltage i alslags Husstel, dels i Afdelingen, dels i Kjøkken, Bageri og Vaskeri, ligesom flere af Kvinderne hele Tiden har været daglig sysselsat ved forskjellig Slags Haandarbeide. Belægget i den mandlige Koloni har foruden at bêsørge hele Asylets Renovation og det daglig forefaldende Arbeide med Transport af Kokes, Ved, Madvarer etc. samt

Ombringelsen af den færdiglavede Mad fra Centralkjøkkenet til Kolonierne ogsaa i stor Udstrækning under Tilsyn og Lædelse af Kolonibestyreren, der har fungeret som Arbeidsformand, deltaget i Gaardsarbejder af forskjellig Art, paa denne Aarstid væsentlig Vedhugning og Vedsagning. De har herunder udvist baade Lyst og Stadighed i Arbeidet, og flere, navnlig af de fra Landet indkomne, har udvist stor Arbeidskraft og Dygtighed. Uvillighed til at deltage i Arbeidet har kun rent leilighedsvis og forbigaaende vist sig.

Tvangsmidler udenfor Isolation, der af og til viste sig nødvendig, har ikke været anvendt.

Juleaften afholdtes Fællesfest med Juletræ i Centralafdelingen, hvortil ogsaa Koloniafdelingens samtlige Belæg var givet Adgang.

Beskrivelse af Asylet.

I.

Asylet er efter Regulativet nærmest bestemt for uhelbredelige Sindssyge, men kan ogsaa optage Sindssyge, der giver Haab om Helbredelse, eller hvis Tilstand gennem et Ophold paa Anstalten kan ventes bedret.

Den nærmeste Foranledning til Asylets Oprettelse var de stadig hyppigere Klager fra forskjelligt Hold over den Behandling, som blev de i privat Forpleining udsatte Sindssyge tildelt, og det var netop en snarlig og gennemgribende Forandring til det Bedre af dette Forhold, som Amtet først og fremst tilsigtede, da denne Sag paa Amtmand Furus Forslag optoges af Amtstinget i 1898. Til Sagens Forberedelse nedsattes samme Aar en Komité, bestaaende af Amtsudvalgets Medlemmer og Asylets nuværende Direktør, der hele Tiden har fungeret som Komitéens sagkyndige Sekretær.

I en af denne forfattet Udredning (trykt i «Den norske Lægeforenings Tidsskrift» 1891, hvortil henvises) redegjøres for de Forhold ved vort Sindssygevæsen, særlig med Hensyn til dettes Stilling inden Akershus Amt, der kunde gjøre Oprettelsen af en særskilt Sindssygeanstalt for Amtet ønskelig. Af denne fremgik det, at Adgangen til at faa Sindssyge forpleiet i Asyl ingenlunde havde holdt Skridt med Forøgelsen af disses Antal, og at dette Misforhold, der gennemgaaende viste sig at gjælde for det hele Land, i ikke mindre Grad ogsaa rammende Akershus Amt. Saaledes var f. Eks. i Tiaaret 1886 til 1895 Antallet af de med offentligt Bidrag forpleiede Sindssyge for samtlige Landets Landdistrikter steget fra 2 907 til 3 457, medens der i dette Tidsrum ikke var bygget noget nyt Asyl, og for Akershus Amts Vedkommende var Antallet af de i privat Forpleining udsatte Sindssyge i Tidsrummet 1887 til 1898 øget med ca. 33 pCt. (fra 98 til 130). Hertil kom de fra Kristiania og andre Amter i Akershus udsatte Sindssyge, saa at Antallet af de offentlig forpleiede Syge inden Amtets Grændser androg til ca. 400

At faa hele dette, for det Meste af sløve, urenlige og i det Hele temmelig brydsomme Individuer, bestaaende Antal Sindssyge anbragt i almindelig Familieforpleining var selvfølgelig umuligt, og dette Forhold ledede da efterhvert med Nødvendighed til Oprettelsen af de saakaldte *Sindssygekolonier*. Forpleiningen af de udsatte Sindssyge gik med andre Ord over til at blive en ren *Forretning*, og det gjaldt følgelig for Koloniens Indehaver at faa saa stort Nettoudbytte af den omkontraherede Forpleiningsgodtgjørelse som muligt. Koloniernes Belæg søgtes derfor ogsaa stadig øget, saa at enkelte af dem tilsidst kunde opvise et Antal af 20 à 30 Individuer. At dette Forhold var i høieste Grad uheldigt og maatte komme til at lede til Misbrug, der gik ud over Patienterne i mangfoldige Retninger, behøver ikke nærmere at paavises, særlig naar man erindrer, at den af vedkommende Distrikts Embedslæge udøvede Kontrol efter Loven kunde indskrænke sig til et personligt Tilsyn én Gang om Aaret.

At faa disse Sindssygekolonier, der repræsenterer en fuldstændig obsolet, i intet andet civiliseret Land forekommende og i Virkeligheden ogsaa mod vort eget Lands Sindssygelovgivning stridende Forpleiningsmaade, fjernede, var hvad der nærmest tilsigtedes med den af Akershus Amtsthing i 1898 fattede Beslutning. Anstalten maatte derfor væsentlig faa Karakteren af et Pleiehjem for kroniske Syge, og saavel af denne Grund som af Hensyn til Anlægs- og Driftsomkostningerne valgte man *det moderne Kolonisystem* som Mønster for Anlæggets Plan — et System, som herved for første Gang fandt sin Anvendelse her i Landet og forøvrigt ogsaa i Skandinavien.

Hvad der væsentlig karakteriserer dette System er, at de Syge i størst mulig Udstrækning og under de friest mulige Forhold gives Anledning til at sysselsætte sig med Arbejde af enhver Art og da isærdeleshed med forskelligt Slags Landbrugsarbejde i fri Luft. Derfor hører der til disse Asyler altid et større Gaardsbrug, hvis Drift hovedsagelig sker ved de Syge under Opsigt af Pleiere, der personlig deltager i Arbejdet og nærmest kan betegnes som Arbeidsformænd. Disse bor sammen med Patienterne i mindre, spredt beliggende Villaer, der saa meget som muligt ligner almindelige Huse, og ved hvis Indredning man særlig har bestræbt sig for at holde borte alt, der paa nogen Maade kan minde om de lukkede Asyler med sit ofte uhjemlige, tildels endog rent fængselsmæssige Præg. I disse Huse lever da en Pleierfamilie sammen med Patienterne som i en stor Familie, spiser ved fælles Bord, af samme Slags Kost og staar kort sagt i et helt ud kameratsligt Forhold til dem. Man søger med andre Ord at skaffe de Syge *et Hjem*, hvor de kan hygge sig og føle sig saa tilfreds, at de ikke rømmer derfra, samtidig som de bliver det samme Lægetilsyn og den samme Kontrol tildel som paa et hvilket som helst andet Asyl.

Erfaringen har ligeledes tilfulde godtgjort, at den daglige tilvante Sysselsettelse under saadanne Forhold har en særdeles gunstig Indflydelse paa Patienternes saavel legemlige som psykiske Befindende. Det er paa den anden Side klart, at en saadan, man kan sige mere rationel og systematisk Udnyttelse af de Syges egen Arbeidsvirksomhed ogsaa i økonomisk Henseende kan føre til ganske anderledes betragtelige Resultater, end det ved de tidligere

brugte Systemer var muligt. Dette vil lettelig forstaaes, naar man betænker, at man med Støtte i Erfaringer indhøstede fra saadanne Asyler i Almindelighed kan regne tre Sindssyges Arbejdsevne ækvivalent med et normalt Individ.

Som en anden økonomisk Fordel ved dette System kommer videre, at Anlægsomkostningerne selvfølgelig er ringere end ved de lukkede Anstalter, idet de smaa Kolonihuse med sin gennemført enkle Indredning ikke behøver at falde væsentlig dyrere end almindelige Beboelseshuse, ligesom ogsaa tidligere paa den erhvervede Eiendom byggede Huse lettelig og med ringe Bekostning kan indredes til saadanne Kolonihuse.

Hver Villa rummer 20 til 30 Patienter, og Forholdet mellem Pleiernes og Patienternes Antal varierer paa de forskellige Anstalter fra 1: 12 til 1: 25. Ogsaa i denne Retning stiller saaledes den fri Forpleining sig meget fordelagtig, idet ovennævnte Forhold for de lukkede Asylers Vedkommende gennemgaaende er som 1: 5 à 7.

Til disse Kolonier, der er det Essentielle ved det heromhandlede System, og som ogsaa er beregnet paa at optage det største Antal Syge, slutter sig en forholdsvis mindre *Centralafdeling*, der er beregnet paa Optagelse af Nyankomne og periodevis Internering af de af Koloniafdelingens Patienter, som paa Grund af indtrædende legemlige Sygdomme eller pludselig optrædende Uroanfald etc. trænger stadig Pleie og Tilsyn. I Centralafdelingen, der indredes som en moderne udstyret, lukket Anstalt, er desuden installeret Centralkjøkken, Centralbad, Bageri, Vaskeri o. s. v.

Koloniernes Afstand fra Centralafdelingen maa ikke være større, end at samtlige Huse kan forsynes med Mad fra Anstaltens Fælleskøkken, hvorved ogsaa opnaaes, at Tilsynet med de Syge og Kontrollen over Pleierpersonalet bliver lettere og mere effektiv.

Tanken om at vælge det ovenfor i Korthed skitserede System som Mønster for det nye Amts asyl havde allerede fra først af været fremme og bestyrkedes yderligere ved Erfaringer indhøstede paa en i Sagens Øiemed af Amtmand Furu og Sekretæren foretagen Studiereise til flere af Udlandets moderne Asylanlæg. En Indberetning om denne Reise med en nærmere Fremstilling af dens Resultater, særlig med Hensyn til Valget mellem Kolonisystem og Familieforpleining som det Hensigtsmæssigste for det paatænkte Anlægs Vedkommende, er af Sekretæren under 30te Januar 1902 afgiven til Akershus Amdsudvalg og findes bl. a. trykt i «Lægeforeningens Tidsskrift» for s. A.

Den til Sagens Forberedelse i 1898 nedsatte Komité havde allerede s. A. gaaet igang med Undersøgelser for at finde en passende Landeiendom og vedblev hermed i flere Aar, uden at dette lykkedes. Det viste sig især vanskeligt at opnaa en tilfredsstillende Ordning af *Vandspørgsmaalet*, saavel Forsyningen med Drikkevand som med tilstrækkelig Drivkraft for det elektriske Lysanlæg etc. Først for et ekstraordinært Amtsting, sammenkaldt i denne Sags Anledning, i August 1902 kunde Komitéen fremlægge Forslag om Indkjøb af Eien-

dom, nemlig *Nedre Blakstad i Asker*, hvilket Forslag under 22de August godkjendtes af Amtstinget.

Denne Eiendom, der har G. No. 61, Br. No. 1, Skyld 21 Mark 53 Øre, er beliggende i Asker Thinglag i en Afstand af ca. 4 Km. fra Asker Jernbanestation og tæt ved Dampskibsstoppested. Den indeholder henimod 400 Maal god og veldyrket Jord samt ca. 600 Maal veksterlig Skog. Hertil kommer en Skogstrækning med Granitbrud i Vardeaasen. Gaarden har en særdeles vakker Beliggenhed med fri Udsigt over Fjorden, hvortil den har en lang Strandlinje med egen Brygge og Badehus. Eiendommen er noget langstrakt, men alligevel godt isoleret fra Omgivelserne, delvis ved naturlige Grændser. Paa Gaarden er opført solide og tidsmæssige Udhuse med Trykvandsledning til Stald og Fjøs samt flere i god Stand værende Vaaningshuse. Den har godt og tilstrækkeligt Drikkevand fra Indtag, hvor Muligheden af Forurensning er udelukket, og er beliggende i en saadan Høide, at der fremkommer tilstrækkeligt Tryk i Ledningen til en effektiv Anvendelse i Brandtilfælde. Kloaken fra Centralafdelingen er ført lige ud i Fjorden og fra de andre Bygninger ned i Jorden paa Steder, hvorfra ingen Forurensning af Drikkevand for Naboeiendommen kan finde Sted. Til Eiendommen hører endelig eget Damanlæg i Bondielven med muret Turbinhus, udstyret med nye og tidsmæssige Maskiner for Frembringelse af elektrisk Drivkraft.

Asylets Nybygninger, er opførte efter Tegninger af Arkitekt Kr. Biong, og som Konsulent for den teknisk-mekaniske Dels Vedkommende har Ingeniør Olaf G. Amundsen fungeret. Af disse Herrer er den følgende Beskrivelse af disse Dele af Anlægget meddelt.

II.

Anlægget bestaar af følgende for Patienter bestemte Bygninger:

<i>Nybygninger.</i>	1 Centralafdeling	52 Pat.	(26 af hvert Kjøen).
	1 Kolonihus	21 «	(Kvinder).
	1 Kolonihus	21 «	(Mænd).
<i>Gl. Bebyggelse.</i>	1 Do. «Damstuen»	4 «	—
	Pladsen «Sigten»	4 «	—
	Do. «Granrud»	4 «	—

106 Pat. hvoraf 47 kvindelige Patienter.

Endvidere er der opført egen Bolig for Direktøren, ligesom der findes Forvalterbolig, Bolig for Gaardsdreng og øvrige Landhusholdningsbygninger.

Centralafdelingen er en Murbygning i 2 Etager med indredet Kjælder og Loft.

1ste Etage indeholder Afdelinger for urolige Patienter af begge Kjøen, samt Forsamlingsale for rolige.

Hver af de urolige Afdelinger bestaar af:

1 komb. Spise- og Forsamlingsrum.	Gulvfl. 2 m. ² ,	Luftc. 6,5 m. ³	pr. Pat.
1 Vagtd. for 4 Patienter (og Pleier).	« 6,4 «	« 20 «	«
3 Isolerrum.	« 10 «	« 32,5 «	«
1 Bad med Doucherum (fælles for Rolige og Urolige).			
1 Skyllerum.			
1 Linnedrum.			

W. C. Bøttesystem, indredet for Torvstrø og med tætsluttende Laag under for Tømningen.

Fra Korridoren fører en Trappe ned i Luftegaarden for Urolige. Denne er forsynet med Uveirskur og omgivet af et 3 m. høit Plankegjærde.

2den Etage indeholder Afdelinger for rolige Patienter (af begge Kjøen). Forsamlingssalen for hver af disse Afdelinger er, som nævnt, henlagt til 1ste Etage, ved Siden af den tilsvarende for Urolige, med hvilken den ved dobbelte Glasdøre staar i Forbindelse, et Arrangement, der er dikteret af Hensyn til at kunne anvende et lidet Vogterpersonale.

Afdelingen bestaar af:

1 komb. Spise- og Forsamlingsrum.	2 m. ²	Gulvfl. 6,5 m. ³	Luftc. pr. Pat.
1 Sovesal for 9 Patienter og Pleier.	5,5 «	« 16,5 «	«
1 — » 5 —	5,5 «	« 10,5 «	«
1 Rum for 2 Patienter.	6,5 «	« 21 «	«
3 Isolerrum.	10 «	« 32,5 «	«
1 Skyllerum (hvor der opsættes et Reservebadekar).			
1 Linnedrum.			

W. C.

Fra Trapperummene i 1ste Etage fører en Dør direkte ud i Luftegaarden for Rolige; den er omgivet af et almindeligt Stakitgjærde og forsynet med et Uveirskur.

Kjælderen indeholder: Køkkenafdeling, Vaskerianlæg, Badeanstalt, Rum for Opvarmning og Kul.

Kjøkkenafdelingen bestaar af: 1 Dampkøkken, 1 Opvaskrum, diverse Forraadsrum, 1 Spiserum for Betjeningen, 1 Bageri.

Kjøkkenet staar ved 2 Heise i Forbindelse med 1ste og 2den Etage.

Badet bestaar af: 1 Afklædningsrum og 1 Rum for Karbad og Douche.

Badet er beregnet paa saavel mandlige som kvindelige Patienter fra Kolonierne med hver sine Badedage, og har ingen Forbindelse med Huset forøvrigt.

Vaskeriet bestaar af: 1 Vaskerum, 1 Tørrerum samt 1 Rulle- og Strygeværrelse.

Dampkøkken, Bad og Vaskeri har egne og direkte Adgange udenfra.

Paa Loftet findes Rum for Betjeningen samt to disponible Rum, der tænkes anvendte som Værkstedsrum for Patienter.

I 1ste og 2den Etage er anbragt Nøddøre mellem den mandlige og

Centralafdelingen.

En Kolonibygning.

Centralafdelingen.

Mandskoloni.

Ladebygning.

Udsigt over Eiendommen.

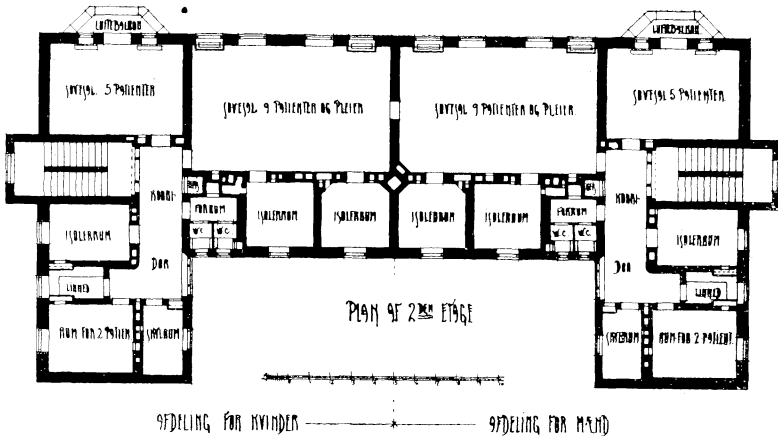
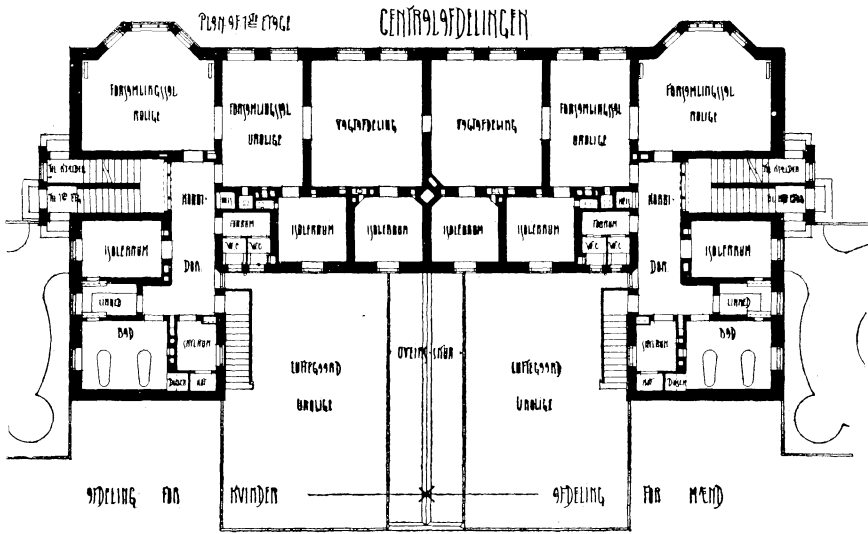

Forvalter- og Kontorbygning.

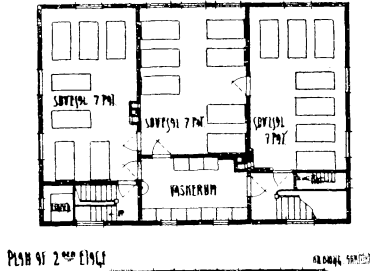
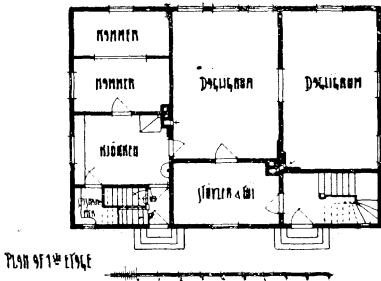

Lægeboligen.

Akershus Amts Sindssygeasyl, Blakstad, Asker.

KØKBYGNING

kvindelige Afdeling. Ligesaa mellem Husmoderens Rum og det ene disponible Rum paa Loftet. Disse Døre bliver at forsegle af Kontrolkommissionen.

Af praktiske Grunde er der i Kjælderen anbragt en Dør fra Korridoren eller Forrummet ved Vaskeriet ind til Kjøkkenafdelingen.

Kjælderen staar imidlertid ikke i nogensomhelst Forbindelse med de ovenfor liggende Etager.

Beskrivelse af Materialier og Konstruktioner.

Alle Vægge i begge Etager udføres af Mur. Kjældergulvet lægges 1 M. under tilstødende Terræn og udføres af 15 Cm. tykt Lag Beton.

Over hele Kjælderen lægges Jernbjælker, hvorimellem støbes Bæton.

Vægge og Tag pudses.

I Bad, Kjøkken, Vaskeri samt W. C. og Bageri pudses med Cement.

I Cellerne lægges Gulve af Skibsplanker med Fald mod Væggen, hvori Døren er anbragt.

Vinduerne opdeles ved Sprosseværk i smaa Felter. Der indsættes Glas, hvis Tykkelse varierer fra 8 Mm.—20 Mm. Vinduerne forsynes med Sikkerhedslaase. I Dørene fra Korridorerne til Trappehus indsættes ildfast Glas (Traadglas).

Opvarmningen.

Samtlige Rum opvarmes ved Centralopvarmning (Damp). Varmelegemerne i Isolerrum, Vagtafdeling og Forsamlingsrum for Urolige, anbringes i Nischer, saaledes at Patienterne ikke kan komme til dem.

Closetterne er indredet for «Torvstrø», Beholderne, der anvendes under Tømningen, er forsynede med tætsluttende Laag.

Alle Rum har Tilførsel af frisk Luft og Aftræk for bedærvet.

Belysningen er elektrisk.

Der opsættes 3 Lynafledere.

Vandforsyningen sker fra et Høidereservoir, hvorved opnaaes ca. 90 F Tryk i Ledningerne.

Brandkraner med tilhørende Slangor anbringes paa 2 Steder i 1ste og 2den Etage og 3 Steder paa Loft.

Udenfor Hovedfaçaden desuden en 2" Brandstænder, hvortil hører Slange.

Der vil blive opsat Brandsignalapparater i tilstrækkeligt Antal.

Kolonihusene.

Kolonihusene opføres af Træ (Reisværk med 2 Gange Pap og 2 Gange Panel ud- og indvendig).

1ste Etage indeholder:

1 Rum, hvori Patienterne aflægger Støvler og Overtøi.

1 Dagligrum. 2,5 m.² Gulvfl., 7 m.³ Luftc. pr. P.

1 Bekvemmelighed for Vogter, bestaaende af Stue, Kammer og Kjøkken.

Fra 1ste til 2den Etage fører 2 Trapper.

2den Etage indeholder:

1 Vaskerum.

3 Sovesale med 5 m.² Gulvfl., 15 m.³ Luftc. pr. P.

Foran hvert af Husene er anbragt en 1¹/₂" Brandstænder.

«Damstuen» indeholder:

1ste Etage. 1 fælles Sove- og Dagligrum for 4 Pat. 6,2 m.² Gulvfl., 21 m.³ Luftc.
Kjøkken og Stue for Vogter.

2den Etage. 2 Soverum.

Pladsen «Granrud» indeholder:

1ste Etage. Stue, Kammer, Kjøkken for Vogter.

2den « 2 Sovealkover hver for 1 Pat. 6,8 m.² Gulvfl., 12,90 m.³ Luftc.

1 Soverum » 2 » 6,2 » » 15 » »

1 Dagligrum » 4 » 3,10 » » 7,8 » »

Paa Væggen udenfor Vinduet i Soverum for 2 Patienter i 2den Etage anbringes en fast Stige ned til Terræn.

Pladsen «Sigten» er indredet og udnyttet paa lignende Maade som «Granrud».

I Forvalterboligens 2den Etage findes et større Forsamlingsrum for Kolorniernes Patienter.

III.

Asylet har to adskilte *Vandledningssystemer*, et særlig for Drikke- og Madvand fra et ældre Vandbassin i en Aas i Nærheden og med forholdsvis højt Tryk, hvorfor den ogsaa i Brandtilfælde vil kunne være til god Nytte, samt en Ledning med lavt Tryk fra den nye Turbindam i Bondielven, særlig beregnet for de større Vandforbrug. Begge Ledninger staar ved Ventiler saaledes i Forbindelse, at man, naar det ønskes, kan sammenslutte dem til ét System med Tilførsel enten fra den nye Turbindam eller fra Bassinet i Aasen. Indendørs i Centralafdelingen findes et Antal smaa Brandkraner med Slanges færdig til øieblikkelig Anvendelse ved mulig opstaaende Ildebrand. Ved Udhusbygningerne og ved Centralafdelingen findes desuden udvendige Brandstændere for større Brandslanger.

Belysningen i de forskellige Bygninger er elektrisk med Strøm fra en Dynamomaskine, der drives af en Turbine med Vandkraft fra Bondielven. I Turbin- og Kraftstationen findes desuden et Akkumulatorbatteri for Nattebelysningen.

Medens samtlige øvrige Bygninger paa sædvanlig Maade opvarmes ved Ovne, er Centralafdelingen helt forsynet med *Centralopvarmning* ved Lavtryksdamp med Radiatorer, der for alle Isolerrum og Rum for Urolige er anbragt i Murnischer eller indenfor stærke Jernkapsler, saaat de Syge ikke kan komme til dem. For Opvarmningen er anbragt 2 indmurede Lavtrykskjedler (Fieldkjedler) med automatisk Regulering.

Ventilationen sker overalt paa den Maade, at Friskluften udenfra strømmer ind bag eller under Radiatorerne, hvorved den opvarmes, forinden den spreder sig

i Rummet. Aftrækskanaler er fra hvert enkelt Rum ført i Murværket op til øverste Loft, hvor alle Vertikalkanalerne sammendrages gruppevis til Hovedaftrækspiber (Deflektorer), der gaar op over Bygningens Tag.

I *Hovedkøkkenet* i Centralbygningens Kjælder, hvorfra leveres Mad til samtlige Afdelinger og Kolonier, findes anbragt 4 Dampkøgekjedler af Støbejern, 1 Kaffekoger af Kobber, 1 kombineret Varmeskab og Varmebord for Madens Anretning og 1 større Pladekomfūr — alt leveret fra norsk Værksted.

Ligeledes findes i Kjældereren installeret *Vaskeri* med Kobberbøgekjedel; til Vaskeriet slutter sig et Damptørreapparat (Kulssesystemet) og et Stryge- og Rulleværse.

Paa Loftet er anbragt store *Beholdere* af Træ for koldt og varmt Vand. Dette sidste fremstilles ved Damp i en Varmtvandstilbereder af Kobber, anbragt i Kjedelrummet med Cirkulationsrør op til Beholderen paa Loftet.

I Kjælderetagen findes en *Badeafdeling* for Kolonipatienter. Der er 4 Douche med Blandingsindretninger for Regulering af Vandets Temperatur samt 2 Badekar. Af Bad findes endvidere i 1ste Etage Baderum med Kar og Douche for Centralafdelingens Patienter, et for Mænd og et for Kvinder, samt i 2den Etage, hvor Soveværelserne er anordnet, for hvert Kjøen et Badekar med Haanddouche, særlig beregnet for Urenlige. Samtlige Badekar er af solid Støbejern med særlig god Emalje (fransk Fabrikat).

Ved Siden af Centralopvarmningens Kjælder findes en 3die Lavtryksdampkjedel, der særlig er beregnet for Dampkøkken, Vaskeri, Vandopvarmning etc. Denne Kjedel kan imidlertid ogsaa forbindes med Centralopvarmningens Kjælder og virke sammen med disse.

Af Direktør Platous Beretning for Eg Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg.

Sundhedstilstanden har været meget god.

Asylet var stadig overbelagt, og 45 Andragender om Plads, 27 fra Mænd og 18 fra Kvinder, maatte afslaaes. Mangel paa ledige Enkeltrum, hvoraf altfor mange Aaret rundt om Natten optages af en fast Stok uheldelige Mænd og Kvinder, umuliggjør ofte Optagelse af urolige Syge, der ikke kan dele Værelse med Andre. Af uheldelige Syge udskrives efterhvert de Rolige til Privatforpleining, men de Urolige maa forblive i Asylet, deres Antal forøges stadig, og C og D Afdelingerne overfyldes.

Til Observation blev indlagt 3 Mænd. Den ene var sigtet for Blodskam og blev erklæret for ikke sindssyg, hvorefter han tilbagetransporteredes til Arresten.

Den anden var en idiotisk Gut, der havde gjort sig skyldig i Tyveri. Han erklæredes for sindssyg og hjemsendtes til Forældrene.

Den tredie var en mangeaarig dement Person, der paa Grund af sine idelige Eiendomsindgreb samt Brutalitet erklæredes for at være en farlig Sindssyg. Han havde en udpræget Rønningstrang, var en Mester i at dirke op Dørlaase, og det lykkedes ham ogsaa en Vinternat at undvige i bare Skjorten. Han paagrebes i Grimstad og hidtransporteredes af Politiet efter underveis at have hoppet overbord. Der tiltrængtes en Anstalt med fængselsmæssigt Udstyr for at kunne forpleie denne forbryderske Sindssyge, og han overflyttedes til Kriminalasylet.

Der døde i Aarets Løb 5 Mænd og 13 Kvinder, nemlig:

1. Sjømand, 68 Aar gammel, havde været sindssyg i flere Aar og var ved Indkomsten i 1890 dement med paranoide Forestillinger. Han havde været meget plagsom paa Hjemstedet, hvor man bestemte modsatte sig at faa ham tilbage, medens i Asylet «vesle Knut» i de mange Aar var en Persona grata, trods han kunde være baade sint og skjændende. Han var yderst naiv og troskyldig, lod sig indbilde de utroligste Ting, samlede paa Lotterisedler, der i hans Øine var rede Penge, og gjemte dem omhyggelig. Han arbejdede i Vedgaarden, men gik mest omkring paa Kjøkkenene med Fyrstikker, og den lille komiske Person var velset overalt. Det samme var Tilfældet, naar han om Søndagen i Byen besøgte Autoriteter og andre, hvem han forærede Formuer og Godser. I 1901 begyndte Enuresis nocturna, hvad han ansaa for en Skam, og han taalte ikke at høre Tale herom. Senere kom Inkontinens, han var stadig fugtig af Urin, hvilket plagede ham meget. Tilsidst udviklede sig en uræmisk Tilstand, han henlaa i en Døs og døde 21de Januar. Ved Sektion fandtes intim Sammenvoxning mellem Lacunar cranii og Dura mater. Hinderne ødematøse, blakkede og fortykkede, Hjernens Frontalgyri smale med gabende Sulci, Karrene stærkt ateromatøse, Hjernens Vægt 1120 gr. Hjertet hypertrofisk, Klapperne forkalkede. Lungerne ved gamle Adhærentser fastheftede til Brystvæggen, overalt luftfyldte. Begge Nyrebækkener betydelig udvidede og Nyresubstansen atrofieret. Blærens Vægge meget fortykkede med stærkt fremtrædende Trabekler. Prostata hypertrofieret.
2. Arbejder, 30 Aar gammel, indkom i 1900 efter at have været sindssyg et Aars Tid. I Asylet var han den hele Tid religiøs-exalteret, kaldte sig den anden Jesus, havde altid en Bønnebog i Haanden, var vredagtig og utilgjængelig. Han døde 3die April af Lunge-Tarmtuberkulose.
3. Arbejder, 22 Aar gammel, indkom i 1903. Et Aars Tid før Indkomsten slog Kjæresten op med ham, og han blev stille, indesluttet, græd meget, viste sig arbeidsudygtig, glemsom og stadig sløvet. I Asylet var Sløvhed det mest fremtrædende Symptom, han døde paa en Bænk, blev ustø,

sjanglende i Gang, laa de sidste Maaneder tilsengs, fik Liggesaar, afmagredes skeletagtig og døde 4de Mai. Ved Sektion fandtes Lacunæ cranii løst fastheftet til Dura mater, Hinderne meget fortykkede, jevnt graalig fordunklede og fastvoxede til Corticalis. Hjernens bleg, fast med smal Barksubstans, Sideventriklerne meget udvidede. Hjernens Vægt 1110 gr. Ved Bryst- og Underlivsorganerne intet særligt at bemærke.

4. Sjømand, 52 Aar gammel indkom 6te November 1904. For 8 Aar siden skal han være blevet behandlet for Syfilis paa et Hospital i Udlandet og kom i 1903 sindssyg hjem. Han udsattes i Privatforpleining, men blev urenlig, fik Liggesaar og overflyttedes til Asylet. Han var Paralytiker i sidste Stadium, kunde ikke faa frem et forstaaeligt Ord, høire Ansigtshalvdel paretisk, manglende Pupillarreflex, Extremiteterne kontrakturerede, stygge Liggesaar paa Ryg og Hofte. Han tyggede paa sine Fingre, til Ben-spidserne stak frem, var i høi Grad urenlig, laa som Regel rolig i Seng, lod sig villig made, men Kræfterne sank hurtigt, og han døde nogle Uger efter Indkomsten.

Sektionsfundet var for Hjernens Vedkommende det almindelige, ved Paralysis generalis. Hjerter og Lunger var normale, Lever, Milt, og Nyrer amyloide.

5. Gaardmandssøn, 66 Aar, indkom i 1881. Han overflyttedes hertil fra Kristiansands Asyl, hvis daværende Bestyrer, Brigadelæge Heyerdahl, oplyste følgende: Eneste forkjælede Søn af en rig Bonde var han en Matador i Bygden, red til Kirke med baade en og to Piger bag paa Hesten, kunde faa hvem han vilde og bandt sig endelig til en Pige, der flyttede til ham, men kort efter giftede sig med hans Fader, der var Enkemand. Denne Sorg og Skuffelse gik saa ind paa den enfoldige, lidenskabelige Mand, at han blev maniakal. Lænket paa Hænder og Ben og med 5 Mands Vagt transporteredes han til Gaustad, hvorfra han efter 2 Aars Forløb uhelbredet hjemhentedes. Han levede nu i mange Aar paa Faderens Gaard indelukket i et optømt, isoleret Bur, Haar, Skjæg og Negle fik uforstyrret voxte, saa han havde et dyrisk Udseende, da han i 1878 i Lænker indkom i Kristiansands Asyl. Her viste det sig snart, at ethvert Tvangsmiddel var unødvendigt, han blev en rolig, arbejdsom Patient. Under Opholdet paa Eg deltog han i mange Aar i Arbejde, førte livlig Enepassiar om Heste, Kjøring og Klokkebytte, kunde være heftig, naar man kom i Veien for ham, men i det Hele var han ikke vanskelig at behandle. Sløvheden tiltog stadig, han blev ustø i Gang, slap og ubehjælpelig, og under langvarigt Sengeleie optraadte Kontraktur i Underextremiteterne, Kræfterne svandt mere og mere, og han døde 12te Juli. Ved Sektionen fandtes de sædvanlige Tegn paa en kronisk Hjerne-lidelse. Hjertet var stort og slapt og Arcus aortæ Sædet for en betydelig aneurysmatisk Udvidelse.
6. Arbeiders Kone, 35 Aar gammel, indkom 10de Marts 1904. Amentia. Flere Sindssyge i Familien, en Søster død i Asylet. Hun havde gode Evner, flink paa Skolen og i Hjemmet. Gift i 9 Aar, 4 Børn, almindelige

Livsvilkaar og godt ægteskabeligt Forhold. Har 2 Gange havt Lungebetændelse. Uden kjendt Aarsag begyndte hun nogle Uger før Indkomsten at blive søvnløs, hallucineret, ængstelig, havde syndet mod den Helligaand og var fortabt. Hun indkom i en stærkt omtaaget Bevidsthedstilstand, Blikket tilsløret, Udseendet debilt, hun henlaa i en somnolent Tilstand og døde 3die Dag. Ved *Sektionen* fandtes høire Lunges øverste Lap og venstre Lunges nedre Lap pneumonisk infiltreret. Underlivsorganerne normale. Ved Hjernen intet særligt at bemærke.

7. Tjenestepige, 27 Aar gammel, indkom i 1896. Hun var en halvdiotisk, egensindig Pige, lunet og vanskelig, det ene Øieblik indsmigrende blid, det næste sint og skjændende. Hun døde 19de Marts af Tuberkulose.
8. Gaardmandsdatter, 33 Aar gammel, indkom i 1902. Stærk arvelig Belastning. Som Barn trodsig og vanskelig at opdrage, som Voxen egen, stridig, skiftede stadig Tjeneste. For 2 Maaneder siden tog Broderen hende hjem, hun vilde snart efter ikke forlade Sengen, ikke tale og ofte ikke spise. I Asylet var hun den hele Tid absolut taus, laa ubevægelig i Rygleie med lukkede Øine eller sad sammensunken i en Lænestol, maatte mades, passes og pleies som et lidet Barn. Hun døde 15de Mai af Tuberkulose.
9. Sypige, 29 Aar gammel, indkom 31te Mai 1904. Arvelig Belastning tilstede. Hun var en brav og ordentlig Pige, noget stille og indesluttet. I 1896 behandlede hun paa Rigshospitalet for Arthrocace genu, fik stivt Led. I 1901 et kortvarigt Anfald af Melankoli. I Vaar sad hun meget inde paa Grund af indgroet Negl, hun blev mat og ussel, fik religiøse Grublerier med Fortabelsesfrygt, blev hallucineret, saa Ild rundt om sig og kjæmpede i Angst for at komme ud. Hun var ved Indkomsten stærkt omtaaget, saa sig om med et forvildet Blik og svarede ikke, anæmisk, debilt Udseende. Hun laa for det Meste rolig i Seng, spiste ikke saa lidet, naar hun madedes, men kom ikke til Bevidsthed og døde efter 5 Dages Ophold. Sindssygdøm er opført som Dødsarsag, da der ved *Sektionen* ikke kunde paavises nogen anden Sygdøm, hvoraf Døden kunde være Følgen.
10. Arbeiderske, ugift, 34 Aar gammel, indkom 31te Mai 1904. Grandtante sindssyg, Forældrene var Søkendebørn, Søster stærkt nervøs. Ved hendes Barndøm og Ungdøm intet at bemærke. Hun blev besvangret af en Mand, som hun styrede Huset for, og som havde lovet hende Ægteskab, men bedrog hende. Herover tog hun sig overmaade nær, og for et halvt Aars Tid siden blev hun nedstemt, uklar, hallucineret, spiste lidet og afmagredes. I Asylet, hvor hun afkræftet indkom, var hun ængstelig forvirret og hallucineret, vanskelig at faa til at spise, yderst urenlig, hun fik Diarré, og Kræfterne svandt hurtig. Hun døde 6te Juli, og ved *Sektionen* fandtes Mave-Tarmkatarr.
11. Arbeiders Kone, 28 Aar gammel, indkom 29de Juli 1904. Ingen Familiedisposition. For 3 Aar siden giftede hun sig med en 30 Aar ældre Mand,

det ægteskabelige Forhold godt, men Kaarene trange. Hun har gjentagende Gange havt Gigtfeber, sidste Gang for 3 Maaneder siden, og hun laa tilsengs i nogle Uger, senere været mat og ikke kunnet stelle sit Hus. Sindssygdommen begyndte for 3 Uger siden med Graad og Sjælekval, hun blev søvnløs, hallucineret, spiste lidet eller intet, laa for det Meste stille uden at tale eller svare. Hun transporteredes til Asylet i Sygebaare, var uden Bevidsthed, skeletagtig afmagret, meget debil, og Døden indtraadte nogle Dage efter Indkomsten.

Sektion: Dura mater fastheftet til Kraniet, Hjernens blodoverfyldt, dens Vægt 1 200 Gram. Hjertet af almindelig Størrelse, lidt slapt. Klapperne normale. I venstre Lunges nedre Lap en Pneumoni i Hepatisationsstadiet. Ved Underlivsorganerne intet at bemærke.

12. Gaardmandsdatter, ugift, 28 Aar gammel, indkom 25de Juni 1904, lidende af Mani. For samme Sygdom behandledes hun i Asylet for 3 Aar siden og udskreves helbredet efter 3 Maaneders Ophold. Hun var ikke arvelig belastet, og nogen Sygdomsaarsag kjendtes ikke. Efter sidste Indlæggelse bedredes hun snart, hun blev rolig, behersket, og troede selv Sygdommen var over, deltog i Arbeide og var den samme elskværdige Pige som under forrige Asylophold. Saa blev hun paany søvnløs og maniakal, vilde ikke tage Næring til sig. I Løbet af faa Dage afmagredes hun stærkt, hun bragtes Næring gennem Sonde, men Kræfterne svandt hurtig, og hun døde 11te August. *Sektion:* Hjernens Vægt 1 355 Gram. Dura mater langs Pilsømmen fastvoxet til Kraniet, Hinderne fortykkede og blodoverfyldte. Ved Bryst- og Underlivsorganerne intet at bemærke.
13. Gaardmandsdatter, ugift, 37 Aar gammel, indkom i 1901 og opførtes under Diagnosen Melancholia. I Asylet var hun den hele Tid taus, afvisende og utilgjængelig, vilde periodevis ikke spise og blev sondenæret. Hun døde 8de August af Tuberkulose.
14. Tjenestepige, 24 Aar gammel, indkom 31te August 1904. Moder og Broder sindssyge. Rask indtil for nogle Maaneder siden, da hun i en Uges Tid var søvnløs og herunder blev sygelig nedstemt, men udførte dog sit Arbeide. For 14 Dage siden forværredes Tilstanden. Søvnløshed, Vrangforestillinger og Hallucinationer nødvendiggjorde Indlæggelse paa Sygehus, hvorfra hun overflyttedes til Asylet. Ved Indkomsten her var hun ganske omtaaget, afkræftet og debil med tørre, skorpede Læber, og hun maatte bæres ind i Afdelingen. Nogle Dage senere døde hun. Pneumoni var Dødsaaarsag.
15. Arbeiders Enke, 50 Aar gammel, indkom i 1899. Faderen drikfældig og flere i Familien sindssyge. For 25 Aar siden behandledes hun paa Gaustad i nogle Maaneder for Melankoli og udskreves helbredet. Efter en Broders Selvmord for 6 Uger siden blev hun atter sindssyg med Symptomer af Melankoli, der meget snart gik over i Sløvsind. I Asylet holdt Tilstanden sig uforandret gennem flere Aar, hun gik rastløs omkring, talte og svarede ikke, tyggede op sine Klæder og maatte gaa i Seildugs-

kjole, epilerede sit Haar og puttede det i Munden sammen med Drev, Filler og alt Slags Smuds. Hun døde marastisk 13de September.

Sektion: Hjernens Vægt 1520 Gram. Dura mater fastvoxet til Kraniet og indvendig flekvis dækket af et tyndt, vasculariseret Exsudat. Hinderne fortykkede. Karrene ateromatøse. Ved Hjerte og Lunger intet at bemærke. Ventriklen dilateret og katarralsk, Slimhinden fortykket, flere Steder polypagtige Granulationer. Ved Underlivsorganerne forøvrigt intet at bemærke.

16. Gaardmandsdatter, 31 Aar gammel, indkom for 2den Gang i 1899. *Insania degenerativa*. Tilstanden holdt sig den hele Tid uforandret, hun var imbecil i Tale og Optræden, fjollet, munter, tøvet, altid ubeskjæftiget. Hun døde 5te Oktober af *Morbus Brighthi*.
17. Skrædders Kone, 37 Aar gammel, indkom 7de November 1904. Moder nervøs, forøvrigt intet at bemærke ved Familien. Hun har været legemlig svag og levet i meget trange Kaar. Manden reiste ihøst til Amerika, hvad hun sørgede stærkt over, og for nogle Uger siden blev hun sindssyg. Sygdommen ytrede sig som en hallucinatorisk Forvirring, hvori ingen Forandring indtraadte under *Asylopholdet*. Hun var urolig, støiende, laa sjelden i Seng, spiste lidet, blev bleg og mager, Kræfterne sank jevnt, og hun døde 3 Uger efter Indkomsten. Liget afhentedes strax, og *Sektion* foretoges ikke. *Insania* opførtes som *Døds*saarsag.
18. Frøken, 52 Aar gammel, indkom 9de April 1904. Faderen var *Biberius*, Søster epileptisk. Tidligere gode Livsvilkaar forandredes ved Moderens Død; hun har boet sammen med sin fordrukne Broder, skjult sin Armod og lidt Nød. For 1 Maaned siden blev hun forvirret, hallucineret, urolig og uregjerlig. Under *Asylopholdet* indtraadte ingen væsentlig Forandring i hendes *amente* Tilstand, og hun døde marastisk 20de September.

Sektion: Hjernens Vægt 1204 Gram. Dura mater fastvoxet til Kraniet. Hinderne fortykkede. I venstre Lunge enkelte indkapslede Tuberkelknuder. Ved Organerne forøvrigt intet at bemærke.

Af Direktør Langbergs Beretning for Neevengaardens Asyl i Bergen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

Sundhedstilstanden har i det forløbne Aar været meget god. En Vogterske angrebes af Variceller i Oktober, men Sygdommen fik ingen Udbredelse i Asylet. 2 af de opførte Tilfælde af Lungebetændelse indtraf hos 2 ældre Paralytikere og var den egentlige Dødsårsag hos disse; de 2 Tilfælde af Tuberkulose forekom hos Patienter, der rimeligvis var angrebne før Indlæggelsen i Asylet. I Aarets Løb afgik 18 Patienter, 10 Mænd og 8 Kvinder, ved Døden; angaaende disses Sygdom og af Sektionsbefundet hidsættes følgende:

L.-No. 730, en 72 Aar gammel Kjøbmand, var først behandlet i Bergens Asyl fra 4de til 12te April 1868; han havde da allerede været sindssyg i 6 Aar antagelig foranlediget ved økonomiske Vanskeligheder, Kjærlighedssorg tilligemed arvelig Belastning. Senere var han en kort Tid i Gaustad Asyl og udskreves derfra uhelbredet. Da det igjen viste sig nødvendig at faa ham asylbehandlet, indlagdes han her 12te Februar 1869. Det legemlige Befindende havde den hele Tid været upaaklageligt. 1ste Januar 1904 gik han efter Frokosten tilsengs. Udseendet var noget blegt, Pulsen liden og Hjertelydene svage. Han spiste noksaa godt til Middag, men afgik om Eftermiddagen pludselig ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet temmelig stort og stærkt fedtbelagt; Muskulaturen bleg og noksaa skjør. I Aorta- og Mitralklapperne var der adskillig Kalkafsætning. Leveren var en Fedtlever, og i venstre Nyre, der var stor og bleg, fandtes paa Overfladen en omtrent hønseægstor Cyste med klart, gulligt Indhold. Hjerne-skallens Ben var temmelig tykke, ligesaa Dura mater, der var noksaa fastsiddende. Hjernens Basalkar var noget rigide. Hjernesubstansen i den lille Hjerne var i det Hele taget temmelig blød. Hjernens Vægt 1280 gr.

L.-No. 2707. En 57 Aar gammel Skipperenke, indkom 13de December 1902. Hun tilhørte en stærkt belastet Familie, og havde en Gang før efter en Barselseng for 30 Aar siden i længere Tid været asylbehandlet, ligesom hun altid havde været egen og menneskesky. En Maanedes Tid før Indkomsten fik hun en Lungebetændelse; hun blev da søvnløs og urolig, meget snaksom og efterhaanden mere og mere forvirret og ugrei. Hun led ved Indkomsten af en udbredt Bronkit i begge Lunger, hvoraf hun kom sig; men fra Høsten 1903 begyndte hun at faa Ødemer; Urinen indeholdt da Albumin. Hun døde 9de Januar 1904.

Ved *Sektionen* fandtes der adskillig serøs Vædske i Hjerterosen og i Peritonealhulen. Hjertet stort, og Muskulaturen, især i venstre Ventrikel, adskillig hypertrofisk; Aorta- og Mitralklapperne fortykkede. Begge Lunger var fastheftede til Brystvæggen, og i begge Toppe var der aragtige Fortykkelser. Milten stor, amyloiddegenereret. Nyrekapslerne lod sig vanskelig afløse. De tynde Hjernebinder var ødematøse, og Hjernens Gyri noget tynde. Hjernens Vægt 1200 gr.

L.-No. 1150. En 61 Aar gammel Bankbud's Enke, var behandlet i Asylet siden 10de Juli 1885. Hun havde tidligere været i Asylet fra 23de December 1881 til 30te Marts 1882 paa Grund af Sindssygdom efter Barselseng. Hun holdt sig stadig bleg og mager og havde af og til Diarré. I 1903 begyndte det at lugte stærkt af hendes Mund, og hendes Tale blev grødet. Det var næsten umuligt at faa undersøgt hende, men der viste sig dog at være en Svulst i Svælget. Fra Oktober kom der gjentagne, noksaa stærke Blødninger; under en af disse den 21de Januar 1904 døde hun.

Ved *Sektionen* fandtes tilhøre bag Palatum en gangrænerende Tumor, der infiltrerede Tungeroden og underliggende Glandelpaket og bagtil strakte sig helt ned i Øsofagus og til Skjoldbrusken. Ved mikroskopisk Undersøgelse viste Tumor sig at være et Carcinom, udgaaet fra Pladeepithelet i Farynx. Larynx og Bronkier opfyldt af størknet Blod. I Lungetopperne fandtes enkelte smaa Ar og Kalkafleiringer. Leveren var en Snørelever med bindevævsagtige Fortykkelser, der tildels strakte sig aragtig ind i Dybden. Hjernebinderne syntes at være lidt fortykkede, og de tynde Hinder noget ødematøse; Hjernens Vægt 1080 gr.

L.-No. 2648. En 66 Aar gammel Kaarmands Kone, indkom 23de Mai 1902, havde nogle Maaneder iforveien stødt sig lidt paa Næsen og begyndte at frygte for Blodforgiftning og Kræft. Hun troede sig forladt af Gud, og at den Onde regjerede i hendes Legeme, hvorfor hun gjemte sig bort og forsøgte at strube sig. I Asylet blev hun efterhaanden roligere, men spiste lidet, saa man maatte made hende. Hun havde i mange Aar lidt af kronisk Bronkit og var ved Indkomsten i Asylet mager og skrøbelig; hun hostede stadig lidt, men der blev ikke paavist Baciller i Expectoratet. Den 15de Marts faldt hun pludselig sammen og døde.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertets Kar bugtede og lidt stive; Muskulaturen blød, tynd og gulbrunlig; Klapperne noget fortykkede i Randene, Aortaklapperne ogsaa ved Basis; i Arcus aortæ var der smaa Fortykkelser i Intima. Lungerne fastvoxede til Brystvæggen; fra Bronkierne kunde der overalt udpresses purulent Slim; i Galdeblæren forefandtes nogle smaa Stene, Craniebenene var ganske sammenvoxede, saa at Suturerne ikke kunde sees; de bløde Hinder var meget tynde og let afløselige; Frontallapperne smaa, Taget i Orbitæ betydelig hvælvet. Hjernens Vægt var 1070 gr.

L.-No. 2741. En 22 Aar gammel Tjenestepige, indkom 3die Juni 1903. Hendes Farmoder havde været sindssyg, og hun selv havde lidt af Blegspot. Kort før Indlæggelsen i Asylet var hun løbet fra sin Tjeneste, hvor hun mente,

at hun ikke gjorde Fyldest for sig og var taget til en Broder af sig, hvor hun sad og sturede, var taus og uvirksom og tilsidst ikke vilde spise. Hun laa for det Meste tilsengs, var stuporøs og maatte fodres med Sonde. Der var Zitren i Øielaagene og tydelige Reflexbevægelser ved Mundvigen efter Slag paa Nervus facialis. Hun gjorde Modstand mod alle passive Bevægelser, og undertiden var der Antydning til Katalepsi. Udpaa Høsten begyndte hun at tage imod Mad, saa at det kun leilighedsvis var nødvendigt at bruge Sonde. I 1904 fik hun af og til Opkastning, og en enkelt Gang var der en næsten sort Afføring; Kræfterne tog hurtigt af, og den 31te Marts afgik hun ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes nedad i venstre Lunges øverste Lap smaa Grupper af Tuberkler; i nederste Lap var der et betydeligt Ødem. Høire Lunge var fast tilloddet til Brystvæggen og Mellemgulvet, og var gjennemsat af talrige, store Kaverner; de Partier af Lungen, som ikke var ramollerede, saa næsten overalt ud som ved en ostet Pneumoni. I Underlivet ragede den overordentlig stærkt udspændte Ventrikel ned til 3 Fingersbredder ovenfor Symfyssen; den indeholdt adskillige Liter af en skidden, graasort Masse. Slimhinden var glat som en Serosa. De tykke Tarme var sammenfaldne; i Slimhinden fandtes talrige overfladiske Ulcera med ujevn Bund, hvori der saaes en Mængde Tuberkler. Mesenterialglandlerne var noget svulne, indeholdt tildels friske Tuberkler og delvis ogsaa ostede Partier. Hjernesubstansen var noget blød, men forresten var der makroskopisk intet at bemærke. Hjernes Vægt var 1220 gr.

L.-No. 2725. En 62 Aar gammel, ugift Kopsætter, indkom i Asylet 28de Februar 1903. Han havde tidligere været behandlet her fra 31te August 1901 til 7de Juli 1902, da han udgik bedret og efter eget Ønske blev anbragt i Privatforpleining paa Landet. Han havde været drikkældig i mange Aar og længe lidt af organisk Hjertesygdom med Arteriosklerose; et Par Gange havde han haft Anfald af Bevidstløshed. Den første Tid i Asylet var Stemningen temmelig løftet, han var meget fornøiet med sig selv, lidt familiær og havde ingen Sygdomsforstaaelse. Patellarreflexerne var ganske svundne. Romberg's Symptom tilstede; Talen var noget kludret, men Tungen ikke skjælvende; Pupillerne var lige store og reagerede godt for Lys. Et Par Maaneder efter Indkomsten fik han et apoplektiformt Anfald med Skjævhed i Ansigtet og Afasi, som dog svandt efter faa Dages Forløb. I Slutningen af Aaret blev Gangen meget daarlig, sjanglende og kraftesløs. Han døde den 5te April efter et Dagen forud indtruffet apoplektiformt Anfald med Lammelse i hele høire Legemshalvdel.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet hypertrofisk. Muskulaturen i venstre Ventrikel var 1,9 cm. tyk; Klapperne flækkevis fortykkede, Aortaklapperne tillige stive og kalkinfiltrerede ved Basis. Koronararterierne viste en betydelig Arteriosklerose; i Aortabuen fandtes kun nogle faa Fortykkelser, men i Aorta abdominalis en hel Del Kalkafleiringer. Leveren var noget liden, fast og med tydelig Forøgelse af det interacinøse Bindevæv. Nyrerne smaa, med fint granuleret Overflade, smal Corticalis og temmelig forvskede Tegninger paa Snitfladen. I Craniehulen fandtes overalt stærk venøs Overfyldning. Dura mater tyk og fasthængende, de tynde Hinder stærkt ødematøse og let afløselige; Karrene over-

alt kalkinfiltrerede. I den hvide Hjernesubstans fandtes paa forskjellige Steder smaa Cyster, af Størrelse som en liden Ært, og desuden smaa brunlige Partier af fastere Konsistens end Omgivelserne. I den centrale, graa Substans fandtes, især paa høire Side, flere smaa brunlige, lidt bløde Partier og et Par smaa Cyster, men intetsteds friske Blødninger. Hjernens Vægt var 1 320 gr.

L.-No. 2219. En 56 Aar gammel Agent, indkom i Asylet 7de August 1898. Han tilhørte en stærkt belastet Familie. Som ung var han heftig og irritabel, ustadig paa Skolen samt gjorde sig, da han kom paa Kontor, flere Steder umulig; han begyndte at drikke og havde gjentagne Anfald af Delirium. I Hjemmet blev han mere og mere heftig og fordringsfuld, troede sig forfulgt af Søstrene, som han skulde have saadan Lyst til at dræbe. Han turede, gjorde Gjæld, pressede Penge af Faderen, ofte med de groveste Trudsler, stjal og gjorde Voldtægtsforsøg. I Asylet indtraf ingen Bedring i Tilstanden. I legemlig Henseende havde han den hele Tid befundet sig vel, indtil han, nogle Uger før han døde, begyndte at klage over Ondt i Halsen. Han hostede lidt, og der hørtes bronkitiske Lyd nedad og bagtil over venstre Lunge. Efterhaanden blev der en vammel Lugt af hans Expectorat, der indeholdt endel halvt opløst Brokker af Vævsdele; ved chemisk Undersøgelse viste Expectoratet sig at indeholde Saltsyre, hvorved et Gjennembrud fra Ventrikelen ind i Lungen diagnosticeredes. Kræfterne aftog hurtig, og den 8de April indtraf Døden.

Ved *Sektionen* fandtes Mellemgulvet paa høire Side at staa i 5te Inter-costalrum, paa venstre Side ved 8de Costa. Det var i stor Udstrækning fastloddet til forreste Flade af Ventrikelen samt delvis ogsaa til Leveren. I Hjertereposen, hvis Vægge var glatte og speilende, fandtes mindst 200 gr. serøs Vædske. Venstre Pleurahule, ved hvis Aabning der strømmede en Mængde Gas ud, indeholdt ca. 2 Liter sero-fibrinopurulent Vædske; Lungen var komprimeret til en flad Kage. Omtrent midt paa nederste Lap i Axillarlinien saaes en uregelmæssig Aabning med mørke, gangrænøse Rande; denne førte ind i en Kanal, der mundede ud i Ventrikelen, ikke langt fra Cardia. Selve Lungen var paa det Nærmeste lufttom fornemmelig i nederste Lap. I Partiet omkring den omtalte Kanal i Lungen, var der talrige smaa Kaverner og fistuløse Gange, hvoraf nogle førte ind til Bronkierne, andre, som nævnt, til Ventrikelen; en større Bronkus af en Pennepose's Tykkelse kommunikerede gennem en kankrøs Masse direkte med Ventrikelen. Denne syntes noget liden, og i dens Fundus var der en blød, blomkaallignende Tumor af Størrelse som et middelsstort Æble; paa Snit havde den graahvid Farve, isprængt smaa Blodudtrædelser og mørke, nekrotiske Partier. I høire Pleura var der ogsaa nogen Vædskeansamling. I Larynx fandtes et næsten ærtstort Ulcus paa Stemmebaandenes bagerste Parti. De tynde Hjernehinder var ødematøse, men let afløselige; Frontallappens Gyri noget slappe og atrofiske. Hjernen veiede 1 270 gr.

L.-No. 2169. En 25 Aar gammel Mand, indkom i Asylet 17de Februar 1898. I 12-Aars Alderen havde han faaet et Slag paa Hovedet, hvorefter der endnu var et synligt Ar. Et Par Aar efter begyndte han at faa epileptiske An-

fald, der særlig i de 2 sidste Aar før Indkomsten var tiltaget stærkt i Hyppighed og Styrke, saa at de undertiden optraadte mange Gange i Døgnet. Strax før Indkomsten havde han haft en Række saadanne Anfald og var rasende, saa der maatte holdes Vagt over ham Nat og Dag. Under Opholdet i Asylet havde han hyppige Anfald, snart enkeltstaaende og lette, snart stærkere og i hele Serier, saa han undertiden i flere Døgn ad Gangen laa i en Status epilepticus. Han afgik den 17de April ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes der endel punktformige Blodudtrædelser i Pericardium og Pleuræ. I høire Lungetop et skifergraat, aragtigt Parti og smaa Forkalkninger; Bronkialglandlerne var paa samme Side ostede eller kalkinfiltrerede. Der var en nok saa betydelig Stenose i Mitralostiet med fortykkede Klapper og smaa, verrucøse Excrescenser saavel paa disse som paa Aortaklapperne. I Ventrikelens var der ogsaa smaa Blodudtrædelser; Underlivsorganerne var blodfulde, enkelte af de solitære Follikler og Mesenterialkjerterne var noget svulne. Craniebenene særdeles tykke, ligesaa Dura mater. De tynde Hinder var meget blodfulde og afløstes, om end noget vanskelig, uden at der medfulgte noget af Hjernemassen. Hjernen veiede 1420 gr.

L.-No. 2717. En 41 Aar gammel Pige, indkom i Asylet 27de Januar 1903. Omtrent 13 Aar før Indkomsten skulde hun drage til Amerika, men opgav Reisen paa Grund af Kjærlighed til en Mand, der imidlertid giftede sig med en anden. Hun begyndte da at blive rar og forvirret, først uvirksom og interesseløs, senere urolig, grædende og jamrende, heftig, tildels rasende og voldsom. Hun kom derfor i Privatforpleining; men da hun fik det med at glemme sig bort og troede sig fordømt, maatte hun indlægges i Asyl. Tilstanden holdt sig nu længe uforandret; hun maatte gjentagne Gange, om end for kortere Tid ad Gangen, fodres med Sonde. I Januar d. A. begyndte hun at hoste, og ved fysisk Undersøgelse paavistes Affektion af begge Lungetoppe. Kræfterne svandt efterhaanden, og 2den Mai afgik hun ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes begge Lunger fastvoxede til Brystvæggen og opfyldt af talrige smaa Tuberkelgrupper og ostagtig infiltrerede Partier. I Tarmene og i Mesenterialglandlerne fandtes ogsaa nogle smaa, knappenaalshovedstore Tuberkler. Hjernehindrene lod sig let afløse; i Tela choreoidea over 3die Ventrikel var der en Cyste, af Størrelse som en liden Kastanje, med klart Indhold. Hjernens Vægt var 1200 gr.

L.-No. 2646. En 25 Aar gammel Tjenestepige, inkom i Asylet 22de Mai 1902. Det oplystes om hende, at hun altid havde været tungnem, stridig og havt let for at blive «fra sig». I 14 Aars Alderen slog hun sig i Hovedet ved Fald, idet man af Tankeløshed tog bort den Stol, hun vilde sætte sig paa. Omtrent $\frac{1}{2}$ Aar efter fik hun det første epileptiske Anfald, som senere almindeligvis gjentog sig et Par Gange om Ugen. Strax før Indkomsten havde hun været rent forstyrret; hun sprang hjemmefra og kastede sig nedover et Fjeld. I Asylet holdt Tilstanden sig temmelig uforandret. Krampeanfaldene kom gjerne flere i Række, og efter en saadan døde hun 9de Juni i en ren Status epilepticus.

Ved *Sektionen* fandtes et noget stort og slapt Hjerter; i venstre Hjerter-

kammer var der nogen senet Fortykkelse af Endokardiet og Papillarmusklerne; Randen af Mitralklappen var desuden betydelig fortykket, og paa den mod Atriet vendende Flade fandtes her nogle smaa, indtil knappenaalshovedstore, hvidlige, vorteformige Excrecenser. Fortil paa begge Lunger var der endel gamle Adhærentser. I venstre Lunge var der lidt Ødem, og høire Lunges nederste Lap var infiltreret og næsten lufttom; Snitfladen var mørk, brunlig, uden nuppet Udseende. I Bronkierne var der endel lyst Skum. Ved Underlivsorganerne var der intet særligt at bemærke. Hjernehinderne og selve Hjernen stærkt injicerede. Hjernens Vægt var 1170 gr.

L.-No. 2852. En 48 Aar gammel Maskinarbejder, indkom 31te Mai 1904. 3 Aar før Indkomsten i Asylet gik han paa en Sjøreise tilkøjs og vilde ikke tale et Ord, hvorfor han maatte hjemsendes. Ved Indkomsten i Asylet var han belagt med Jern, havde været meget umedgjorlig, gik halvpaaklædt om i Byen; vilde laane Penge af alle og slog ud Vinduer. Han indrømmede, at have havt Syfilis for flere Aar siden. Pupillerne var stærkt ulige og reagerede neppe for Lys; der var noget stolprende Tale, og Patellarreflexen paa det ene Ben meget stærk, medens den paa det andet var ganske ophævet. En phlegmonøs Betændelse i begge Arme samt Diarré bragte Kræfterne hurtig til at svinde, og den 2den Juli afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes i Leveren talrige aragtige Inddragninger; ligesaa i Nyrene. Dura mater var temmelig fastheftet til Craniumet, de tynde Hinder lidt graalige, noget ødematøse, ved Afløsningen fulgte en Del af Corticalis med, især i Frontallappens forreste Partier. Hjernens Konsistens var her ogsaa betydelig forøget, Gyri applanerede og Corticalis smal. Ventriklernes Ependym var betydelig granuleret. Hjernens Vægt 1175 gr.

L.-No. 2771. En 81 Aar gammel, forhenværende Skibstømmermand, indkom 28de August 1903. Han havde i de sidste Aar før Indkomsten været underlig af sig; Talen var fuldstændig usammenhængende, og han svarede rent i Ørske. Kort før Indkomsten var han ogsaa begyndt at blive voldsom. I Asylet var han den hele Tid urolig; han fik en Bronkit og døde 6te Juli.

Ved *Sektionen* fandtes høigradig Ateromasi af saavel Hjertets Klapper som i det Hele taget; venstre Nyres Snitflade viste liden Forskjel mellem Bark- og Marvsubstans. Dura mater var temmelig tyk og meget fast sammenvokset med Benene. Hjernekarrene stærkt sklerotiske; de tynde Hinder var noget ødematøse, og i Sideventriklerne fandtes nogen serøs Vædske. Hjernens Vægt 1175 gr.

L.-No. 2871. En 63 Aar gammel Strandsidder, indkom i Asylet 4de August 1904. Han havde i den sidste Tid jevnlig lidt af Mavekatarr. Engang skulde han have lavet sig en Grød af Zinkoxyd, som han spiste. 14 Dages Tid før Indkomsten blev han paa Grund af en Forretningstvist med en Nabo søvnløs og urolig; han tabte Arbejdslyst og Appetit og talte uafslædig og ufornuftigt. Da han blev brydsom og noget truende, indlagdes han i Asylet. Han saa yderst mager og elendig ud, var tandløs, havde mørke Ringe om de

dybtliggende Øine; Tungen var hvidlig belagt, og der var stærk Foetor ex ore. Kræfterne sank hurtigt, og han døde Dagen efter Indkomsten.

Ved *Sektionen* fandtes et lidet Hjerte med fortykkede og bugtede Arterier; omkring Basis af Aortaklapperne var der store, spidse Kalkafleiringer. Paa Peritoneum og navnlig paa Diafragmas Underside, i Omentet og i det lille Bækken fandtes smaa, graahvide, flade, faste, vortelignende Fortykkelser. I Ventrikelen var der betydelig Fortykkelse af Pyloruspartiet; Ventrikelvæggen var her indtil $1\frac{1}{2}$ cm. tyk, af scirrøs Beskaffenhed og Slimhinden eroderet. Tumormassen havde infiltreret det nærmestliggende Væv, specielt Pankreas, meget stærkt, hvad der havde bevirket en betydelig Stenose af Pyloruspartiet. I nederste Del af Øsofagus var ogsaa Slimhinden hist og her eroderet. De tynde Hjernebinder var meget ødematøse og afløstes let; Hjernen selv, hvis Vægt var 1280 gr., var ogsaa noget blød og ødematøs.

L.-No. 2675. En Gaardbrugers 25 Aar gamle Søn, indkom i Asylet 12te August 1902. Han hørte til en belastet Slægt. 3—4 Maaneder før Indlæggelsen blev han søvnløs og forvirret. En enkelt Gang var han paagaende og vilde kvæle en yngre Broder. I August fik han i Nakken en phlegmonøs Betændelse, som bredte sig hurtigt mere og mere udover Baghovedet og nedover Skuldrene. Ved Incision udtømtes lidt Pus, men Infiltrationen tiltog desuagtet, og den 28de i s. M. afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes der Ødem fra Nakken og nedover til Brystet. Lungerne var dels fastklæbede, dels adskilte fra Brystvæggen ved en grumset, rødlig farvet, uklar Vædske, og paa Lungernes Overflade var der overalt et fibrinøst Belæg, hvori der hist og her var Antydning til smaa, absceslignende Foci. Milten var stor og, ligesom Lever og Nyrer, meget blød. Hjernens Hinder var alle venøst overfyldte, og Hjernens Sinus fulde af mørkt, ikke koaguleret Blod. Hinderne var let afløselige, Hjernesubstansen blød, tildels misfarvet. Hjernens Vægt 1400 gr.

L.-No. 1597. En Skibsførers 53 Aar gamle Enke, indkom i Asylet 28de August 1893. Faderen var drikfældig, og Moderen havde under Svangerskabet været stærkt nedtrykt. Patienten selv havde altid været grættet og sær, og i de yngre Aar ofte lidt af Blegsot. Hun var kun gift $\frac{1}{2}$ Aar, da Manden druknede. Hendes Sindssygdom begyndte i 1890, efter en Influenza, med Grættethed og Frygt for Forfølgelse. Hun indlagdes i Eg Asyl, hvor hun opholdt sig ca. 1 Aar, men blev en Tid efter Hjemkomsten umedgjærlig og leilighedsvis voldsom. Her i Asylet havde hun altid holdt sig bleg og mager, men det legemlige Befindende var desuagtet noksaa upaaklageligt. Udover Forsommeren blev Fordøielsen daarlig, hun fik Opkastning og Diarré, og ved Undersøgelse af Underlivet, kjendtes en valnødstor, haard Knude opad og udad for Navlen paa venstre Side. Hun døde 28de September 1904.

Ved *Sektionen* fandtes i venstre Lungetop et Par nødstore Kaverner og smaa Tuberkelafætninger. I høire Lungetop fandtes nogle faste, gulhvide Knuder. I Ventrikelen var der en Del skiddent, kaffegrudlignende Indhold, og i Fundus og henimod Pylorus flere større og mindre kankrøse Knuder, den største af

Størrelse som en liden Pære. Paa Gjennemsnit var de noksaa bløde og graalige af Farve. Enkelte Glandler i Omentet var ogsaa degenererede paa lignende Maade, og Partiet omkring Maven var sammenvoxet med Omgivelserne. I Leveren var der flere nødstore Svulstmasser. Hjerneskillen var blodtom; de tynde Hinder blege, noget ødematøse, løsnedes let fra Hjernesubstansen, der ogsaa i sin Helhed var paafaldende blodfattig; selv i Plexus choreoideus var der kun en svag, rødlig Farve. I Hjernens Ventrikler var der ogsaa endel Ødem. Hjernens Vægt var 1 175 gr.

L.-No. 2685. En 76 Aar gammel Enke, indlagdes i Asylet 20de September 1902. Hun havde da i lang Tid været rar, forvirret, søvnløs og hallucineret. Udpaa Sommeren 1904 begyndte der at komme nogen Svulst og Smerter i venstre Knæ; saasnart der blev Fluktuation, gjordes Incision og udtømtes endel tyndt, slimet Pus. Suppurationen vedvarede, og Kræfterne aftog hurtig; hun døde 14de Oktober.

Ved *Sektionen* fandtes der en udbredt Pusinfiltration i og omkring venstre Knæled. I høire Lunge fandtes nogle aragtige Partier med smaa, skarpe Kalkafsætninger. Enkelte Partier i venstre Lunge var noget bløde og mørkegrønne, et stinkende Indhold kunde udpresses deraf. Flere Kjertler langs med Trachea var fyldte med tykt, graaligt Pus. Intima aortæ var fortykket med talrige Kalkafleiringer, og bagtil, i Arteria thoracica, fandtes en flere cm. lang, fingertyk Thrombemasse, der var tilheftet et stærkt kalkinfiltreret Parti med ujevn Flade. Dura mater var meget tyk og sad fast til Lacunar. De tynde Hinder var adskillig ødematøse og let afløselige. Hjernens Vindinger var smale, men ret talrige; Sideventriklerne noget store. Hjernens Vægt 920 gr.

L.-No. 2749. En 46 Aar gammel Kjøbmand, indkom i Asylet 23de Juni 1903. Omtrent 3 Aar før Indlæggelsen havde han havt et Anfald med Vanskelighed for at tale, og en Gang senere havde han havt et lignende Anfald. Et Aars Tid før Indkomsten begyndte han at blive pirrelig og heftig og derpaa sløv samt skjælvende i Hænderne. Ved Indkomsten i Asylet var han i fjollet Stemning. Talen var stærkt hesiterende; Pupillerne uregelmæssige. Der var fibrillære Trækninger om Munden og forøgede Patellarreflexer. Hans Sløvhed tiltog hurtig. Den 13de Oktober 1904 faldt han pludselig sammen, fik en halvt cyanotisk Ansigtssfarve, lidt Diarré og døde 3 Dage efter.

Ved *Sektionen* fandtes paa *venstre* Lunges Overflade et fibrino-purulent Belæg; de nederste $\frac{2}{3}$ af Lungen var mørke, tunge og lufttomme samt havde paa Snit et nuppet Udseende og en graalig til rødbrun Farve. Af enkelte Bronkier kunde man udtrække en fibrinøs Afstøbning. Af nogle Bronkier i *høire* Lunge, der overalt var luftholdig, kunde der udpresses en graasort, skiddet, stinkende Masse, som tildels ogsaa fandtes i Trachea. Mitralklapperne var fortykkede, senede; Aortaklapperne sammenvoxede og fulde af Kalkafleiringer, som ogsaa fandtes i Koronararterierne. Aortabuven var næsten i sin Helhed fortykket og kalkinfiltreret. I venstre Nyres nederste Ende fandtes et betydeligt Indsøk i Nyrens Overflade af ca. en 5 Øres Størrelse. I høire Nyre fandtes et Par smaa Abscesser. Dura mater var tyk; de tynde Hinder betydelig øde-

matøse; paa nogle Steder stod der Sjøer af Ødem imellem de enkelte Gyri, specielt i Hjernens Midtparti. De tynde Hinder var ogsaa tildels hvidlig fortykkede, og ved Afløsningen fulgte der næsten overalt med adskillig af den graa Hjernesubstans. Sideventriklerne var store; Ependymet granuleret. Hjernens Vægt 1 270 gr.

L.-No. 2736. En 38 Aar gammel Arbeidsmand, indkom i Asylet 4de Mai 1903. Han var begyndt at blive syg $\frac{1}{2}$ Aars Tid før Indkomsten; han følte sig træt og sluttede med Arbeidet, vilde ligge tilsengs og blev interesseløs og glemsom, han svarede næsten ikke, naar man talte til ham. Ved Indkomsten viste han sig tung og sløv, desorienteret, navnlig med Hensyn til Tidsspørgsmaal; Tungens og Hændernes Bevægelser var lidt skjælvende; Patellarreflexerne temmelig stærke. Talen var monoton og slap, og vanskeligere Ord udtaltes utydelig og kludret; naar han talte, var der Zittren eller Vibreren i Ansigtsmusklerne. Den 5te December 1904 fik han et epileptiformt Anfald, hvorefter han dog kom sig igjen, men den 15de s. M. fik han i et ubevogtet Øieblik fat i en af de andre Patienters Madportion og slugte et stort Stykke Kjød, som blev siddende fast i Halsen. Der kom strax Læge tilstede, og Kjødstykket blev fjernet, men han afgik strax efter ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes høire Lunge noget ødematøs og hypostatisk, og under Pleura nogle knappenaalshovedstore Blødninger. I Hjertet var der mørkt, flydende Blod med nogle sparsomme, løse Koagler. I Aortabuena var Intima betydelig fortykket og ujevn, med gullige Masser i Væggen. De tynde Hjerne-hinder var ødematøse, og paa enkelte Steder fulgte der ved Afløsningen noget af Hjernesubstansen med. Ependymet i 4de Ventrikel var granuleret. Hjernesubstansen var temmelig fast og Hjernens Vægt 1 325 gr.

I en liden, enetages Tilbygning til B-Afdelingerne var der tidligere Baderum for rolige Patienter af 1ste og 2den Forpleining og desuden 2 Priveter for B-Patienterne. Da det viste sig nødvendigt at skaffe flere Privetrum, og det tillige var ønskeligt at faa flere Rum i Forbindelse med de 2 Værelser, der benyttedes som Vagtrum, blev der isommer foretaget en Forandring i nævnte Tilbygning, som desuden ogsaa blev bygget op i Høide med det øvrige Hus. Man har herved i 1ste Etage faaet 4 Priveter med Forgang og Pissoir, samt større Baderum for B-Patienterne. I 2den Etage har man faaet et Dagligværelse, et Eneværelse, et Badeværelse og et Privet med 2 Rum, og disse danner nu i Forbindelse med de tidligere Vagtværelser en hel liden Vagtafdeling. I Loftsetagen, hvortil der saavel som til 2den Etage fører en Trappe fra 1ste Etage af huggen Sten, er indredet et Soveværelse for 5 Patienter og et Vogterværelse. I Tilbygningens 1ste Etage maaler Afklædningsværelset og Badeværelset nu tilsammen 29,65 m². og 116,60 m³.; Priveterne med Forrum 17,08 m². og 66,60 m³. I 2den Etage er Dagligværelset 21,5 m². og 104 m³.; Eneværelset 8,2 m². og 32 m³. Vagtafdelingens Privet er 3,74 m². og 14,58 m³. og Badeværelset 4,47 m². og 17,43 m³. 1ste Forpleinings Bad og Afklædningsrum er 11,33 m². og 44,18 m³. Vogterværelset i 3die Etage er 20,10 m². og

50,20 m⁸. og det nye Fællesværelse endelig 29 m². og 104 m⁸. I Tilbygningen, der er opført af Mursten og udstyret som den øvrige Bygning, er der overalt hvælvede Lofte; der er Centralopvarmning, og Ventilationen foregaar gennem særskilte Luftpiber, der fører direkte op over Taget. I Vagtafdelingens Dagligværelse er Vinduessprosserne jernbeslaaede ligesom i de gamle Vagtrum; i dens Eneværelse er der tykt Traadglas; i 3die Etage har Vinduet almindeligt Jerngitter.

Af Assyllæge Loofts Beretning for Rosenberg Sindssygeassyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.

— — De i Aarets Løb døde var:

1. O. O. F., 47 Aar gammel Gaardbruger fra Øier. Indkom i Asylet den 9de Marts 1893. Var tidligere behandlet i Gaustad Asyl. Han var under hele Asylopholdet jevnlig forvirret, hallucineret og tildels truende og farlig i sin Optræden. Fra Begyndelsen af Aaret 1903 begyndte han at tage af i Vægt, plagedes af Bylder paa Halsen, 14de November 1903 maatte han lægges tilsengs, havde Feber, kastede op, hostede noget; Feberen gav sig efterhvert; men han klagede over Smerter i Abdomen. Det gik jevnt nedover, og han døde den 9de Januar. Obduktion: Begge Lunger viser gamle, skleroserede Tuberkelfoci i Toppene, omkring disse nogle friske Eruptioner. I Peritonealhulheden er der ansamlet sparsom serøs Vædske; Peritoneum parietale et viscerales sees oversaaet med Tuberkler. Mesenterialglandlerne er store og ostagtig degenererede. Begge Nyrer fedtdegenererede.
2. J. C. F., 55 Aar gammel Arbejder fra Imsland. Indkom i Asylet den 11te December 1897. Dementia. Han var under hele Asylopholdet sløv, uvirksom, slusket om sin Person og Dragt, urenlig og masturberede meget. Han var altid mager og elendig. Fra Juni Maaned 1903 af maatte han oftere lægges tilsengs paa Grund af legemlig Svaghed, kom sig igjen op efter en Tid, men faldt saa atter sammen. Den 9de Januar faldt han om bevidstløs, lagdes tilsengs, kom igjen til Bevidsthed, men laa senere hen i en Døs og døde samme Dags Eftermiddag.

Obduktionen viste Bronkit med Hypostase i begge Lunger. Fedtdegeneration af begge Nyrer.

3. P. N., 74 Aar gammel Matroskone fra Herø. Indkom i Asylet den 2den Marts 1872. Mania. Hun overflyttedes til Asylet fra Bergens kommunale Sindssygeasyl. Hun var under Asylopholdet forvirret, urolig, urenlig. Havde de senere Aar af og til Afmagtsanfald med elendig Hjertevirksomhed. Hun døde den 3die Februar af Asystolia cordis.

Obduktionen viste Vitium organic. cordis og Fedtdegeneration af begge Nyrer.

4. G. G., 77 Aar gammel Kræmmerske fra Gausdal. Indkom i Asylet den 12te November 1876, overflyttet fra Gaustad Asyl. Dementia. Hun var sløv, uvirksom, meget urenlig, drak sin Urin og var tilbøielig til ogsaa at spise sine Exkrementer. Den 12te Februar 1904 fik hun Erysipelas faciei, denne vandrede nedover Halsen og udbredte sig over hele venstre Arm. Hun døde den 15de Februar. Obduktion blev ikke foretaget.
5. K. L. A., 42 Aar gammel Gaardmandssøn fra Aasene. Indkom i Asylet den 26de Oktober 1899. Dementia. Han var tidligere behandlet i Neevengaardens Asyl. Under Asylopholdet var han sløv, tildels urolig, uvorren og i den senere Tid urenlig; han havde Tilbøielighed til Usædelighed og specielt til at blotte sine Genitalia. Han var altid legemlig svag; mod Slutten af 1903 faldt han særlig af og maatte jevnlig udover ligge tilsengs; fra 24de Januar 1904 laa han stadig tilsengs, havde indimellem Diarré, nød kun lidt Melk. Han døde den 18de Februar.

Obduktionen viste: Ventrikelen betydelig dilateret, indeholder adskillig halvflydende Næringsmasse; Pylorusdelen ringformig, meget fortykket og haard; paa Slimhindesiden er der et Saar, omgivet af haarde Rande. De retroperitoneale Glandler forstørrede. Tarmenes Slimhinde er noget injiceret; Mesenterialglandlerne forstørrede. Leveren stor og blodrig. Begge Nyrer viser Fedtdegeneration.

6. J. O., 47 Aar gammel Sjømand fra Stavanger. Indkom i Asylet den 13de September 1889. Dementia. Han var under Asylopholdet sløv, uvirksom, af og til urolig, ofte truende og skjændende. Den 28de Februar 1904 blev han syg, fik Brækninger og Feber, der vedvarede til den 6te Marts, da han døde.

Obduktionen viste: Croupøs Pneumoni i det graa Hepatisationsstadium i hele høire Lunge; bronkitiske Symptomer i venstre Lunge.

7. E. E. K., 41 Aar gammel Fabrikpige fra Søkkelven. Indkom i Asylet den 7de Juni 1895, overflyttet fra Rotvold Asyl. Dementia. Hun var sløv, urolig og urenlig samt meget uvorren. Var fra Indkomsten af legemlig elendig; hostede og spyttede stadig; havde voldsomme Mennorrhagier. Fra Begyndelsen af 1904 maatte hun jevnlig holde Sengen; hun døde den 19de Marts.

Obduktionen viste Tuberkulose i begge Lunger og Fedtdegeneration af begge Nyrer.

8. I. R., 70 Aar gammel, Gaardbrugers Kone fra Liknes. Indkom i Asylet den 6te Februar 1904. Dementia. 1½ Aar før Indkomsten begyndte hun at røbe Vrangforestillinger, havde Hallucinationer, var tungsindig og tildels forvirret; viste sig farlig for sig selv. Tilstanden forværredes og gjorde Asylophold paakrævet. I Asylet var hun stadig forvirret, urolig og meget urenlig. Den 8de April 1904 fik hun et slaglignende Anfald og laa comatøs hen. Efter 3 Dages Forløb kom hun igjen til Bevidsthed; Urinen var sangvinolent. Hun laa nu tilsengs, indtil hun under Coma døde den 30te April.
- Obduktionen viste en meget anæmisk og tør Hjerne. Hjertets Muskulatur slap og graableg af Farve; udtalt Sklerose af Hjertets Kar og af Aortas Klapper. Begge Nyrer smaa, granulæratrofierede og fedtdegenererede; hist og her sees smaa Blødninger i Corticalis.
9. M. K., 46 Aar gammel Tjenestepige fra Solør. Indkom i Asylet den 15de November 1891, overflyttet fra Kristiania Asyl. Dementia. Hun var under Asylopholdet sløv, uvirksom, urolig og urenlig. I Begyndelsen af Mai Maaned viste hun Ødemer i Underextremiteterne, var soporøs og maatte lægges tilsengs; der udviklede sig snart Coma, hvorunder hun døde den 13de Mai.
- Obduktionen viste: Hjernen meget anæmisk. I høire Lunges øvre Lap opad findes en Del spindelformige Bronkieudvidninger fyldte med purulent Vædske, og omgivet af tykke Bindevævsmasser; i Lungen forresten ligesom i venstre Lunge findes Hypostase bagtil og nedad og Ødem forresten. Begge Nyrer er smaa, viser paa Overfladen Granulæratrofi; Corticalis smal, læderagtig skleroseret, gjennemsat med talrige smaa Cyster; Pyramiderne hyperæmiske.
10. B. O. S., ca. 50 Aar gammel Tjenestepige fra Jondal. Indkom i Asylet den 31te December 1903, overflyttet fra Neevengaardens Asyl. Dementia. Hun havde i Neevengaardens Asyl, hvor hun havde været fra 27de Juli 1901, for det Meste den hele Tid været i Celle. Ved Indkomsten i Rosenberg Asyl var hun forvirret, urolig, aggressiv, urenlig; hun var meget mager og bleg, hostede og tørstede stadig; nogen fysikalsk Undersøgelse var umulig. Under hele Opholdet var Tilstanden ens, og hun maatte jevnlig være i Eneværelse. Den legemlige Tilstand forværredes efterhvert, og hun døde den 7de Juni 1904.
- Obduktionen viste: Ateromasi i Hjerne og Aorta. I Begge Lunger fandtes gamle, tuberkuløse Foci i Toppene; nedover spredte, friske Tuberkelruptioner foruden endel Caverner. Begge Nyrer fedtdegenererede.
11. L. M. O. H., 30 Aar gammel Gaardmandssøn fra Bolsø. Indkom i Asylet den 1ste August 1896. Amentia. Han var tidligere behandlet i Neevengaardens Asyl, var stadig forvirret, urolig, voldsom, aggressiv og urenlig. Han var fra Indkomsten af legemlig elendig, mager og bleg. Fra Februar Maaned 1904 af tog han særlig af i Huld. I Begyndelsen

af Juni fik han Diarré og maatte lægges tilsengs, hostede men havde ikke Feber. Han døde den 14de Juni.

Obduktionen viste: I begge Lunger gamle, skleroserede Tuberkelgrupper i Toppene, i de øvrige Lapper Tuberkelinfiltrater og en Del Caverner. Tarmene viser Injektion af Slimhinden, men intetsteds Ulcerationer; Mesenterialglandlerne er forstørrede og ostagtigt degenererede. Begge Nyrer viser Fedtdegeneration.

12. O. P. S., 37 Aar gammel, Slagters Søn fra Trondhjem. Indkom i Asylet den 7de December 1888. Epilepsia. Han var tidligere behandlet i Trondhjems Asyl. Han havde hyppige Anfald, var sløv, egen, halstarrig, tildels truende indimellem. Fra 1902 af havde han ofte Maveuordner, jævnlig Diarré, der under Diæt og Opiumbehandling atter gav sig. Fra Begyndelsen af Juni 1904 vilde Diarréen ikke give sig, han faldt meget af og døde den 15de Juni.

Obduktionen viste: Hjertets Muskulatur slap og fedtdegenereret især i høire Kammervæg. I Aorta udtalt Ateromasi. Tarmene injicerede i Slimhinden. Intetsteds findes Saar eller Tuberkler. Nedad i Mesenteriet i Regio ileo-cæcalis findes 2 spansknødstore Glandler, der paa Gjennemsnit var af kitagtig Konsistens. Begge Nyrer granulær atrofierede.

13. G. H. S., 41 Aar gammel Tjenestegut fra Søndre Odalen. Indkom i Asylet den 9de Mai 1891, overflyttet fra Gaustad Asyl. Dementia. Han havde tidligere under Ophold hos sin Broder efter Udskrivning fra Gaustad dræbt Broderen med Øxe. Under Opholdet i Rosenberg Asyl var han sløv, forvirret, stærkt hallucineret, ofte urolig og voldsom; indimellem meget farlig for sine Omgivelser. Han var altid bleg og gusten af Udseende og mager. Fra Begyndelsen af April Maaned 1904 faldt han særlig af, hostede meget og spyttede op. I Begyndelsen af Juni begyndte han at plages af Diarré. Han døde den 16de Juni.

Obduktionen viste: I begge Lungers Toppe gamle Tuberkelfoci; nedover sees friske Infiltrater og Caverner. Begge Nyrer er store og fedtdegenererede.

14. M. A. E., 40 Aar gammel Tjenestepige fra Lillehammer. Indkom i Asylet den 27de November 1893. Mania. Hun var tidligere behandlet i Gaustad Asyl, var sløv, de senere Aar meget urolig, saa hun jævnlig maatte isoleres, desuden urenlig. Hun havde oftere Diarré, tildels profus vandagtig, meget stinkende, af og til blodig. De legemlige Kræfter aftog efterhvert; hun havde vedvarende Diarré og døde den 20de Juni.

Obduktionen viste: Sklerose og Forsnevring af Mitralis samt Ateromasi i Aorta. Lever og Milt noget forstørrede. Tarmenes Slimhinde injiceret. Begge Nyrer viser granulær Atrofi.

15. A. A. S., 42 Aar gammel Sjømand fra Haaland. Indkom i Asylet den 7de December 1891. Dementia. Han var tidligere behandlet i Eg Asyl. Han var sløv, uvirksom, urolig og urenlig, var fra Indkomsten af mager, bleg og legemlig daarlig. I Begyndelsen af Marts 1904 maatte han lægges

tilsengs, var forkjølet (Influenza) og havde nogen Feber, men kom sig igjen og var oppe. I April Maaned havde han en Tid Diarré og maatte atter holde Sengen, ligeledes i Mai. Den 10de Juni maatte han tilsengs igjen, havde Diarré, tog nu raskt af og døde den 26de Juni.

Obduktionen viste: I begge Lungers Toppe gamle Tuberkelaf sætninger, i Lappene forresten en Del friske Eruptioner; Tarmenes Slimhinde er i sin Helhed injiceret, der findes enkelte tuberkuløse Saar; Mesenterialglandlerne er betydelig forstørrede og ostagtig degenererede.

16. O. O. K., 69 Aar gammel Pladsmænd fra Hitterdal. Indkom den 9de Juni 1904. Dementia. For 12 à 15 Aar siden begyndte hans Hukommelse at svækkes paafaldende; han røbede ogsaa Forfølgelsesidéer og var stærkt hallucineret; efterhvert forværredes Tilstanden, saa han de 2 sidste Aar aldrig vilde være i Ro, men rømte hjemmefra; han var vrangvillig og gjorde Modstand, naar han hentedes hjem. I Asylet var han aldeles forvirret, urolig og aggressiv, saa han maatte være i Eneværelse; han vilde ikke spise, men maatte mades. Den 26de Juni 1904 laa han hen i en Døs, Døsigheden gik over til Coma, hvorunder han døde den følgende Dag.

Obduktionen viste: Hjernebinderne og Hjernen selv meget blodrige; i Ventriklerne, der er betydelig dilaterede, er der ansamlet adskillig serøs Vædske. Hjernens Kar meget ateromatøse, og der sees aneurysmatiske Udvidninger af Arteria fossae Sylvii's Forgreninger. Hjertet stort, udtalt Fedtdegeneration af højre Halvdel; Aortaklapperne skleroserede; Mitralis rigid og fortykket; Arteriae coronariae skleroserede; i Aorta Ateromasi. Begge Lunger meget congestionerede, især i bagre nedre Parti; enkelte Partier synes rødt hepatiserede, men de flyder dog paa Vand. Bronkierne viser svullen Slimhinde; der er ansamlet i dem gulagtigt, seigt Slim. Under Hjertet findes Diagfragma ganske forkalket i en Haandflades Udstrækning. Begge Nyre er granulær atrofierede; i højre Nyre findes et Par større Cyster.

17. O. A. N., 29 Aar gammel Arbejder fra Hitterdal. Indkom i Asylet den 29de August 1902. Dementia. Han var tidligere behandlet i Eg Asyl fra Oktober 1901—Februar 1902; senere privatforpleiet, men var her umulig paa Grund af Uro og Rønningslyst. Han var før Indkomsten legemlig svag, mager og bleg, taalte daarlig Mad og kastede ofte op. Han tilhørte en med Tuberkulose belastet Slægt. I Rosenberg Asyl var han i det Hele rolig og stille, for det Meste uvirksom. Den 25de Mai 1904 fik han Anledning til at rømme; tilbagelagde Veien til 10 Km. ovenfor Os paa kort Tid; her blev han igjenhentet. Efter denne Tur var han meget medtagen og holdt sig senere hen daarlig. Den 24de August lagdes han tilsengs, havde Diarré; hostede og var hæs; fysikalsk Undersøgelse konstaterede Slimrallen over begge Lunger. Han døde den 11te Oktober.

Obduktionen viste: Tuberkulose i begge Lunger. Sklerose og Stenose af Hjertets Mitralklapper. Tuberkuløse Saar i Tarmene. Fedtdegeneration af begge Nyre.

18. N. T. S., 42 Aar gammel Skibstømmermand fra Grimstad. Indkom den 20de September 1903. Insania epileptica. Han led af Epilepsi fra sit 18de Aar. Anfaldene efterfulgtes tildels af Anfald af Raseri af indtil 2 Dages Varighed. I det sidste Aar før Indkomsten i Asylet havde han Anfald næsten hver Maaned, efterfulgt af Raseri, der varede lige til 8 Dage. Han blev sløv og uvirksom. I Asylet havde han under den første Tid af Opholdet jevnlig Anfald, ledsagede af Uro og Forvirring. Han blev behandlet med Bromkalium. Fra 28de April og til 19de November 1904 havde han intet Anfald. Der indtraf da 6 Anfald paa én Dag, hvorefter han laa comatøs hen til den 24de November, da han igjen kviknede til og kom op. Den 13de December fik han atter Anfald, 3 efter hverandre; han døde pludselig efter det sidste.

Obduktionen viste: Begge Lunger meget blodrige. Hjertet noget stort; Muskulaturen slap, i høire Halvdel er den omtrent fuldstændig omdannet til Fedt, der sees kun et ganske smalt blegt, Muskelskikt. I venstre Ventrikelvæg sees ogsaa gule Spætter og Papillarmusklerne er delvis fedtdegenererede. Aortaklapperne noget skleroserede; i Aorta Ateromasi. Begge Nyrer noget smaa, stærkt hyperæmiske; Corticalis smal.

19. H. H. F., 27 Aar gammel Fattiglem fra Etne. Indkom i Asylet den 15de Juli 1904. Idiotia. Han havde som Idiot været udsat i Privatforpleining; havde ofte været urolig, voldsom og ødelæggende; Tilstanden forværredes efterhvert, saa han var umulig i Privatforpleining. I Asylet var han urolig og sønderrev og sønderbed stadig sine Gangklæder. Fra Begyndelsen af December 1904 spiste han lidet og tog af i Huld; han maatte lægges tilsengs; fik den 24de December Kramper og døde samme Dag.

Obduktionen viste: Hjernen liden. I bagre Del af høire Lungetop findes en halv ertstor forkalket Knude. Hjertet godt contraheret; venstre Ventrikelvæg hypertroferet. Begge Nyrer er granulæratrofierte og tildels fedtdegenererede.

Med Hensyn til de af Tuberkulose døde Patienter skal jeg bemærke, at samtlige ved Obduktionen viste gamle, skleroserede Foci i Lungetoppene, Affektioner, hvis anatomiske Udseende og Forhold med Vished maa pege paa deres Opstaaen langt tilbage i Tiden eller i allefald længere Tid tilbage. Fler-tallet af kroniske Sindssyge, der indkommer i Asylet efter mange Aars Asyl-ophold eller mindre god Privatforpleining, er allerede ved Indkomsten meget suspekter, uden at bestemt Diagnose kan fixeres; Diagnosen af manifest Tuberkulose er endog uhyre vanskelig i mange Tilfælde hos demente Sindssyge; dette Sidste bør tages mere Hensyn til end hidindtil ved Udsættelse af kroniske Sindssyge i Privatforpleining, hvor de ved sin ofte svinske Behandling af Opspyttet let vil kunne blive en farlig Smittekilde, — især hvor der er Børn. Det er saa med disse Patienter, at de i længere Tider, Maaneder, ja Aar kan være suspekter uden sikre Holdepunkter, saa faar de en Dag en Forkjølelse, en Diarré eller, hvad der i de senere Aar oftere har vist sig i Asylet, en

Influenza — og dermed bryder Sygdommen ud, de falder med ét sammen; lignende Forhold ser man hos Kasernesoldater og Straffanger.

Den geistlige Betjening har som tidligere været 1 maanedlig Bibellæsning paa hver Afdeling.

Til Eiendommens Vedligehold har været anvendt Kr. 1 867,38. Til Inventar Kr. 934,83.

Af Asyllæge Einar Martens' Beretning for Møllendal Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.

Sundhedstilstanden har i Aarets Løb været særdeles god.

Paa Mands- og Kvindeafdelingen er opført to nye Badehuse med Paa-klædningsværelse og nye, emaljerede Kar. Vaskeriet, der viste sig forliddet, er nedrevet og opført nyt samt forsynet med nyt Inventar, desuden er udført en Del mindre Reparationsarbejder.

Følgende afgik ved Døden:

1. A. P. N., 75 Aar. Patient, der tidligere altid har været frisk saavel legemlig som aandelig, fik for ca. 5 Aar siden et let apoplektisk Anfald, hvorved han i nogle Dage mistede Mælet og maatte holde Sengen, men kom sig snart igjen. Lignende Anfald senere havde samme Forløb. Men efter et, der indtraf nogle faa Uger før Indkomsten, kunde han ikke staa, ikke tale, og syntes at være døv, dertil var han urolig og tildels voldsom. Han er stærktbygget, men daarlig ernæret. I Asylet faldt han, da han skulde gaa ned fra Soveværelset, næsegrus fremover og nedover Trapperne med Hovedet imod Stenhellen udenfor Indgangsdøren. Det viste sig ved Undersøgelsen, at han kun var faldt de 2 nederste Trin af Trapperne ud af den aabenstaaende Dør. Ved Lægens Ankomst var han uden Bevidsthed; der randt Blød ud af Øreaabningerne og Næsen; begge Orbita var blodunderløbne og Øinene fremskudte. Han døde 27de Marts, 3 Dage efter Faldet.

Sektionsresultat: Omkring Øinene og i høire Tinding Blodudtrædelser under Huden. Mellem Kraniet, der var af almindelig Tykkelse, og Dura mater saaes paa flere Steder, saasom i Taget af Orbita bagtil, samt i høire Fossa media, Blodudtrædelser. Efter Fjernelse af den løsnede Hinde sees en uregelmæssig Frakturlinie fra Spidsen af høire Tindingben gennem Ala temporis ossis sphenoidalis, lidt foran Sella turcica, gennem venstre Vinge, hvor den bøier bagover og stanser i Sqvama ossis temp. Paa

høire Side findes desuden en kortere Fraktur paa Grændsen mellem Pars petrosa og Pars squamosa; denne Brudlinie forener sig fortil med den tidligere omtalte i høire Vinge af Kilebenet. I de tynde Hinder, svarende til de omtalte Brudlinier, findes udtalte Blødninger, der saavel i høire som venstre Temporallap strækker sig dybt ind i Hjernesubstansen; denne danner saaledes i høire Tindinglap en mørkerød, grødet Masse. Paa flere Steder i den hvide Substans i Frontallappen og Occipitallappen paa høire Side samt i en Del af Centralganglierne paa venstre Side sees Emollitions-foci af indtil en Nøds Størrelse af grødet, gullig Beskaffenhed. Paa høire Side i den lille Hjerne findes en aragtig Fordybning af Størrelse som en Fingertop. Hjernen er i det Hele liden. Hjertet er stort, og Muskulaturen i venstre Ventrikel noget fortykket. I Septum sees et fibrøst Parti, der gaar gennem hele Væggen, denne er nedad mod Spidsen udbuget aneurysmatisk til Høire i Udstrækning af omtrent en 2-Øres Størrelse; her sees ogsaa en vel ertstor Polyp. Hjertets Kar er betydelig sklerotiske og tildels kalkinfiltrerede, men Klapperne og Aorta omtrent normale. I Nyrene sees talrige aragtige Inddragninger.

2. A. A. M., 46 Aar. Var frisk indtil hun for omtrent 15 Aar siden i et Bryllup med engang blev sindssyg; hun besvimele, og da hun kom til sig selv, var hun rasende. Efter en Maanedes Tid blev hun frisk igjen og fuldt arbejdsdygtig; senere fik hun nu og da Anfald af 8—14 Dages Varighed, men var i Mellemrummene frisk. En Broder og Moderen samt et Søskendebarn har været sindssyg. Efter det sidste Anfald, der indtraf et Par Uger før Indlæggelsen i Asylet, har hun været voldsommere og mere støierende end nogensinde samt flere Gange optraadt truende. Efter Familiens Mening skal Aarsagen til Sygdommens Optraeden være Kjærlighedssorg samt Tilbøielighed til religiøse Grublerier. Hun døde 19de August af Lungetuberkulose, der ved Obduktionen paavistes i begge Lunger.
 3. A. S. A., 54 Aar, var med Hensyn til Intelligens meget sparsomt udrustet af Naturen. Da han var omtrent 17 Aar gammel, gik han tilsjøs og fór i omtrent 5 Aar som Matros. Efter et Fald paa Hovedet ombord blev han underlig af sig, saa at Skibets Fører maatte beordre de øvrige Matroser til at have et vaagent Øie med ham. I det sidste Aar før Indlæggelsen i Asylet har han havt Anfald af Raseri, hvorunder han viste sig voldsom og truende. Han var en overordentlig stærkt udviklet Mand, der paa Grund af sine herkuliske Kræfter kunde være farlig og derfor maatte mødes med megen Opmærksomhed. Han døde 28de Oktober af Hjerteparalyse; Dagen forud laa han tilsengs uden at klage over noget, og uden at der ved Undersøgelsen kunde paavises noget abnormt; $\frac{1}{2}$ Time før Døden havde han spist sin fulde Kost til Middag. Obduktionen viste Hjerteparalyse.
-

Af Asyllæge Hans Evensens Beretning for Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

Der afsloges 17 skriftlige Andragender om Optagelse mod 13 det foregaaende Aar; der blev indlagt én Syg mere, nemlig 8. Det daglige Middelbelæg var 85,3 mod 85,7 det foregaaende Aar; det største daglige Belæg var i begge Aar 87. Grunden til, at der saa sjelden bliver en Plads ledig i Asylet, er den, at Størstedelen af Asylets Belæg udgjøres af en fast Stok Pleiepatienter, som ikke egner sig til Anbringelse udenfor Asyl. Man er derfor trods Trangen til Asylplads meget varsom med at tilraade Privatpleie forsøgt, og Resultaterne er ikke altid opmuntrende. 2 af de i 1903 forsøgsvis Udskrevne har Asylet maattet tage tilbage igjen; en tredje, som nogle Maaneder efter Udskrivelsen blev voldsom og maatte sættes under Vagt, kunde ikke paany skaffes Plads her. I 1904 gjordes Forsøg med en Kvinde, som ikke vilde været udskrevet, hvis ikke Asylets forrige Overvogterske havde erklæret sig villig til at tage hende. Af de andre 5 Udskrevne udgik de 4 som Døde i en Alder af 63, 70, 73 og 81½ Aar.

Sundhedstilstanden har været mindre god, forsaavidt der i Aarets Løb optraadte 6 Tilfælde af Tyfoidfieber, 2 paa Mandssiden (ét i Marts og ét i April) og 4 paa Kvindesiden (ét i Juni, ét i Oktober og 2 i December). 3 af Tilfældene paa Kvindesiden brød ud hos Syge paa samme Værelse; dette og Sengene var efter første Tilfælde grundig vasket og derpaa fuldstændig opmalet, og Sengklæderne var desinficerede. Smitten antoges kommen ind med Melk; ude i Byen optraadte spredte Tilfælde Aaret rundt. Samtlige angrebne Kvinder og for en Tid ogsaa en af Mændene overførtes til Trondhjems Sygehus; den ene af Kvinderne, som tillige havde Tuberkulose, er afgaaet ved Døden i 1905; de øvrige helbrededes.

Der indtraf 4 Dødsfald (1 Mand og 3 Kvinder). To af de Døde fortjener at omtales lidt nærmere, da Tilfældene i flere Retninger frembyder Interesse.

Til de vanskeligere kliniske Spørgsmaal kan høre Afgjørelsen af, hvad en Tilstand af Nedtrykthed i 40—50 Aarene er Tegn paa. Holder man sig alene til de to Grupper Melankolien (forsaavidt man hermed forstaar en egen Sygdom i Tilbagegangsaarene) og den manisk-depressive Sindssygdom, vil selve *Forløbsmaaden* i mange Tilfælde slet ingen Veiledning give. Det er vel saa, at det intermitterende Forløb, — ikke saa meget at Anfaldene vender tilbage, som at de gaar tilbage til det Normale, — er meget betegnende for den tilbagevendende Sindssygdom; men derfor er det ikke sagt, at særlig Gjentakelsen af Anfaldene netop er noget væsentligt ved Sygdommen. Det bliver i saa Fald af forholdsvis ringe Betydning, om vi har med ét eller flere Anfald at gjøre, ligesom

enhver Diskussion om Mani som egen Sygdom da bliver ørkesløs. Det intermitterende Forløb med gjentagne Anfald kan Melankolien (i *Kraepelin's* Begrændsning) ogsaa have i visse Tilfælde, og der er manisk-depressive Former, som forløber kontinuerlig. Paa de formodede *Aarsager* til Sygdommens Udbrud kan der kun lægges liden Vægt, al den Stund vi for de nævnte Sygdomsgrupper ikke kjender noget til den egentlige Aarsag. Det har derfor ingen Berettigelse at tale om endogene Anfald, om hvilke det heder, at Aarsagen skal ligge i Hjernen selv, i Modsætning til exogene; i sidste Fald knytter man alene Udbruddet til et Moment, hvori man dog ikke ser Sygdommens Aarsag. En Henviſning til, at Melankolien meget ofte bryder ud ved en eller anden ydre Anledning, bør nok tages med i Betragtning, men lader En i Stikken overfor det enkelte Tilfælde. Ofte nok gjælder det samme Forhold ogsaa for Udbrud af en Nedtrykthed tilhørende den tilbagevendende Sindssygdom. Det er alene den pludselige Begyndelse uden mindste Foranledning, som har diagnostisk Værd, idet den taler meget stærkt for manisk-depressiv Sindssygdom. Det lange Forstadium med Tegn paa svækket Sind og skral Helse eller rettere sagt den snigende Begyndelse letter i mange Tilfælde Erkjendelsen af en Melankoli; men afgjørende er den ikke. Man henvises da her som oftest ellers til at erkjende Sygdommen af *de i Øieblikket foreliggende Sygdomstegn*. Derfor bør man ogsaa, naar den Diagnose, der er stillet, viser sig feilagtig, paany tage Tilfældet op til Behandling og se, om det dog ikke havde været muligt at komme til en rigtig Erkjendelse af de Tegn, som forelaa, istedetfor at trøste sig med den almindelige Følelse af vore Diagnosers Utilstrækkelighed. Ud fra dette Synspunkt skal først omtales et Tilfælde, der opfattedes som Melankoli, men senere viste sig at være en manisk-depressiv Sindssygdom.

1ste Tilfælde.

Flere Sindssyge i Familien (Farmor, Faster, Farbror, to Mostre), hvis Sygdomsform det endnu ikke er lykkedes at bringe paa det Rene ved senere Undersøgelser. Den Syge selv var opvakt, snil og omgængelig og levede et lykkeligt Familieliv som Husmand. Ved Indlæggelsen er der oplyst, at han *i de senere Aar* havde været meget hengiven til religiøs Læsning. En Søndag i Oktober 1881 — han var da 47 Aar — var han urolig af sig, men Sindssygdommen mærkedes angivelig først næste Dags Aften, da han talte om at have seet og kjæmpet med Djævelen. Han blev noget roligere, men forsøgte om Tirsdagen at skjære Halsen over paa sig med en Faaresax; Spidsen af Saxen trængte ind i Spiserøret. Den anlagte Forbinding forsøgte han at kvæle sig med, og nogle Dage efter prøvede han at bide Hul paa en Pulsaare. Han holdtes da bunden med Taug, snøret om Lemmerne. Han var nedstemt og ansaa sig fordømt, vaagnede dog en Morgen glad, da han havde seet Himlen aaben og havde faaet Haab om at komme derind, men var snart efter lige tungsindig. Sønnen var daarlig; Appetit og Afføring i Orden. Han indlagdes i Asyl 5te November 1881, havde et ængsteligt, mismodigt Udtryk og ludende Holdning; var hed i Hovedet og havde hyppig Puls (der havde dannet sig en Absces paa Halsen efter det første Selvmordsforsøg). Han var fuldt orienteret,

stille og rolig, klagede over Angst og Syndenød, «var udenfor Naaden og redningsløst fortabt». Han fik 40 Draaber Morfin om Aftenen, begyndte at sove bedre, svarede lidt raskere og syntes efter et Par Uger allerede mindre nedstemt; var dog overbevidst om, at han aldrig mere kom hjem igjen. Mod Maanedens Slutning havde han et Anfald af Angst og Uro og hørte herunder Stemmer, som beskyldte ham for at have dræbt 16 Personer; han var nu sikker paa, at han vilde blive begravet levende, og ventede stadig i Angst paa, at Nogen skulde komme og bringe ham bort fra Asylet. Stemmerne, som nu beskyldte ham for at have gjort alt mulig galt, blev efterhaanden mindre plagsomme, men var dog ikke borte før ud i Februar næste Aar. Stemningen lysnede efterhaanden over Nytaar; han var forøvrigt lidet meddelsom, svarede paa Spørgsmaal om Befindende bare: «det er nu ikke værre»; han sattes til Ved-sagning og var ganske flink i Arbeide. Midt i Februar viste han Interesse for at tale med Folk fra Bygden, og da han en Maanedes Tid efter syntes normal, hjemsendtes han efter eget Ønske 24de Marts (som «helbredet»). Han blev imidlertid strax efter Hjemkomsten urolig og ængstelig igjen, ja havde allerede under Jernbanereisen følt sig underlig og forstumlet. Han fik ikke sove, syntes noget fra Mavegruben fløi op i Hovedet paa ham, og bad Omgivelserne passe paa, at han ikke kom til at tilføie sig noget Ondt. Han længtede selv tilbage til Asylet. Han indlagdes da igjen 3die April 1882; paa de faa Dage, han havde været borte, var han bleven kjendelig mager. Han følte sig strax efter Indlæggelsen rolig og tilfreds, men var nogle Dage efter atter nedtrykt, havde Prækordialangst, klagede over Smerter under Brystet, sov daarlig og bad om at faa Morfinen tilbage. Han havde forøvrigt sine gode og daarlige Dage; kunde indimellem være mere oplivet og meddelsom og deltog med Lyst i Gaardsarbeidet; til andre Tider var han mere nedtrykt, klagede over Mavesmerter og daarlig Søvn; Angst havde han egentlig ikke, men plagedes af en Følelse af Utryghed og Usikkerhed, som altid bragte ham til at opponere mod Lægen, naar denne fandt ham normal. Selv bragte han aldrig Spørgsmaalet om Hjemreise paa Bane, og da et Par Aar var gaaet, og Lægen slog paa Udskrivning, forklarede han, at bare Tanken om en saadan Forandring var nok til at fremkalde Angst hos ham; desuden var han ikke altid ganske fri for Stemmerne og følte sig i det Hele langt fra som den, han var, før Sygdommen kom paa. Han gik ofte og smaasnakkede med sig selv og bad da til Vorherre og kunde ogsaa om Natten imellem holde Enetaler om religiøse Emner. Enhver liden Begivenhed som Datterens Reise til Amerika, Konens Besøg eller en Medpatients Død bragte ham strax ud af Ligevægt, saa han gik tilsengs en Dag eller to, spiste lidet, sov daarlig og var trist. Paa denne Maade gik Aarene hen; fra 1887 taalte han ikke engang at gaa i Kirke. Han var snil og arbeidssom, men stadig faamælt og indesluttet. Hvergang Hjemreisen kom paa Tale, blev han urolig og ængstelig for at faa Sygdommen igjen som første Gang. I de følgende Aar havde han endel Feberanfald, hvis Aarsag ikke kunde findes; han følte sig ofte mat og var imellem mere trist. En Nat i Oktober 1899 sprang han op af Sengen i Forskrækkelse, idet han hørte en Stemme, som

sagde, han skulde bringes ud for at dræbes, sov lidet en Tid efterpaa og hørte Stemmer. Han kom i den urolige Afdeling, og det varede længe, før han fik Mod paa at flytte tilbage til den rolige. Efter hvad han oplyste et Par Aar senere, havde han seet og hørt meget Folk, troede, Kongen var kommen hid, og saa Skygger og Aander, som snakkede til ham fra Taget; de sagde, han skulde sige det og det og «bruge Kjæften sin»; men han satte sig op imod det. Han syntes ogsaa, alle blev onde paa ham; men da han kom op, var der Ingen, som havde noget imod ham. Han syntes ikke, han kunde ligge, da han hele Tiden havde det for sig, at der var Nogen, som vilde snakke med ham. Stemmerne blev borte i Begyndelsen af 1900, og Tilstanden var derefter den samme som tidligere.

Paa den Tid, jeg først saa ham, gik han i sit 68de Aar. Han sad ofte med bøiet Hoved og saa ned, smilte svagt ved Tiltale, snakkede ikke stort af egen Drift, var forsagt og smaapuslet uden nogen Foretagsomhed, men gjorde et noksaa naturligt Indtryk, naar man gav sig i Snak med ham. Han forklarede sig greit og ordentlig, kom stadig tilbage til sin Svaghed, havde Ondt i Hovedet og over Livet, maatte ofte tage Midler for at faa Afføring, sov i Regelen noksaa godt og altid efter Middag, en enkelt Nat imellem bare 2—3 Timer. Humøret, sagde han, var daarligt. Paa Spørgsmaal, hvad han tænkte paa, svarede han, at han *ikke tænkte paa noget videre*; Tankerne var rare. Han var ikke længere ængstelig, men tvivlte somme Gange paa at blive frelst, «en eneste Ondskabssynd er jo nok til at dømme et Menneske» — og imellem syntes han, der var ingen saa stor Synder som han. «Noget mere Synd end Andre gjorde han dog heller ikke; han var for ræd til at gjøre noget galt». Han taalte saa lidet; naar de Andre snakkede stygt, fik han Ondt over Livet; han turde ikke altid læse Aviser engang, da der stod saa meget stygt i dem. «Men han læste da Evangeliet for Dagen». Han havde ikke Mod til at komme hjem mere, følte sig for svag dertil. Selvmordstanker havde han ikke havt paa mange Aar.

Hans religiøse Ringhedsidéer, Mangel paa Selvtillid, lette Paavirkelighed af ulystbetonede Indtryk, det umiskjendelige Tegn paa Svækkelse, som laa i den stærke Indsnævring af hans aandelige Omraade ved en lidet udtalt Stemningslidelse, og dennes Grundtræk af Angst — alt dette førte uvilkaarlig til Diagnosen: en Melankoli, som ikke var gaaet over i Helbredelse. I samme Retning talte Sygdommens uafbrudte Varighed i 21 Aar, de tidligere Angstanfald og livlige Sansbedrag. Oplysningerne ved Indlæggelsen tydede nærmest paa en snigende Begyndelse af Sygdommen; det forbigaaende Omslag i Stemningen den ene Morgen og den forholdsvis raske Bedring efter Indlæggelsen i Asylet var af de Uregelmæssigheder, som Melankolier ikke sjelden byder paa, og de traadte fuldstændig tilbage overfor Jevnheden i det senere langvarige Sygdomsforløb. Der var dog ét Sygdomstegn, som kunde have gjort Diagnosen Melankoli tvivlsom, og det var den udtalte psykomotoriske *Hemming*. Naar der nu bagefter spørges, om Sygdommen ikke kunde været rigtig erkjendt af de forhaandenværende Sygdomstegn, saa maa det indrømmes, at Diagnosen nok

havde været mulig. Jeg kan ikke erindre noget Tilfælde, som mere slaaende har vist Rigtigheden af *Kraepelin's* lagttagelse, at Hemningen er Kjendetegnet paa den manisk-depressive Sindssygdom og ikke paa Melankolien. Dermed er naturligvis ikke Melankoliens Selvstændighed afgjort.

Det videre Forløb efterlader ingen Tvivl, om hvor Sygdommen hørte hjemme. Under mit Fravær i 1903 havde han et Anfald af Uro et Par Maaneder om Høsten. Der er kun anført, at han hørte Stemmer bl. a. af Engle, hørte det sige fra Gaden, at han og hans Kone skulde have faaet Penge, og talte om Dyr, som han mente at have i Kroppen; han havde ogsaa en Nat ringet paa Ringeapparatet i Stuen og en Dag kastet Madrassen paa Gulvet. Man gjør neppe nogen Feil ved at gaa ud fra, at dette Anfald har været af samme Art som det følgende.

Da jeg atter saa ham Sommeren 1904, var han som tidligere. Den 11te September viste han lidt forandret Væsen, var ængstelig, hørte, han ikke skulde blive her, men dræbes, vilde alligevel bede om at faa være. Han troede nok, de fra den urolige Afdeling vilde gjøre ham Ondt, og tog for alle Tilfældes Skyld Farvel med Lægen. Han blev lagt tilsengs, men vandrede imellem oppe, lidt ængstelig; «de siger, han skal dø». Han troede, han havde Rotter i Maven. 1ste November er der anført om ham: Han har været mindre ængstelig det Sidste. *Egentlig tungsindig kan han ikke siges at have været*, om end hans Frygt for at blive ført herfra o. l. har været depressivt farvet; tydelige Selvbefredelser er han ikke fremkommet med; men han har dog taget det som noget naturligt at skulle straffes og har med Tak modtaget Forsikringen om Tilladelse til at faa være her fremdeles. Igaar Morges lidt smilende. Inat urolig, har sunget, tildels høit. Idag munter, snaksom, synger og ler, fortæller vidt og bredt, viser let Idéflugt og lader sig aflede af foreviste Gjenstande, som han dog ikke altid gjør til Udgangspunkt for nye Forestillingsrækker. «Det er den himmelske Aron, som vil have ham til at snakke — tirilili — stop i Bakken, sagde Karl Johan. (Et Nøgleknippe holdes frem). Ja slig gjorde Gamledoktoren, naar han skulde vække os op. (En Pung). Jeg fandt engang en Pung med Lapper og k (?) og Tagger alle Steder» — hvorpaa han fortsætter med en Tale om to Syndere, som det ikke lykkes at faa nogen Sammenhæng i. Beretter nogenlunde rigtig om sin Sygdoms Begyndelse; paa Spørgsmaal, om han aldrig i sin Ungdom havde været syg paa samme Maade, svarer han nægtende; «han havde bare en Feber, hvorunder han saa Folk — det staar vel i Protokollen; det var Dr. D. dengang; han er død nu» o. s. v. Han er fuldt orienteret; Ugedagen ved han af Middagsmaden, Aarstallet bliver: «4—95 —1905 skulde jeg sige — Tusental og 18-Hundretal og saa begynder vi paa 2 000-Tal — gaa undaf; De skal snart faa vide det, siger de. (Hvem?) Jeg ved ikke; der er en Engel her ogsaa, En, de kalder for Stor-Johan. Han har talt med Doktoren inat ogsaa og en af Gutterne til Overvogteren; ogsaa Rotterne snakker — «og Tisper og Kat og Marihøner og Fluer». Han tror ikke længere, at Rotterne holder til i hans Mave; han har ikke forstaaet det før nu. Nu har han nemlig to Katte i Maven, som er blevet sat derind,

forat de skulde spise ham op; hvorledes de kom ind i ham, ved han ikke; det er som en Aand. Der er En, som siger, han skal synge — det er Overlægen, det. Naar Aanden sætter det paa ham, saa snakker han baade Tysk og Engelsk og Fransk ytterlig (o: udmærket). Aanden er sommetider over ham i Sengen, sommetider under».

Han blev stadig livligere, viste typisk manisk Afledning ved Synsindtryk, begyndte at bande og snakke liderligt, beskyldte Overvogteren for at drive Utugt med Datteren, sang og lo: «Alalop, lop, lop, — aleop lea la», snakkede uafsladelig, saa han ikke fik Tid til at spise — «han kunde da ikke snakke og spise paa en Gang!» Han gestikulerede ikke synderlig og holdt sig i Sengen. Tidligere stammede han altid; nu snakkede han flydende.

Den motoriske Uro tiltog, han kastede Spyttbakken, slog ud en Del Ruder, ødelagde Spisestel og Møbler og kastede Maden udover Gulvet, blev umedgørlig, gik oppe og fór imellem ud paa Gangen. Han fik en dobbeltsidig Lungebetændelse, hvoraf han døde 20de November.

Ved Sektionen fandtes foruden Pneumonien Tegn paa en afløben gammel Tuberkulose i Lungetopperne. Bortset fra et Par smaa Kalkkorn i Aortaklapperne fandtes ingen Arteriosklerose; heller ikke i Hjernekarrene var der makroskopisk noget at se. Den tykke Hjernehinde hang adskillig fast ved den meget kompakte Hjerneskele. De tynde Hinder var temmelig serumfyldte, stod tildels som spændte Blærer over Furerne, noget blodfulde; paa venstre Side omtrent ved bagre Centralvinding saaes en kronestor Blodudtrædelse. Vindingerne var noget smale; Hjernens Vægt omtrent 1400 Gram.

Til *mikroskopisk Undersøgelse* var desværre ikke opbevaret noget af Kar og Hinder. I et Præparat fra Baghovedlappen fandtes paa flere Steder langs et lidt større Kar i Marven, som var omgivet af forholdsvis talrige Edderkopceller, nogle friske Blodudtrædelse; de indtog Bredden af et Immersionssynsfelt og en à to Længder. Der fandtes ingen Forandring i Omgivelserne, fremforalt ingen Gitterceller. Karmængden i Barken syntes ved første Øiekast at være større end vanlig, hvad der ved nærmere Eftersyn viste sig at skyldes de andre Elementers Faatallighed; der saaes dog enkelte Nøster af Kar, som havde Præget af at være nydannede. I endel Kapillærer var Væggen tykkere end normalt. Der fandtes forøvrigt ikke mikroskopisk noget Tegn paa Arteriosklerose af Karrene i Bark og Marv.

I Barken er *Nervcellernes* Anordning bibeholdt; men Rækkerne er temmelig tynde. Der er ingen Kjerneforøgelse i det cellefattige Lag, hvorimod Marven er paafaldende kjernevig. I Pyramidecellelagene er der et *betydeligt Udfald af Nervceller*. Enkelte Immersionssynsfelter viser bare 2—3 Celler med bevaret Form, ja et sogar ingen. Derimod er Synsfeltet oversaaet af Stumper af Celleudløbere, Skyggedannelser, Brokker af farvbar Substans og Kjernelegemer. De Celler, som er mindst forandret, og hertil hører de store motoriske Celler, viser Tegn paa en ikke synderlig vidtkommen *kronisk Cellesygdom*. Cellelegemet er kantet, Udløberne synlige lang Vei, tildels snoede, Kjernekerne ikke mere runde, Kjerneindholdet mørktfarvet, Fibrilbanerne farvede. De mere

angrebne Celler viser, at der til den kroniske Cellesygdom er stødt en *Pigmentdegeneration*, som har ført til Cellernes Undergang; de farvbare Bestanddele er blegnede, omdannet til Pigment, som videre er vakuoliseret, indtil hele Cellen flyder hen. Det er overhovedet sjældent, at den farvbare Substans lader erkjende den oprindelige Anordning; i Partiet over Kjernen og ud i Spidsfortsatsen kan den endnu ligge i Klumper og Linier, og der er en Antydning af Baner at se; men ellers er den flydt sammen til en jevn blaa Masse. I denne optræder gjerne fra Kanterne af Hulrum af forskjellig Størrelse, i Begyndelsen indeholdende lyst gult Pigment; paa enkelte Steder, baade paa Basis og om Spidsfortsatserne, kommer det undertiden til Dannelselse af uformelige Pigment-sække. Af de større Pyramideceller, som har bevaret sin Form, findes der ikke mange, som ikke har Masser af Pigment, og noget nær det samme gjælder de smaa Pyramideceller, som ellers ikke pleier at indeholde Pigment. Pigmentet resorberes, og Cellelegemet repræsenterer sig da som et Maskeværk med meget blegtfarvede Rande om Hulrummene. Celleudløberne er for største Delen ikke synlige mere. Den ægformede, næsten kantede, mørke Kjerne lægger sig excentrisk i Cellen og synes at tiltage noget i Størrelse; Kjernelegemet holder sig til det Sidste meget mørkt og stort. Kjernen lysner igjen; Membranen holder sig længe og kan synes tykkere end normalt, men bliver efterhaanden tyndere paa sine Steder, slaar Bugter, og tilsidst flyder hele Kjernen hen.

De Nerveceller, som holder paa at gaa tilgrunde, er gjerne omleiret af *Gliakjerner*. Der er i Pyramidecellelaget ingen Gliatorøelse, som svarer til det betydelige Udfald af Celler, men der sees enkelte meget store lyse, ligesom sammensmeltede Kjerner. De fleste af de talrige Gliakjerner i Marven er smaa og mørke; endel lyse er der iblandt, men sjelden over middels Størrelse. Gliacellerne er jevnt pigmentholdige, men Farvestoffet optræder kun i Korn, intetsteds i Masser. Paa Overfladen af Barken er der et ubetydeligt Filt med forholdsvis fine Fibre; i Barken forøvrigt sees ingen Gliafibre udenom Karleierne. Edderkopcellerne om de større Kar i Marven har et i *Nissl*-Præparater synligt Protoplasma, dels geléagtigt, dels finkornet.

Forandringerne var lige meget udtalt i de undersøgte Vindinger fra Pande-, Central- og Baghovedlappen.

Om Marvfibrenes Forhold kunde de anvendte Methoder ingen paalidelige Oplysninger give.

Under den ialt 21 Aar lange Depressionsperiode var Stemningen, i de senere Aar ialfald, lidet udtalt. Det er i det Hele et Forhold, som paa langt nær er tilstrækkelig paaagtet, at ikke *alle* Anfald af den manisk-depressive Sindssygdom fortjener Navn af «Stemmings-Sindssygdom». Især er det ingen Sjældenhed, at de kroniske Former, baade maniske og depressive, frembyder et udvisket Sygdomsbillede. Al Friskhed er borte; Handlingen foregaar saa at sige paa et lavere aandeligt Niveau. Jeg bortser her helt fra Blandingsformerne, hvis selvstændige Optræden i Tilfælde, hvor Diagnosen ikke lader sig bestride, ihvertfald er meget sjelden.

Man er overhovedet ikke længe i Virksomhed ved et Asyl, som væsentlig har gamle Tilfælde, før det gaar op for En, at netop de gamle Tilfælde kunde trænge til at blive optaget til grundig Behandling. Det er saa langt fra, at de ikke frembyder noget af Interesse, at det meget heller er paa Tide, at dette Materiale tildeles noget af den Opmærksomhed, der hidtil mest er bleven de nye Tilfælde tildel. Det burde være forbi med de Tider, da man følte sig fritaget for at beskæftige sig med en senil Dement eller en Idiot (som ofte var en Kataton), fordi der «ikke er noget at gøre ved dem», da overhovedet hver «gammel Dement», uanseet hvad Sindssygdом han led af, var fredlyst som Studieobjekt.

Den anden af de afdøde Manisk-depressive var i senere Aarrækker et saadant Exempel paa en Mani, som Glansen var gaaet af. Der er forøvrigt Tilfælde i Asylet, som viser det Samme i langt høiere Grad end Afdødes.

2det Tilfælde.

Det gjælder den ene af to *Tvillingsøstre*, som begge led af manisk-depressiv Sindssygdом. *Søsteren* fik sit første Anfald 35 Aar gammel; det vides ikke mere om det, end at det hurtig gik over. Andet Anfald i 45 Aars Alderen; der var iforveien gaaet tungt Arbeide ved smaa Kræfter og svær Blødning efter en Abort; men selve Anfaldet begyndte pludselig uden nogen Leilighedsaarsag med Nedtrykthed, Angst, religiøse Grublerier, forbigaaende Sansbedrag, efterfulgt af en kort manisk Periode. Anfaldet gik over efter 1½ Maanedes Asylbehandling; senere har der været flere Anfald. Ogsaa Mormor var «melankolsk»; en Brodersøn behandledes i Asylet for Dementia præcox.

Patienten fik sit *første* Anfald 25 Aar gammel. Det var depressivt med Ængstelse, Uro og religiøse Ringhedstanker og gik over efter 3 Maaneder. 8 Aar efter (1875) var hun om Sommeren søvnløs en Tid, men kom sig igjen uden Lægehjælp; ud paa Høsten kom Søvnløsheden tilbage, hun fik Sansbedrag baade for Syn og Hørelse, var ængstelig, men blev saa ustyrlig og ødelæggende, rev Klæderne af sig, gik nøgen omkring, skreg, mente Broderen vilde myrde hende. Uroen lagde sig efter nogle Dages Asylophold, og der synes efter Beskrivelsen at have været en kortvarig Tilstand af manisk Stupor; hun drev omkring unden Sans for Arbeide, talte ikke, uden hun blev tiltalt først; hun syntes at have fuld Sygdomserkjendelse. Der var ingen Støhed i Bedringen; imellem var hun søvnløs og ængstelig. Hun blev taget hjem efter knapt 3 Maaneder og udskrevet helbredet.

Ved næste Gangs Indlæggelse i 1879 oplyses, at hun i Mellemtiden har havt to forbigaaende Anfald, og allerede 3 Maaneder efter brød det *femte* Anfald løs, angivelig efter en betydelig Forkjølelse. Det var manisk. Efter en Tids Geschæftighed og fremfusende Optræden blev hun urolig, støiende, høist urenlig, sang og snakkede uafbrudt, mest usammenhængende, havde Sansbedrag og var ødelæggende. Hun slog ud Medicin, vilde heller ikke vide af Mad, saa hun maatte tvinges til at spise. Anfaldet gik over paa et Par Maaneder.

De tre næste Anfald var ligeledes maniske og forholdsvis milde; de begyndte pludselig efter Besøg hjemmefra og gik over efter et Par Uger; 6te og 7de fulgte raskt paa hinanden, 8de kom efter et halvt Aars Mellemrum. Tilstanden ansaaes for utryg, og *efter det 6te Anfald kom hun til at blive i Asylet lige til sin Død*, ialt 23 Aar. Hun var orienteret under disse Anfald, men havde et stivt og forvirret Ansigtstudtryk; der var liden Sammenhæng i, hvad hun sagde. Under det 8de Anfald var hun *afvexlende stuporøs og stoiende*. Naar hun var urolig, sang hun uafadelig, svarede ikke paa Spørgsmaal, vilde ikke tage Medicin og maatte ofte gives Maden.

Mellem det 8de og 9de Anfald, som ligeledes begyndte pludselig, gik der 6 Uger. *Mellemrummet var ikke ganske frit*; hun var sær og vanskelig, tilbøielig til at klage og sov imellem daarlig. Efterat Uroen vel havde lagt sig, hørte hun fremdeles en Tid kjendte Stemmer hjemmefra; saa indtraf Moderens Død, som virkede meget nedtrykkende paa hende, og efter en Maanedes Depression slog Tilstanden atter om i manisk Uro fulgt af Pirrelighed; først Februar 1883 faar hun Ord for at være rolig og snil igjen. Hun ansees nu for *normal* et Aars Tid, men skildres dog som *mere taus og indesluttet* end før; hun havde liden Trang til at indlade sig med de andre Syge.

Der er i det Hele anført 36 Anfald. Nogen Regelmæssighed i deres Optræden er der egentlig ikke Tale om. Fra det tiende Anfald var de fleste *Mellemrum* af 1—3 Maaneders Varighed, lidt færre varede op til $\frac{1}{2}$ Aar, fem op til 1 Aar; én Gang gik der 1 Aar og 9 Maaneder og en anden Gang hele 2 Aar og 8 Maaneder mellem to Anfald. Selve *Anfaldets* Varighed var lidt mere konstant, nemlig i Halvparten af Tilfældene to Maaneder; en enkelt Gang varede det bare én Maaned; det længste Anfald stod paa i 4 Maaneder. Besøg af Familien eller Brev hjemmefra antoges nogle Gange at have udløst Anfaldene, ligesaa Søsterens Indlæggelse i Asylet; som oftest fulgte de paa en Bronkit med astmatiske Besvær, som hun jevnlig led af efter det 9de Anfald. Bronkiten fulgtes dog ikke altid af Anfald, men vel af daarlig Søvn, og da Tilstanden opfattedes som mistænkelig, blev hun hver Gang behandlet profylaktisk med Morfinindsprøitninger. Naar der saaes god Virkning heraf, var det naturligvis tvivlsomt, om Frygten for Anfald virkelig havde været begrundet; maniske eller depressive Sygdomstegn var ikke iagttaget. Andre Gange, da *hun selv* frygtede for at blive daarlig igjen, var der heller ingen Virkning at se. Indimellem de større Anfald har der især de senere Aar været enkelte *abortive* af nogle Dages Varighed; dels var bare Søvnlen daarlig, Udseendet lidt grublende, Befindendet ikke godt, dels var hun lidt unaturlig snaksom. Sygdommen *optraadte den hele Tid i afgrændsede kortvarige Anfald*; vel var hun ikke som før mellem Anfaldene; men Mellemrummene bød ikke paa maniske Træk, heller ikke tydelig depressive, kanske med Undtagelse af nogen Antydning til Hemning.

Anfaldene efter det 9de var alle maniske og stemte temmelig nøie overens. De indlededes gjerne med nogle Dages Beklemmelse, Mismod og Sygdomsfølelse, Søvnløshed, Hovedpine, Grættenhed og daarlig Madlyst. Derefter brød Uroen ud temmelig pludselig og naaede i kort Tid sit Høidepunkt. Hun skreg

da Dag og Nat, gik tildels oppe i Linnedet, bankede i Doren, sang og rimede under livlige Gestus, snakkede usammenhængende. Hun var da altid umedgjørlig, fra det 11te Anfald voldsom, slog om sig, naar Nogen kom i hendes Nærhed. Fra det 18de Anfald begyndte hun ogsaa at føre liderlig Snak og var urenlig. De tidligere maniske Anfald var i Regelen gaaet over med Uroen; men allerede i 10de Anfald var Tilstanden vekslede og Bedringen rykkevis; den ene Dag skildres hun som ganske normal, den næste var hun atter ugrei og smaasnakkende, ondsindet og heftig, og naar Uroen havde lagt sig, fulgte der senere næsten altid en Periode, da hun var vanskelig og umedgjørlig, skjændende og grov, før hun atter kom i sine vante Folder. Hun vilde ikke være ved at huske stort fra Anfaldets Høidepunkt og snakkede nødig derom. En Psoriasis, som første Gang iagttoges i 1896, forværredes altid under Anfaldene.

En mere indgaaende Skildring af Sygdomstegnene i de seneste Uroanfald vil vise, hvor afbleget det maniske Billede var, selv om Diagnosen ikke var til at tage Feil af. Hun holdt sig i Regelen i Sengen, og udenfor endel livlige Udtryksbevægelser var der *ingen Bevægelsestrang*. Hun snakkede bare uafslædig og sang eller skreg imellem. Hun stod ikke i nogen Rapport med Omgivelserne. Der var *ingen tydelig Afledning* med associativ Bearbejdelse af Sansindtrykkene. Hun svarede oftest ikke paa Spørgsmaal eller gav Udenomssvar, som ihvertfald røbede, at hun opfattede dem; vilde ikke ud med Navnet paa Dagen («den første i Ugen») eller Maaneden («5 Uger til Jul»), men opgav rigtig Fødselsaar og Alderen ved Indlæggelsen («kan da lægge sammen, multiplicere og dividere»). *Stemningen var mat*, nærmest munter, men Latterudbruddene kunde veksle med Graad, og det Meste af hendes Snak om Løst og Fast fremførtes i en ganske ligeglåd Tone. *Tempoet* var ogsaa saa *langsomt*, at det ikke var nogen Sag at faa alt med. Det var *sjelden* at høre en tydelig *Idéflugt* og Klangassociationer («hun bævrer som en Fisk, helst Ludefisk; det var den bedste Fisk, C. fik (et tidligere Medlem af Kontrolkommissionen); gamle Doktoren ligger i Jorden, Benene, Hænder, Hatte, Harelab, Fuglevinge»). Det Meste af hendes Snak var ganske *usammenhængende*. Som Prøve gjengives følgende Notat, hvor Parenteserne indeholder Lægens Spørgsmaal og Bemærkninger, og * betegner seksuelle Forestillinger. (Maaned?) «15 Kopper — det var for dyrt der — har spist op Musen her (græder lidt); hun bad saa vakkert for sig — 3 Krambodsvende og Jenter — ja, sa' Ola, du kan være en Skidt — (synger) — den Skolelærer giver nok tabt — (taler igjen) — staa til et Mønster — gammelt Trin — Laban var uforsagt. — Farvel, jeg tager ei Bryn (?). sa'n Per — hvad skal du med Maskin nu? Det er forfærdeligt, sa' Jon. (Dag?) Torsdag — Himmelfart — er du gul og graa, hvilket Syn! — Tyskerne — Pas paa, at ikke Løitnanten * dig ihjel — der kommer en Kvaksalver, kalder sig Mak. (Sovet inat?) Ja passelig. (Renlig? Svarer ikke. Spørgsmaalet gjen-tages). Jeg er ypperlig! (ler) — tag dig paa Næsen; Næsen har jeg faaet af Vorherre — har du Tiltro? (Udslettet?) Jo, godt. Har du mange Piller paa dit Hjerte (tidligere brugt Arsenikpiller for sin Psoriasis!) — fik du Kaffe der — det var ingen *tysk* (tager sig i Næsen) — der er det *Brusk* — jeg er saa

tussen saa, tute-rute-ruteni. (Har hidtil ligget ganske rolig, men reiser sig nu i Sengen). Et Haar maa man have — er du dømt til Døden? (Ser paa Væggen) — har Væggelus — har du mistet noget? (Hører De Stemmer?) Gitarren stemmer. (Syner?) *; tjsø, tjsø, vi har baade Sjø og Land her — O hellig Aand kom til os ned — værre værre lagt paa Knæ — du knæled du Per — du taber altid» o. s. v.

Under det sidste Uroanfald viste hun Tegn paa Kræft og døde heraf efter et Par Maaneders Sygeleie. Ved *Sektionen* fandtes Leveren, som veiede 3,3 kg., fuld af gule og graa optil æblestore Knuder, hvoraf de fleste var grødede, næsten henflydende Galdeblæren fuldstændig oblittereret, tykvægget, afdelt i en Række større og mindre Kamre, fulde af facetterede Galdesten; der lod sig pille ud 72, de fleste ertstore. Pylorus var infiltreret af en fast Kancermasse. De bagenfor liggende Mesenterialkjertler dannede et eneste Knytte af Kræftknuder. I høire Lunge en bønnestor Metastase. Arteriosklerose af Aorta og Hjernearterier. Den tykke Hinde fastheftet til Skallen, saa de maatte tages ud sammen, men ikke tydelig fortykket. Den tynde Hinde blakket og udspilet af Serum, især over forreste Halvdel af Hjernen, løsnedes let fra Hjernesubstansen og var ikke meget tykkere end normalt.

Ved *mikroskopisk Undersøgelse* fandtes Forandringerne at være de samme i de forskellige Lapper, men paa enkelte Steder mere vidtkomne end paa andre. Der var ingen Forandring i Barkens Arkitektur. Hvad der strax faldt i Øinene, var den store Kjernebigdom i Marven, i enkelte Lapper ogsaa de mange hyperplastiske Gliakjerner i det normalt cellefattige Lag. Endelig var Cellerækkerne tynde.

Det viste sig ved nærmere Undersøgelse, at der tildels havde fundet Sted et ganske betydeligt *Udfald af Nervoceller*. Nogen helt normal Celle fandtes knapt. Cellesygdommen svarede ikke helt til nogen af *Nissl's* Typer. Celleformen var som oftest ikke synderlig forandret, kanske lidt mere kantet, men der var faa Celler, som i udtalt Grad viste den kroniske Cellesygdoms Form. De fleste havde mest Lighed med «*Celleskrumpningen*». Den farvbare Substans var omdannet til en jevn Masse, men enkelte intenst farvede Dele blev dog længe staaende, især Kjernekappen, Basallegemet og Delingskeglen. Undertiden laa Resterne i mørke Klumper langs Randen af Cellen. Imidlertid tog ogsaa Banerne Farve. Axonet var synligt, men Celleudløberne ellers forsvandt. Kjernen noget svullen, ragede tildels ud over Cellekanten, var ikke ganske rund. Kjernesaften let farvet, saa Kjernen næsten altid var lysere end Cellen, saa længe der var farvbare Cellebestanddele tilbage. Kjernerne blev mere utydelig, jo længere Sygdommen var fremskreden. Kjernelegemet stærkt farvet, tildels excentrisk eller helt ude i Randen. Ganske faa Celler var pæreformige og gjennemsat af Hulrum med tykke, stærkt farvede Vægge (Voxkagesygdom). Andre Celler stod det «*kornede Henfald*» nærmest. Celleranden var tjafset og beklædt ofte det pericellulære Skrumprum, saa Kjernen laa midt i et ufarvet Rum; undertiden var der Vakuoler i Celleranden, og i de mest forandrede Celler var hele Cellelegemet henflydt; i Høiden hang enkelte Tjafser af det ved

Kjernemembranen. Celleudløberne forsvandt tidlig. Den farvbare Substans var omdannet til en kornet Masse, uden at dog hvert enkelt Korn lod sig erkjende. Kjernen var mindre og Formen trekantet med afrundede Hjørner. Skyggedannelser af afdøde Celler var sjeldne; derimod var der mange Nervecellekjerner i Synsfeltet uden Cellelegeme. Nervecellerne indeholdt ikke mere Pigment end vanlig.

Der var ingen synderlig Fortykkelse af Gliafiltet paa Barkoverfladen, heller ingen Gliafibre i Pyramidecellelaget og de smaa Cellers Lag udenfor Karrene. Ligesaa lidt var der mange regressivt forandrede Kjerner i Barksømmen. Dog var der i denne Henseende adskillig Forskjel paa Lapperne. Baade i Bark og Marv var der en Rigdom af lyse store Gliakjerner med Pigment udenom. Enkelte var lige saa store som Nervecellekjerner i motoriske Celler og havde 2—4 store Kjernelegemer. Kjernelingsfigurer saaes ikke. Ved de mørkere Gliakjerner, som sjelden tilhørte pigmentholdige Celler, var Cellelegemets ydre Begrænsning ofte synlig i *Nissl'*-Præparatet. De store lyse Kjerner syntes at spille en Rolle ved Nervecellernes Undergang.

Enkelte smaa *Kar* i Marven var hyalinsklerotiske. Nogle lidt større Kapillærer syntes fuldstoppede af Endothelkjerner. Adventitiacellerne indeholdt rigeligt lyst grønt Pigment.

Det vil formodentlig for Mange være en Overraskelse, at der i en Sinds sygdom, som for ikke ret lang Tid siden ansaaes for «funktionel», findes saa betydelige Udfald af Nerveelementer i Barken som i de to meddelte Tilfælde. Vel maa der regnes med Forandringer som Følge af Alderen og af de Sygdomme, der førte til Døden, og Tilfældene er forsaavidt ikke rene nok til at oplyse om den manisk-depressive Sindssygdoms patologiske Anatomi. Først Rækker af Undersøgelser vil give fast Grund at staa paa. Men det ligger alligevel nær at sætte det betydelige Udfald af Nerveelementer i Forbindelse med den aandelige Svækkelse, som i de senere Aar var tydelig fremtrædende i begge Sygehistorier, om end ikke noget særlig iøinefaldende Træk. At det ingen Almengyldighed har, at manisk-depressive Anfald gaar tilbage til Normen, har forlængst den kliniske Erfaring vist for ældre Tilfældes Vedkommende. Der er en viss Tilbøielighed til Progression ogsaa i denne Sygdom. Kanske indgaaende anatomiske Undersøgelser kan komme til at grundlægge en Opfatning, som kunde afløse den gjængse, men aldeles utilfredsstillende Antagelse af Sygdommens «endogene» eller «degenerative» Natur.

Af Direktør Selmers Beretning for Rotvold Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.

I 1901, Aaret for Overflytningen til Rønvik Asyl, var				
Liggedagene	100 353	og	Middelbelægget	275
i 1902 var	Do.	95 933	«	Do.
				262
i 1903 «	Do.	93 575	«	Do.
				256,37
i 1904 «	Do.	98 424	«	Do.
				268,9.

Det vil af disse Tal sees, at Virkningen af Overflytningen til Rønvik nu har begyndt at tabe sig meget, og at man stærkt nærmer sig et lignende stort Belæg, som tidligere.

Ved Afgivelsen af forrige Beretning udtalte jeg Haab om, at der ved den nye Ordning af Distriktet sandsynligvis vilde blive mindre Søgning til Asylet og derved lettere Adgang til Plads med et mindre Belæg. Det saa nemlig saa ud efter de indkomne Andragender om Plads, hvilke var færre end i tidligere Aar.

Nu viser imidlertid dette sidste Aar igjen forøget Søgning, og Andragender om Plads er tiltaget, saa de ikke har været færre end for Aabningen af Rønvik Asyl.

I 1901, da altsaa Tromsø Stift søgte til Rotvold med sine Syge, indkom der 265 Andragender om Plads; i omhandlede Aar, 1904, var Antallet af Andragender 277. Naar hensees til, at ved Aabningen af Rønvik Asyl ophørte Distrikter med en samlet Befolkning af 256 900 Individuer at søge Rotvold Asyl, medens de nye Distrikter, der kom istedet, nemlig Dele af Hedemarkens og Kristians Amter, kun har en Befolkning omtrent halvt saa stor, nemlig 138 880, synes dette Forhold noksaa paafaldende. Det tør dog muligens bero paa Tilfældigheder i et enkelt Aar, saa man ikke tør slutte noget deraf. Uagtet der har været en betydelig Vexel af Belægget, — der indkom 97 Mænd og 106 Kvinder og udgik 90 Mænd og 99 Kvinder, — har det til mange Tider paa Grund af den stærke Søgning været vanskeligt at skaffe Plads for alle Tilfælde, der anmeldtes og tiltrængte Asylbehandling.

Det maa derfor ansees for en heldig Foranstaltning af Medicinalstyrelsen, at den har bevirket Namdalens Fogderi for Eftertiden henlagt til Rønvik Asyl. Rotvold vil derved lettes en Del (kfr. Justitsdepartementets Skrivelse af 2den Februar 1905).

Paa Tabel XX er kun medtaget som paavirket ved Arv saadanne Tilfælde, hvor Sindssygdom er forekommet hos den Syges nærmeste Slægt, Forældre, Bedsteforældre eller Søskende og det som oftest hos flere af dem. Der er saaledes blandt de opførte Tilfælde flere, hvor baade Far og Farfar, eller Far

og Farmor, eller paa lignende Maade paa mødrene Side, har været syge og det tildels endog paa samme Maade og med de samme Tilbøieligheder, særlig Suicidium, som den nuværende Syge.

Saalænge man ikke har nøiagtigere Kjendskab til de rene Psykosers Pathogenese, har man foruden Arv ikke mange andre sikre Aarsagsmomenter at holde sig til. Af andre Aarsager opgives gjerne flere, og det bliver ofte en ren Skjønssag, hvilken Vægt man vil tillægge de enkelte.

Den arvelige Indflydelse ser man derimod saa ofte og saa tydeligt at gjøre sig gjældende, at jeg er tilbøielig til at tro, at man snarere tilskriver den for liden end for megen Vægt.

Af de udgaaede blev 9, 6 Mænd og 3 Kvinder, udsatte til Forpleining i Malvik. Af disse er imidlertid 1 Mand igjen indtagen i Asylet, 1 Kvinde udgaaen af offentlig Forpleining og en anden overflyttet til Hjemstedet.

3 Mænd udgik efter afgiven Erklæring. De var samtlige Straffanger og indlagt fra Landsfængslet i Trondhjem.

En blev erklæret sindssyg, Paranoia, hvorefter han benaadedes og indlagdes i Rotvold Asyl.

Af de to øvrige befandtes den ene at lide af stærk Nevrastheni, saa han var paa Grændsen af Sindssygdom. Efter Ansøgning fik han Straffen suspenderet indtil videre.

Den anden befandtes noget abnorm, dog ikke i den Grad, at han kunde regnes for sindssyg; han bragtes tilbage til Fængselet.

Om de indtrufne Dødsfald skal oplyses:

Af Tuberkulose døde 3 Mænd og 3 Kvinder. Af disse indkom 2, 1 Mand og 1 Kvinde, i et meget langt fremskredet Stadium af Sygdommen og døde efter ganske kort Ophold, 1 à 2 Maaneder.

En anden af Kvinderne, der døde af tuberkuløs Peritonit, var antagelig ogsaa inficeret før Indlæggelsen. Ved Obduktionen fandtes nemlig Lungerne sunde og fri for Tuberkler, medens Udgangspunktet for Infektionen maatte antages at være Genitaltraktus, da Uterus og Ovarierne var opfyldt deraf.

Efter dette kan Tuberkulose ikke siges at have forekommet særlig hyppig i Asylet, og det forekommer mig, at den har været i nogen Aftagen i de senere Aar.

Jeg skal i Anledning heraf oplyse, at i de sidste Aar er samtlige tuberkuløse Kvinder, naar Sygdommen har været tydelig diagnosticerbar, blevne overførte til Asylets Epidemilokale, hvorved de altsaa har været isoleret fra de øvrige Syge.

Det maa jo ansees heldigt at kunne holde disse lidet renlige og spyttende Syge adskilte fra de øvrige, men Foranstaltningen bliver noget kostbar ved det forøgede Tilsyn, hvortil der oftest tiltrænges egen Pleierske.

For 2 Mænd og 7 Kvinder er opført som Dødsarsag Insania, da der ikke kunde paavises nogen organisk Lidelse.

Den ene af disse Mænd var 69 Aar gammel. Hans Sindssygdom ytrede

sig som en senil Melankoli; under Perioder med Næringsvægning imellem gik det langsomt, men stadigt nedover, og han døde marastisk.

Den anden Mand var 30 Aar gammel, af sund Slægt. Han havde opholdt sig nogle Aar i Amerika og var et Par Maanedes før Indlæggelsen kommen hjem derfra i ikke ganske normal Tilstand; han var forstemt og inde-sluttet. Dette tiltog mere og mere, og han blev tilslut ganske taus og uvillig til at tage Næring til sig.

Efter ca. 8 Dages næsten fuldstændig Faste hjemme, blev han bragt til Asylet. Han saa da ikke særlig medtagen ud, men var i høi Grad afvisende og modstræbende, saa han modsatte sig enhver Undersøgelse. Han laa ganske taus, og kun et Par Gange under Fodringen fremkom han med enkelte Ytringer, som: han skulde ikke spise, Jesus fastede 40 Dage, og Guds Naade er bedre end Djævelens Værk; det var bedre, man dræbte ham strax.

Han laa i Regelen stille tilsengs, dog havde han ogsaa enkelte Uroraptus, hvorunder han sprang op, skreg og raabte og gererede sig paa en egen Maade.

Det var umulig at faa ham til at nyde noget, og Fodring gennem Sonde var den eneste Maade, hvorpaa man kunde faa bibragt ham Næring; men ogsaa dette gav daarligt Resultat. Han kastede strax alt op igjen, idet han pressede og anstrængte sig derfor til det yderste.

Om denne Opkastelse udelukkende beroede paa en Villiesakt i hans Pressen med Bugmusklerne, eller om der tillige var en Hyperæsthesi af Ventrikelen, saa der indtraadte spontane Kontraktioner i den, skal jeg ikke kunne afgjøre, men det saa noget underlig ud, at ved hver Fodring, hvor smaa Portioner man anvendte, indtraadte strax Gulpen og Brækning, naar han begyndte at presse. Næringsklysterer nyttede heller ikke, de pressesedes strax ud.

Paa denne Maade blev Ernæringen for liden, og under stadig Aftagen af Kræfterne døde han 16 Dage efter Indlæggelsen.

Vi fik erfare, at man kan komme til at staa magtesløs ligeoverfor Næringsvægning ogsaa. Jeg skal tilføie, at man blandt andet ogsaa ved Narkotica søgte at nedsætte Irritabiliteten, uden at det ledede til noget.

Sektionen viste intet bestemt abnormt. Ventrikelens Slimhinde var belagt med seigt, glasagtigt Slim, og der saaes i den enkelte punktformige Hæmorrhagier.

Af de 7 Kvinder, for hvilke Dødsårsagen er opført med Insania, døde de 5 under Collapsfænomener efter et ganske kort Ophold, fra 3—15 Dage. De indkom i Asylet i en Tilstand af Forvirring og Uro, et Slags Delirium acutum, der hurtig medtog deres Kræfter.

Sektionen gav intet Holdepunkt til nærmere Bestemmelse af Døds-årsagen.

Hos de 2 øvrige havde Sygdommen et noget andet Forløb. Den ene, der var en 71 Aar gammel Kone, led af senil Melankoli. Hun var urolig og ængstelig og viste stærke Selvmordstendentser. Hun døde efter 9 Maaneders Ophold under tiltagende Afkræftelse.

Den anden forpleiedes i Asylet i hele 10 Aar. Ved Indlæggelsen var der en udbredt Polynevrit med Svækkelse i Motiliteten i Underextremiteterne,

særlig Læggemusklerne, der senere blev ganske paralytiske. Den ledsagende Sindssygdом havde ogsaa i udpræget Grad det for den polynevritiske Sindssygdом (Korsakoffs Sygdом) karakteristiske Præg, nemlig en høi Grad af Glemsomhed for det nys passerede. Havde saaledes nogen af hendes Slægtninge besøgt hende, var dette kort efter ganske ude af hendes Erindring.

Ved Siden heraf var der Vrangforestillinger om uretfærdig Behandling og Forstemthed derover. Forgiftningsfrygt gjorde sig ogsaa undertiden gjældende, saa hun nægtede at spise og maatte fodres med Sonde. Hun viste sig ofte ganske desorienteret baade med Tid og Sted, og nogen rigtig Forstaaelse af Stillingen viste hun aldrig. I det Hele var den psykiske Tilstand med Undtagelse af Glemsomheden adskillig vexlende i den første Tid. Der optraadte endog enkelte Anfald af Uro med Skrig og Angst. Senere faldt hun mere og mere hen i en tilsyneladende indifferent Sløvhedstilstand. Hun laa stille med lukkede Øine og svarede ikke. Denne Stilhed afbrødes nu og da ved en pludselig Opvaagnen, hvorunder hun reiste sig raskt op i Sengen og begyndte at tale. Hendes Tale var da stereotypisk den samme hver Gang; hun spurgte op igjen og op igjen, hvor hun var, hvor længe hun havde ligget her, hvorfor hun skulde ligge her, hvad ondt hun havde gjort, hvorfor hun ikke fik dø o. s. v. Derpaa lagde hun sig pludselig ned igjen og blev liggende som tidligere. Under denne Døsighedsperiode var der den hele Tid en fuldstændig Næringsvægning og en stadig Modstand og Uvillie mod alt, hvad der maatte gjøres med hende. Hun maatte derfor lige fra Høsten 1895 daglig fodres med Sonde og altid under den samme Protest og Modstand. Kun en sjelden Gang imellem, især under de omtalte Stunder af Opvaagnen, lykkedes det at faa hende til at drikke et Glas Melk, men ogsaa da altid under de tydeligste Tegn paa Uvillie og Modbydelighed.

I mange Aar holdt Tilstanden sig uforandret paa denne Maade; lidt efter lidt blev hun dog svagere, og i den sidste Tid før Døden indfandt der sig Tegn paa Hjertesvækkelse, saaledes lette Anfald af Besvimelse, naar man skulde have hende op af Sengen.

Efter Familiens Ønske blev Sektion ikke foretagen.

En Mand, 38 Aar gammel, døde af Paralysis generalis. Der havde været syfilitisk Infektion, hvortil senere kom tabetiske Symptomer, og endelig en Paralysis generalis med almindelig Gang og Udvikling.

Endelig er 3, 1 Mand og 2 Kvinder, opført som døde af Pyæmi. Den anførte Mand var 41 Aar gammel, havde længe været dement og havde flere Gange været indlagt i Asylet. Af en Medpatient var han bleven tilføiet et ubetydeligt Saar i Panden. Han vilde ikke tillade nogen Behandling deraf, men brugte paa egen Haand de forskjelligste Ting og klorede stadig Saaret op. Det Hele saa ogsaa saa ubetydeligt ud, at der ikke toges nogen videre Notis deraf. Efter ca. en Maanedes Forløb paa denne Maade, opstod en Phlegmone omkring Saaret, og den udbredte sig hurtig under hele Galea med Pusiafiltration og gangrænøs Destruktion.

De to Kvinder var begge ældre Individider, 65 og 61 Aar gamle. Den

ene var dement efter et apoplektisk Insult med paafølgende Hemiplegi; den anden havde været dement i mange Aar og var i høi Grad umedgørlig og vanskelig at behandle. Hos begge kom det til større Decubitus, hvorfra Infektion og Feber.

Sundhedstilstanden. I flere Aar har Sundhedstilstanden været god, men i omhandlede Aar kan jeg ikke karakterisere den anderledes end som ganske ualmindelig god. Der har saagodtsom ikke indtruffet Sygdomstilfælde, og de faa, der har indtruffet, har alle været lette. Jeg henviser herom til vedlagte Sygeliste. Paa denne er dog ikke medtaget de dødelig endende Tilfælde. Dødsfaldene er omtalt særskilt og opført paa egen Liste.

Arbejdsvirksomheden og Tvangsmidler. Man vil af vedlagte Fortegnelse over Procenttallet af arbejdende Syge og Opgaven over en Del af Udbyttet deraf faa et nogenlunde Begreb om Udstrækningen af Arbejdsvirksomheden. En Post kunde dog tiltrænge lidt nærmere Omtale, da den udgjør en stor Del af mange Syges Beskæftigelse, nemlig Vedskjæring. Jeg vil derfor oplyse, at den Ved, der forbruges i Asylet, 350 til 400 Favne aarlig, bliver saget, kløvet og anbragt af Patienter, samt for en stor Del opkjørt og oplagt fra Kaien. Da al denne Ved anskaffes i Form af Kub- eller Stokkeved, bliver Arbejdet dermed end mere.

Om Tvangsmidler, det vil sige Isolation, er der gjort Rede i Beretningen for forrige Aar. Jeg har intet videre at tilføie.

Ogsaa hvad Underholdning og Adspredelser angaar er der forholdt paa samme Maade som tidligere.

Gudstjeneste har været afholdt i Overensstemmelse med Regulativet og ligeledes er Prestens og Skolelærerens Besøg og Virksomhed foregaaet efter tidligere Bestemmelser.

Af Direktør Sollieds Beretning for Rønvik Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.

— — Som det vil sees er Antallet af Dødsfald 20, af hvilke Halvparten (5 Mænd og 5 Kvinder) skyldes Tuberkulose. Efterat Asylet nu er fuldt belagt, har det til sine Tider været vanskeligt at ordne de Tuberkuløses Forpleining saaledes, at Smitteudbredelse fra dem med Sikkerhed lader sig udelukke. Da Antallet af tuberkuløse Kvinder var paa det Høieste, indrettedes et Værelse paa Vagtafdelingen for disse med et fra den øvrige Afdeling helt

adskilt Stel. Hvis der skulde blive bygget en væsentlig paa Pleiepatienter beregnet ny Anstalt, vilde det være en god Ting at knytte til den en særskilt Afdeling for Tuberkulose, hvortil Statsasylet kunde sende smittefarlige og suspekte Patienter.

Af de Døde skal jeg nærmere omhandle følgende:

L.No. 272, Skippers Søn, født 1881, sindssyg fra 15-Aarsalderen med katatone Symptomer, senere delvis forpleiet hjemme, delvis paa Asyl; ved Indlæggelsen 1ste Oktober 1903 dybt dement med Uroraptus og hyppig Urenlighed. Over Nytaar blev hans Udseende daarligere, der optraadte uregelmæssig Feber, og 18de April 1904 hørtes Knatrelyd over og under venstre Clavicula og i Fossa supraspinata; i det sparsomme Expektorat kunde ikke da paavises Tuberkelbaciller, men 13de Mai konstateredes saadanne. Der indtraadte stærk Afmagring, og Almenbefindendet forværredes. Da han var meget urenlig med sit Opspyt, fik han, strax han blev susppekt paa Tæring, sit eget Værelse. Her blev Gulvet og Sengen foruden at sæbevaskes ogsaa jevnlig overvasket med en 2 pCt. Lysolopløsning. Den 23de Juli var begge Fodblad og venstre Knæ pastøst ophovnede. Urinen viste en gulgrøn Farvetone og indeholdt rigelig Albumin (Esbach 4,5 pCt.), men gav ikke Karbolreaktion. Der indtraadte Diarréer, og han døde 4de August. Ved Obduktionen fandtes udbredt Tuberkulose i Lunger og Tarme, amyloid Degeneration af Lever og Milt. Nyrene sendtes Rigshospitalets patologisk-anatomiske Institut, hvorfra Professor Harbitz velvillig oplyser, at der ved mikroskopisk Undersøgelse paavistes en akut parenkymatøs Nefrit (Epitheldegeneration i de snoede Kanaler, Albumin og Cylindre i Kanalerne, normale Glomeruli).

L.No. 277, Pige, født 1874, indkom 3die Oktober 1903 under Diagnosen Idiotia, saa daarlig ud og havde den sidste Tid hostet en Del med slimet Expektorat. Vægten var ved Indkomsten 56 Kgr., holdt sig senere jevnt, noget over 57 Kgr., indtil Begyndelsen af Mai 1904, fra hvilken Tid den stadig aftog; 26de Mai hørtes enkelte Blærer paa høire Side under Clavicula udad. Efterhaanden blev Lungesyntomerne mere fremtrædende, og 17de Juni konstateredes Tuberkelbaciller. Af Hensyn til mulig Smittefare havde hun sit eget Rum, hvor Gulvet af og til vaskedes over med Lysolopløsning. Den 30te Juni er noteret: Spiser lidet, men drikker bra Melk og Bygsuppe, hoster mindre, kun af og til lette Febrilia. Urinen mørkegrøn, skiddenfarvet, sur, klar, indeholder ikke Albumin, ikke Blod, giver ikke Reaktion paa Karbol eller paa Galdefarvestof; 7de Juli: Urinen var frisk lysegul, men har ved Henstand Natten over antaget den samme skiddengrønne Farve som før, indeholder ikke Albumin. Lysolvaskningen seponeredes. Om Sommeren bedredes Tilstanden noget, hun kunde tildels være oppe og ude og var feberfri, men i September begyndte det at gaa jevnt nedover, der kom Feber paa indtil 40° vesp., men ikke Albumin i Urinen; Hosten tiltog, og hun døde 7de November. Vægten var 1ste November 39,2. Obduktionen viste udbredt Tuberkulose i Lunger og Tarme. Professor Harbitz undersøgte velvillig Nyrene og udtaler om dem: I de snoede Kanaler sees Epithelet i stor Udstrækning

i begyndende Degeneration, Cellekjerne lader sig ikke eller kun vanskeligt farve, Protoplasma er kornet, opsvulmet, Cellegrænserne mod Kanalernes Lumen uregelmæssigt opflossede. I Kanalerne er der tildels en kornet Masse. I de Bowmanske Kapsler ingen udprægede Forandringer, heller ikke ved Karrene, dog er disse i enkelte Gebeter stærkt blodfyldte, Bindevævet normalt.

Det interessante ved disse Tilfælde er Spørgsmaalet, om Lysolvaskningen er Aarsag til den akute Nefrit, der øiensynlig har givet Sygdommen en pludselig Forværrelse med hurtig paafølgende Død. Det maatte i Tilfælde opfattes som en Inhalationsintoxikation, og det er jo ikke urimeligt, at Nyrerne hos disse stærkt svækkede Individer kan have været lidet modstandsdygtige overfor Intoxikation, men paa den anden Side skulde man vente Karbolreaktion af Urinen. Professor Harbitz anser det ikke udelukket, at Nefriten kan skyldes Lysolvirkning. Det bør dog erindres, at begge Syge en Tid brugte Creosotal, og det er kanske ikke udelukket at søge Aarsagen der. Skulde Lysolvaskning selv med saa rigelig Ventilation, som her er, kunne foraarsage Forgiftning, maa det være meget betænkeligt at benytte den til Desinfektion, som vistnok sædvanligt paa Landsbygden, hvor der kanske som Regel ingen Ventilation kan ventes.

Ogsaa i følgende Tilfælde, hvor Lysolvirkning er udelukket, optraadte der Nefrit.

L.-No. 315, Fiskers Kone, Fin, 25 Aar gammel, indkom 29de December 1903. Faderen var sindssyg, selv er hun opdraget paa det lappiske Barnehjem og har havt Skrofulose. Gift i 3 Aar, har havt et Barn, der døde 6 Uger gammelt, nu gravid paany. Blev pludselig sindssyg i September, angivelig fordi hun blev ræd en liden Hund. Hun raste, lo, grimaserede, skreg og var rent forvirret og ustyrlig, ødelagde alt hun fik fat paa. Efter 3 Dage blev hun roligere, behandlede med Laxantia, hvorunder Tilstanden bedredes, men hun holdt sig deprimeret og slap uden Arbejdslyst. I Slutningen af November blev hun tiltagende sløv, gav forvirrede Svar, havde let for at græde, men ingen Uroanfald. Som Regel var hun renlig.

Ved Indkomsten 29de December 1903 var hun afmagret, havde Keratit paa høire Øie og talrige andre skrofuløse Symptomer, men intet abnormt ved Hjerter og Lunger. Hun var orienteret, men apathisk. Temperaturen to Morgener omkring 38, ellers normal. Den 18de Januar 1904 fødte hun en, som det syntes, fuldbaaret Gut, der veiede 2 500 Gram. Fødselen gik let, men der var stærk Blødning bagefter; Temperaturen gik i den første Uge jevnlige op til 38°, og Udseendet var daarligt. Efterhaanden kom hun sig lidt, men 25de Februar gik Temperaturen pludselig op til 38,8, og der udviklede sig en høiresidig tør Pleurit med Temperatur paa op til 40,4, der dog i den følgende Maaned gik helt tilbage, men der kunde paavises kort Perkussion over høire Apex, forlænget Exspirium under høire Clavicula, uden Hoste. I Løbet af Forsommeren kom hun sig udmærket, kom op, kunde tildels beskæftige sig med Haandgjerning, var smilende og fornøiet, men holdt sig taus og interesseløs. Vægten, der efter Fødselen var faldt til 35 Kg., steg til 47,5 i Midten af Juni. Ved

denne Tid begyndte imidlertid Febrilia paa optil 40° vesp., Ansigtet antog et opdunstet Præg, Pulsen holdt sig omkring 114, med Respiration 28; der hørtes enkelte Blærer under høire Clavicula og Knatrelyd under venstre; 19de Juni paavistes Albumin i Urinen. Under tiltagende Symptomer fra Lungerne med Hæmoptyser og høi Feber afmagredes hun stærkt og hurtigt og døde 27de Juli.

Obduktionen viste i Lungerne rigelig Tuberkelafsætning med begyndende Ramollissement, Pericardiet sammenvoxet med høire Hjerter, dets Muskulatur slap, gulagtig, tynd; i Pleura, Milten (Vægt 532 Gram), paa Leverens Overflade og i Nyrene rigelig Afsætning af miliære Tuberkler, de sidste amyloid degenererede.

L.-No. 333, Gaardbruger, 82 Aar, uden arvelig Belastning, skal i sine yngre Dage have været drikfældig. I Februar 1904 roede han Fiske, havde anstrængende Arbeide, spiste lidet og sov angivelig kun én Time i en Uge, var ved Hjemkomsten 25de Februar urolig, søvnløs, rastløs, blev snart forvirret og truende, saa han 5te Marts s. A. indlagdes i Asylet, viste sig fuldstændig forvirret og i stadig Uro, yderst debil og døde allerede 8de Marts. Obduktionen viste en gennemgaaende og stærkt udtalt Arteriosklerose; Omentum majus gik nedad over i en blyantstyk, senet Streng, der fæstede sig til venstre for Symfysens Midtlinie, hvor den var endnu tykkere og spaltede sig i flere senede Streng, der kunde forfølges ud til Siden i forskellige Retninger.

Sundhedstilstanden har været i det Hele tilfredsstillende. I Mai optraadte 18 Tilfælde af Influenza (desuden 1 i Marts og 2 i Juni), og i Maanederne Oktober—December var der 33 Tilfælde af Diarré, som gav Indtryk af epidemisk Opræden.

Af Asyllæge Hans Evensens Beretning for Kriminalasylet.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels.

Asylet havde ialt 2 Tilfælde af Tyfoidfeber, der skyldtes Smitte gennem Melk; der var paa samme Tid adskillige Tilfælde af Sygdommen ude i Byen. Overkokken var den første, som blev angrebet; Blodprøven fra hende viste tillige Paratyfusreaktion. Den angrebne Syge, der havde været med ved Madhøntning fra Kjøkkenet, indlagdes i Trondhjems Sygehus, hvor han døde. Forøvrigt var Sundhedstilstanden upaaklagelig.

(Forts.)

- Nr. 112. Fattigstatistik 1901 og 1902. (*Assistance publique.*)
- 113. Norges Bergværksdrift 1901, 1902 og 1903. (*Mines et usines.*)
- 114. Skolestatistik 1902. (*Instruction publique.*)
- 115. Norges Handel 1904. (*Commerce.*)
- 116. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1903. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
- 117. Folkemængdens Bevægelse 1896—1900. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population. — Résumé.*)
- 118. Livs og Dødstabeller 1891/02—1900/01. (*Tables de mortalité et de survie.*)
- 119. Rekruteringsstatistik 1904. (*Recrutement.*)
- 120. Norges postvæsen 1904. (*Statistique postale.*)
- 121. Private Aktiebanker 1904. (*Banques privées par actions.*)
- 122. Norges Sparebanker 1904. (*Caisse d'épargne.*)
- 123. Norges Fiskerier 1904. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 124. Folketælling 3 December 1900. Sjette Hefte: Folkemængde fordelt efter Livsstilling med Angivelse af Alder og ægteskabelig Stilling. (*Recensement. VI. Professions avec l'indication de l'âge et de l'état civil.*)
- 125. De offentlige Jernbaner 1904/05. (*Chemins de fer publics.*)
- 126. Kriminalstatistik 1901 og 1902. (*Justice criminelle.*)
- 127. Norges kommunale Finanser 1902. (*Finances des communes.*)
- 128. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1903. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 129. Telegrafvæsen 1904/05. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 130. Skilsmisser og Separationer. (*Divorces et séparations de corps.*)

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:

Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.

International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.

Statistisk Aarvog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Femogtyvende Aargang, 1905. Kristiania 1905. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Toogtyvende Bind, 1904. Kristiania 1905. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 16 Juni 1902. Kristiania 1902. Med 3 Tillæg.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891, for Tidsrummet 1 Januar 1892—31 December 1894, for Tidsrummet 1 Januar 1895—31 December 1897, for Tidsrummet 1 Januar 1898—31 December 1900 og for Tidsrummet 1 Januar 1901—31 December 1903, trykte som Tillæg til Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau, Niende Bind, Tolvte Bind, Femtende Bind, Attende Bind og Enogtyvende Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

24 Januar 1906.